

Afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner

- en analyse af de økonomiske og organisatoriske konsekvenser for Sydbank

En tænkt situation

Skrevet af:

Jacob Carstensen - 09.06.86

Studienummer: 20111958

Dan Callesen - 11.05.86

Studienummer: 20111618

Vejleder:

Christian Farø

Indholdsfortegnelse

1.0.	English summary	3
1.1.	Indledning.....	4
1.2.	Problemformulering	5
1.3.	Metode og opgavestruktur.....	5
1.4.	Afgrænsning	10
2.0.	FØRSTE HOVEDAFSNIT	12
2.1.	Om Sydbank	12
2.2.	De væsentligste rammer for pengeinstitutvirksomhed i Danmark	14
2.2.1.	Solvens	15
2.2.2.	Basiskapital	16
2.2.3.	Kernekapital	16
2.2.4.	Den egentlige kernekapital	16
2.2.5.	Hybrid kernekapital	16
2.2.6.	Supplerende kapital	17
2.2.7.	De risikovægtede aktiver og risikotyper.....	18
2.3.	Basel III og CRD IV	20
2.4.	Finanstilsynets virke.....	22
2.4.1.	Finanstilsynets tilsynsdiamant.....	23
2.4.2.	Likviditetsoverdækning	25
2.5.	Puljepension	28
2.6.	Skattereformen 2012	30
3.0.	ANDET HOVEDAFSNIT	33
3.1.	Metodik og forudsætningsafsnit	33
3.2.	Kapitalpensionsreformens påvirkning på Sydbanks indtjening	40
3.2.1.	Beregning af indtjeningspåvirkningen for Sydbank.....	43
3.2.1.4.	Samlet indtjeningspåvirkning for Sydbank jf. hovedscenariet.....	45
3.3.	Opsummering ift. indtjeningspåvirkning.....	50
3.4.	Balance og indtjening pr. medarbejder.....	51
3.5.	WACC - Weighted Average Cost of Capital.	52
3.5.1.	Udregning af WACC for Sydbank – før og efter pensionsreformen.....	56
3.6.	Return on equity og Return on assets	57
3.7.	ICGR nu og efterfølgende	60

3.8.	Likviditetsmæssig påvirkning af reformen for Sydbank	62
3.9.	Reformens påvirkning af Sydbanks solvens og basiskapital.....	65
3.10.	Perspektivering – kapitalforvaltere, omkostninger m.v.....	68
4.0.	TREDJE HOVEDAFSNIT.....	70
4.1.	Sydbanks organisation – opbygning.....	70
4.2.	Organisatoriske konsekvenser ift. reformens indtjeningspåvirkning	73
4.3.	Ledelsesmæssige udfordringer som følge af reformen.....	75
4.4.	Implementering af Aldersopsparing m.v. i Sydbank.....	77
4.4.1.	Projekt og projektorganisation	78
4.4.2.	Projektforløb.....	82
4.4.3.	Projektomkostninger og indtjening ved gebyrer	85
5.0.	Konklusion	86
	Litteraturliste	89

1.0. English summary

In May of 2012 the Danish government proposed a number of different economic changes and reforms, which all were meant to help the Danish economy in general and also targeted specific areas of the Danish legislation, including the field of pension.

On September 13th 2012 the Danish parliament passed new legislation, from the proposed ones of May 2012, regarding the field of pension. The main changes were about the Danish "Kapitalpension", which from 2013 no longer were to be used. So far Danish citizens could have made payments into this type of pension with tax deduction on payment, but from 2013 this could no longer be done. Instead of the "Kapitalpension" there will now be a new form of pension called "Aldersopsparing". Still the citizens will get a tax-discount on the return of the investments inside this new form of pension.

The bill passed by the legislators also contains an incentive for the citizens with "Kapitalpensions" to turn their "Kapitalpensions" into this new "Aldersopsparing"; the incentive is that instead of paying 40 % tax when the pensions is to be withdrawn, you can convert the "Kapitalpension" into "Aldersopsparing" in 2013 (and 2013 only) and pay no more than 37,3 % in tax, and then pay no taxes when the new pension is to be withdrawn at your retirement.

This potentially has great significance on the Danish banks revenue and liquidity, besides the Danish state finances, and this was the reason for our research in this thesis.

In this thesis we tried to estimate the economic effect of this pension reform on the Danish bank "Sydbank", by making specific well-argued assumptions on some general data and transferring these data onto Sydbank. We were also forced to make assumptions about how many who will use this tax-incentive, hence the time of the reform and the fact that we are right in the middle of it!

Our analysis in this thesis shows that this pensions reform has no greater influences on Sydbank's economic status, even if 90 % of the citizens with "Kapitalpensions" took advantage of the tax-incentive in 2013. The effect on the revenue (before taxes) of Sydbank is only about -5 % and the reform has no significant influence on their liquidity and/or solvency either. Hence this relatively small effect economically, it is also our conclusion that the reform is not going to have any major effects on the organization in Sydbank as a whole.

1.1. Indledning

Den finansielle sektor i Danmark er et ofte yndet emne for medier, at skrive og berette om. Ud over historierne omkring, hvordan finanskrisen har sat sine spor ift. konkursramte og nødlidende pengeinstitutter, pågår der også en diskussion omkring, hvorledes den finansielle sektor fremadrettet skal reguleres således, at finans-, likviditets- og gældskrisen ikke gentager sig med baggrund i de samme fejl og mangler som hidtil er set.

Hvor der fra politisk side synes at være en stemning for yderligere regulering, taler nogle økonomer omkring ulemperne ved øget regulering ift. den økonomiske omkostning herved og dermed den ineffektivitet dette vil medføre. At den finansielle sektor påføres større krav til soliditet samtidig med, at der også tales om yderligere afgiftspålægelse, bl.a. i form af en øget lønsumsafgift, får ligeledes nogle økonomer til at advare om, at disse tiltag strider i mod at få genoprettet en finansiell sektor, som skal have både lyst til og mulighed for at låne penge ud til både private og erhvervslivet, for netop at understøtte væksten i samfundet. Der argumenteres for, at den finansielle sektor allerede i dag er presset og fortsat har forholdsvis høje nedskrivninger historisk set, hvorfor øgede udgifter og krav til kapitalbinding kan gøre det sværere at drive en profitabel virksomhed med mindre, at penge- og realkreditinstitutterne sender regningen videre til kunderne ved at regulere priserne over for disse.

Det følgende speciale tager sit afsæt i den skattereform som regeringen vedtog d. 13/9 2012. En skattereform som indebærer, at private pensionsopsparere i Danmark kan vælge at lade deres kapitalpensioner beskattes i 2013 mod en afgift på kun 37,3 % i stedet for at vente til pensionstidspunktet og betale 40 % som de ellers var stillet i udsigt. Med udgangspunkt i, at de danske pengeinstitutter allerede i dag er pressede på indtjening og står overfor nye lovkrav og reguleringer, finder vi det interessant at se på, hvorledes denne skattereform påvirker driften og de fremtidige indtjeningsmulighederne i et pengeinstitut. Til brug for denne analyse har vi udvalgt Sydbank, da koncernen er bredt funderet på det danske pengeinstitutmarked og er uden væsentlige udenlandske aktiviteter. Herudover er informationer omkring Sydbank let tilgængelige og de leverer gode og rimeligt detaljerede data i deres årsrapport. Desuden tilbyder Sydbank puljepension, hvilket vi også finder relevant ift. speciallets problemstilling.

Endeligt finder vi emnet interessant og aktuelt da det ligger tæt op af vores daglige virke som privatrådgivere i hhv. Danske Andelskassers Bank og Danske Bank.

1.2. Problemformulering

Hvordan påvirker afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner i 2013, jf. skattereformen 2012, Sydbanks indtjenings-, likviditets- og kapitalforhold set fra aktionærernes synspunkt og hvilke muligheder har ledelsen for at imødegå disse påvirkninger?

Herudover undersøges om afgiftsberigtigelsen, som følge af denne reform, skaber ledelsesmæssige og organisatoriske udfordringer i en virksomhed som Sydbank, og i så fald hvordan imødegår ledelsen disse udfordringer ift. at tjene aktionærerne bedst muligt?

1.3. Metode og opgavestruktur

Herunder vil vi først beskrive vores metode for specialet, herunder hvilke kilder og hvilken litteratur vi har anvendt. Herefter vil opgavens disponering/ struktur blive gennemgået.

1.3.1. Metode

Dette speciales problemformulering besvares ved at anvende følgende metodik.

Reformen er trådt i kraft pr. 1/1 2013 og løber året ud, hvilket i sagens natur betyder, at datamaterialet til brug for besvarelse af vores problemformulering endnu ikke er fuldt ud tilgængeligt. Vores speciale og vores besvarelse ift. specialets problemformulering hviler derfor i høj grad på forudsætninger og antagelser. Disse forudsætninger og antagelser er derfor søgt underbygget via data-materiale fra tidligere år, ved analyse af Sydbanks regnskabstal og branchens tal generelt, og ikke mindst via underbyggede valg fra vores side.

Helt konkret har vi, m.h.p. at kunne besvare specialets problemformulering, taget udgangspunkt i Sydbanks Årsrapport 2012. Beklageligvis er det ikke alle tal som er tilgængelige og/eller kan udspecificeres konkret nok via regnskabet til, at vi har kunnet besvare vores problemformulering fuldstændigt retvisende. Vores metodik, herunder beregningsmetode og forudsætninger, er derfor baseret på at projicere indsamlede branchedata over på Sydbank, hvilket medfører, at vi dermed anser Sydbank som værende 100 % sammenlignelig med gennemsnittet af danske pengeinstitutter på visse punkter omkring pensionstypefordelingen, depot/kontant-fordelingen m.v. Dette er ganske givet ikke en præcis afspejling af virkeligheden, men gennem vores arbejdsproces med dette speciale har vi måttet konstatere, at visse data ganske enkelt ikke er offentligt tilgængelige, ligesom visse data simpelthen ikke indsamles og laves statistik på og endeligt er visse data for 2012 ikke

udarbejdet endnu. Vi har bl.a. besøgt Finansrådets og Forsikring & Pensions hjemmesider i vores researcharbejde, men har måttet konstatere at der på disses statistikdatabaser ikke forefindes de relevante data vi søgte. Ved telefonisk kontakt til Forsikring & Pension blev det os oplyst, at de søgte data ikke bliver udarbejdet. Vi har flere steder gennem specialet forsøgt at indhente visse data som ikke er offentligt tilgængelige ved at rette henvendelse til de relevante kilder, uden held. Andre data har vi ikke kunnet få udleveret af konkurrencemæssige årsager, da kilden har ønsket at holde disse fortrolige.

De data som derimod på branche/sektorniveau er tilgængelige og som i høj grad er brugt i dette speciale har vi primært hentet via Finanstilsynet. Øvrige data, satser og kilder er primært hentet via ministeriers hjemmesider, Danmarks Statistik mfl. og teoretiske inputs til opgaven er i høj grad fundet via gældende lovgivning og vores lærebøger fra HD-FR studiet. Vi har, i det omfang det har været muligt, søgt at henvise direkte til kilden frem for artikler/medier, da dette vurderes mere validt rent kildekritisk. Dog har vi i vores perspektiveringsafsnit, af inspirationsmæssige årsager, anvendt avisartikler fra internettet/fysisk format.

I medfør af, at dette speciale i relativt stort omfang hviler på forudsætninger og antagelser, har vi, foruden dette metodeafsnit, valgt at dedikere et helt delafsnit af specialet til en mere dybdegående beskrivelse af metodikken og underbygning af forudsætningerne for opgavebesvarelsen, nemlig som første delafsnit under hovedafsnit 2. Der henvises herfor til afsnit 3.1. og læseren opfordres til at læse dette afsnit grundigt igennem, da opgaven netop i høj grad er baseret på forudsætninger og metodikken som beskrevet i afsnit 3.1.

Vi vil gennem opgaven bruge den viden som vi har tillært os på HD-FR studiet, kombineret med de for opgaven relevante metoder. Det er vores mål, gennem problemstillingen beskrevet ovenfor, at demonstrere at vi har tillært os og kan anvende de faglige egenskaber fra HD-FR studiet og samtidigt benytte denne viden til at analysere, hvad vi anser for værende en konkret og aktuel problemstilling.

Ift. vægten mellem teori og empiri i den økonomiske analyse, vil hovedvægten være på de empiriske data og fakta som vi har fundet, som gennem vores metodik og som sammen med den tillærte teori og de gældende lovgivningsmæssige rammer, vil danne grundlaget for vores konklusioner.

Som litteratur i øvrigt er brugt lærebøger fra fagene på HD-FR studiet og der er i begrænset omfang anvendt supplerende litteratur som kilder til brug for underbygning af specialet. Som supplerende baggrundslitteratur har vi anvendt ”Dansk Bankvæsen” (2011, 6. udgave). For komplet oversigt henvises læseren til specialets litteraturliste.

Mht. de lovgivningsmæssige rammer har vi anvendt de gældende love og bestemmelser, som gør sig gældende for danske finansielle virksomheder og som relaterer sig til specialets problemfelt, samt de bekendtgørelser som Finanstilsynet udsteder med hjemmel i lovgivningen. Enkelte steder har vi inddraget tidligere gældende lovgivning, bl.a. vedr. puljeordninger, for sammenligningens skyld, ligesom vi i enkelte dele af opgaven har forsøgt at kigge lidt ud i fremtiden og henvist til de forventede fremtidige lovgivningsmæssige rammer for pengeinstitutter, fx vedr. Basel. Det understreges dog her, at specialet hviler på den **gældende** lovgivning og at både det bagudrettede – og det fremadrettede blik kun er medtaget for at give specialet et samlet billede.

I de organisatoriske– og projektledelsesmæssige afsnit har vi anvendt en praktisk tilgang snarere end en teoretisk gennemgang. Det er søgt at overføre konsekvenserne af den økonomiske analyse til dette afsnit for at belyse, hvilke konkrete organisatoriske konsekvenser reformen kan få for Sydbank. Ligeledes behandles det projektledelsesmæssige afsnit ud fra en praktisk tilgang til implementering af de nye regler og produkter, herunder omdannelser.

Specialet er i passende omfang underbygget af kildehenvisninger som fodnoter og vedlagte bilag. I fodnoterne vil desuden kunne findes supplerende kommentarer til specialeteksten, hvor dette synes relevant – dog således at specialeteksten vil kunne stå alene og at helhedsforståelsen for læseren stadig vil være intakt.

1.3.2. Specialets struktur

Specialet er, udover indledning, problemformulering, metoden i dette afsnit og afgrænsningen, delt op i tre hovedafsnit og en konklusion. Dette som følger:

1) *Rammesættende afsnit*

Det første afsnit vil være et rammesættende afsnit, som sammen med indledningen, problemformuleringen, dette afsnit omkring metode og struktur, samt afgrænsningen vil skabe fundamentet forud for analyseafsnittet.

Første afsnit indeholder en gennemgang af Sydbank som pengeinstitut, herunder deres økonomiske tal samt "bløde" data og oplysninger om Sydbank i øvrigt. Første afsnit indeholder herudover en kortfattet gennemgang af de rammer som pengeinstitutterne i Danmark er underlagt rent lovgivningsmæssigt, og endeligt indeholder afsnittet også en kort gennemgang af selve pensionsreformen.

Dette første afsnit vil i nogen grad være beskrivende, men dette synes nødvendigt for at kunne sætte rammen for de følgende afsnit af specialet. Afsnittet vil være relativt overordnet og specifikke data for Sydbank vil kun i begrænset omfang indgå her; de specifikke data og udregninger, samt organisatoriske redegørelser er placeret i hhv. hovedafsnit 2+3. Målet er altså i første hovedafsnit, at få skabt et fundament og en generel forståelse forud for hovedafsnit 2+3.

2) *Analyseafsnit ift. økonomiske data*

Det andet hovedafsnit af opgaven indledes med det tidligere nævnte metodik/forudsætningsafsnit, som sammen med første hovedafsnit sætter de endelige rammer for analysen i dette andet hovedafsnit. Dette forudsætningsafsnit er væsentligt ift. vores analyse. Det skal her bemærkes, at visse forudsætninger for beregning af egentlige regnskabsnøgletal ikke er medtaget i dette metodik- og forudsætningsafsnit, men i stedet fremgår under de respektive nøgletal.

Herefter følger den egentlige analyse ift. specialets problemformulering, hvor vi gennem vores beregninger vil påvise, hvordan reformen påvirker Sydbanks indtjenings-, likviditets- og kapitalforhold. Gennem denne analyse vil vi fokusere på reformens betydning for indtjeningen, da det hovedsageligt er indtjeningen som også indvirker på de øvrige faktorer i Sydbanks økonomiske forhold. Gennem analysen vil vi anvende et hovedscenarie og i et begrænset omfang sammenligne dette hovedscenarie med to alternativscenarier for at illustrere effekten af visse forudsætningsændringer.

I dette analyseafsnit vil vi, i øvrigt også jf. forudsætningsafsnittet, forholde os kritisk til brug af parametrene anvendt i de enkelte formler, forholde os til de anvendte data og underbygge vores valg af beregningsforudsætninger undervejs i analyseafsnittet samt forholde os til resultaterne af analysen undervejs.

Andet hovedafsnit afsluttes med perspektiveringer til branchen og reformen som helhed.

3) Analyseafsnit ift. organisatoriske udfordringer og konsekvenser ifm. reformen.

Det tredje og sidste hovedafsnit vil anvende resultaterne af analysen i hovedafsnit 2 som forudsætning for en analyse af de organisatoriske konsekvenser og udfordringer ifm. reformen, herunder hvordan Sydbank evt. kan vælge at imødegå disse. Ligeledes vil der i dette hovedafsnit blive redegjort for, hvorledes implementering af aldersopsparing som produkt og imødegåelse af udbetalinger/omdannelser bedst kan foregå.

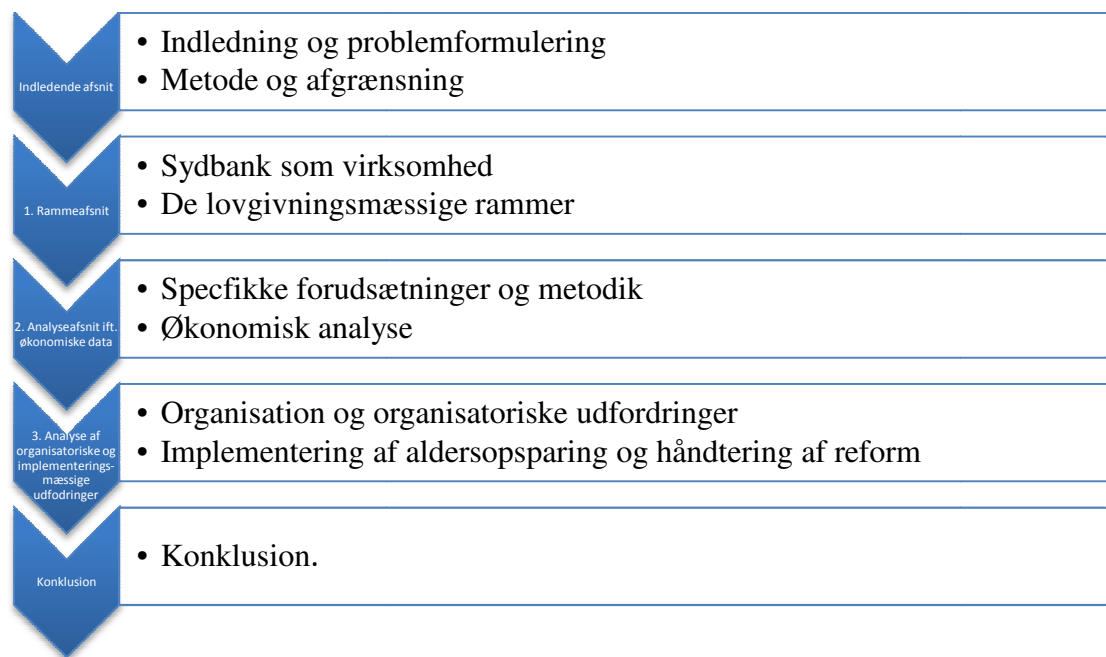
I dette afsnit vil vi koble udvalgt teori fra organisationsteori og projektledelsesteori fra studiet på analysen og konkretisere denne teori ift. Sydbank, dog således at hovedvægten, jf. tidligere, er på de konkrete forhold og med en praktisk vinkel. Her vil vi også undervejs komme med en anbefaling til ledelsen i Sydbank om, hvordan de kan imødegå udfordringerne afledt af reformen under de givne forudsætninger og hvordan selve implementeringen kan foregå som projekt.

Konklusion

Det sidste afsnit vil samle op på vores resultater i hovedafsnit 2 og 3, naturligvis sammenholdt med det rammesættende hovedafsnit 1, ligesom vi her vil komme med vores konklusioner.

En grafisk opstilling af strukturen i specialet kan ses herunder:

Fig. 1.0.

Kilde: Egen tilvirkning

Det kan være vanskeligt at vægte de enkelte hovedafsnit ift. hinanden, herunder vægte de enkelte delafsnit ift. hinanden, men tyngden af vores opgave vil primært ligge på hovedafsnit 2, da resultatet af den økonomiske analyse er klart det mest interessante. Jf. vores problemformulering vil vi dog også lægge nogen vægt på hovedafsnit 3. Endvidere er hovedafsnit 1 i vores optik væsentlig at medtage, da det danner en vigtig baggrund for forståelsen af det at drive pengeinstitut i Danmark samt for forståelsen af det følgende analyseafsnit. En tilnærmelse af vægtningen kunne være:

Hovedafsnit 1: 20 %

Hovedafsnit 2: 65 %

Hovedafsnit 3: 15 %

1.4. Afgrænsning

I dette speciale har vi valgt at afgrænse os fra nogle elementer som ellers kunne være relevante at inddrage i det samlede overblik over en sådan kapitalpensionsreform. Dette pga. omfangshensyn, således at vores opgave fokuseres mest muligt på at undersøge, hvilken

betydning reformen vil få for Sydbanks økonomiske tal og de heraf afledte organisatoriske betydninger. Derfor afgrænser vi os fra at inddrage følgende elementer i vores speciale:

Der tages udelukkende udgangspunkt i reformens betydning for Sydbank og specialet ses derfor kun fra Sydbanks vinkel. Således afgrænser vi os fra at inddrage kundesynsvinklen i dette speciale, altså hvilke fordele/ ulemper som reformen medfører for den almindelige bankkunde. Vi kommer dog med et kortfattet valideringsargument ifm. vores beregninger ift. den forventede omdannelsesprocent.

Specialet vil ej heller inddrage baggrunden for denne pensionsreform i større omfang. Som følge heraf vil specialet heller ikke inddrage reformens betydning for hverken den danske økonomi eller de danske statsfinanser.

Det er ikke specialets hensigt at foretage en komparativ analyse ift. andre pengeinstitutter eller finansielle aktører ud fra de nævnte problemstillinger. Således sammenlignes analysedelens resultater ikke med branchen generelt eller ift. en eller flere direkte konkurrenter. Analysen skal således anvendes til at vise et før-og-efter-billede af Sydbank ift. konsekvenserne af denne reform og de forudsætninger vi har indbygget i specialet herfor, netop så fokus forbliver på reformens betydning for Sydbank. Ganske få steder vil specialet dog alligevel sammenligne med andre pengeinstitutter, men altså ikke på økonomiske nøgletalsberegninger eller ift. vores beregnede resultater.

Det er ej heller specialets hensigt at fremkomme med en egentlig regnskabsanalyse af Sydbank, hvorfor vi afgrænser os fra dette. Naturligvis vil vi i vores økonomiske konsekvensanalyse anvende nøgletal som også anvendes i en regnskabsanalyse, men hensigten er altså ikke en 5-årig sammenlignende regnskabsanalyse af Sydbank.

Vi vil i dette speciale ikke forholde os til skattemæssige problemstillinger for pengeinstitutterne og andre pensionsaktører ift. afregning af PAL-skat¹ m.v.

Oplysninger fremkommet efter 20. marts 2013 vil ligeledes ikke blive inddraget i analysedelen af vores speciale aht. arbejdsprocessen. Endvidere vil vi i denne opgave se bort fra, at regeringen d. 26/2 2013 har fremsat forslag om, at rabatordningen forlænges t.o.m. 2014. Dette aht. opgavens omfang og da en forlængelse vil medføre endnu større usikkerheder omkring vores resultater og konklusioner på nuværende tidspunkt.

¹ Jyllandsposten 16/3/2013 "Skatte-kaos om ny pension" og 30/3/2013 "AP Pension bokser med ny pension".

2.0. FØRSTE HOVEDAFSNIT

2.1. Om Sydbank

I de følgende to underafsnit vil der kort blive redegjort for Sydbank i hovedpunkter. I det første afsnit vil bankens historie kort blive gennemgået og i det andet afsnit vil de vigtigste fakta omkring banken, det seneste regnskab og status for banken i skrivende stund blive gennemgået.

Hensigten med disse to følgende afsnit er således at give læseren af dette speciale et indtryk af hvilken størrelse og type pengeinstitut Sydbank er, helt overordnet.

Sydbanks organisation og ledelse vil ikke blive berørt væsentligt i disse afsnit, idet læseren i stedet henvises til senere hovedafsnit 3 omkring netop dette for yderligere gennemgang.

Ligeledes vil tal/fakta fra regnskabet kun vil blive præsenteret kort for at give et overordnet billede af bankens status. Visse af disse tal/fakta vil blive nøjere præsenteret i andre afsnit af opgaven, hvorfor der henvises dertil.

2.1.1. Sydbanks historie

Sydbanks historie² starter d. 15. juli 1970, hvor fire lokale sønderjyske pengeinstitutter fusionerede. De fusionerende pengeinstitutter var Den Nordslesvigske Folkebank, Graasten Bank, Folkebanken for Als og Sundeved og Tønder Landmandsbank. Hensigten var at skabe større slagkraft og kompetence som et stærk forankret sønderjysk pengeinstitut. Hovedsædet blev placeret i Åbenrå, hvor Sydbank stadig den dag i dag har hovedsæde.

Gennem 1970'erne oplevede denne nye bank ingen særlig vækst og besad ved udgangen af årtiet ca. 0,9 % af pengeinstitutmarkedet i Danmark.

1980'erne bød derimod på større vækst, navnlig gennem flere fusioner og opkøb af andre pengeinstitutter³. Dette var også årtiet, hvor Sydbank for alvor gik udover det sønderjyske markedsområde, bl.a. via etablering af en filial i København. 1987 var også året, hvor Sydbank etablerede Sydinvest. Ved udgangen af året sad Sydbank på ca. 2,0 % af markedet og havde ca. 1.400 medarbejdere.

² I hele det følgende afsnit er kilden primært Sydbanks hjemmeside www.sydbank.dk.

³ Bl.a. Århus Bank og Fynske Bank.

Det næste årti, 1990'erne, bød igen på flere opkøb og fusioner, hvoraf de vigtigste må antages at være opkøbene af Varde Bank og Aktivbanken i 1994, hvilket i sig selv bibragte Sydbank ca. 70 yderligere filialer (brutto) og fordoblede Sydbanks størrelse, målt på balancen⁴.

Efter år 2000 og op gennem 00'erne oplevede Sydbank fortsat pæn vækst, både via organisk vækst og nogle tilkøb, og 00'erne var også perioden, hvori Sydbank gik udenfor landets grænser og etablerede en filial i Schweiz⁵ og flere i det Nordtyske område

Senest har Sydbank i 2012 overtaget Tønder Bank, da denne måtte kaste håndklædet i ringen d. 2. november 2012⁶. I dag har Sydbank en markedsandel på 6-9 % alt efter hvilke parametre der måles på⁷.

2.1.2. Kort fakta omkring Sydbank

Sydbank er en fullservice bank for både privat- og erhvervskunder, med hovedsæde i Åbenrå. Banken tilbyder en fuld produktpalette som dækker langt de fleste kunders behov, og banken samarbejder i vid udstrækning med underleverandører, ligesom banken også formidler samarbejdspartneres produkter, fx Totalkredit ved realkredit, BankInvest og Sydinvest ved investeringsforeninger – og en lang række andre.

Jf. ovenfor omkring Sydbanks historie har banken sin oprindelse og stadig sit udgangspunkt i det Sønderjyske område, men banken dækker i dag hele Danmark og har endvidere 5 filialer i Tyskland.

Hovedsædet i Åbenrå varetager en masse centrale og fælles funktioner, mens filialnettet leverer de daglige forretninger til banken. Filialnettet består af 95 filialer, heraf 5 i Tyskland, som hver især hører til et af Sydbanks 10 områdehovedkontorer. Pr. ultimo 2012 beskæftiger banken 2.132 medarbejdere⁸, har ca. 426.500 kunder, heraf ca. 37.000 erhvervskunder, samt 140.000 aktionærer⁹. Til sammenligning beskæftiger Jyske Bank 3.060 medarbejdere og Spar Nord Bank 1.633 medarbejdere (inkl. de ”nye” ifm. fusionen med Sparbank i 2012) – disse to

⁴ Fusioner og opkøb gennem Sydbanks historie: www.sydbank.dk/omsydbank/investor/service/fakta/historie

⁵ Afdelingen i Schweiz er dog efterfølgende nedlagt og sammenlagt med filialen i Flensborg, jf.

<http://www.sydbank.dk/omsydbank/job/historie>

⁶ <https://alm.tb.dk/>

⁷ Jf. Sydbank selv, se <http://www.sydbank.dk/omsydbank/investor/service/fakta/>

⁸ Omregnet til fuldtidsmedarbejdere jf. Sydbank Årsrapport 2012.

⁹ Jf. Sydbanks Årsrapport 2012.

institutter er størrelsesmæssigt, målt på balancen og jf. nedenfor i dette afsnit, de to som er tættest på Sydbank, hhv. større og mindre.

Sydbank er i marts 2013 blevet udpeget til et såkaldt ”SIFI”-institut, dvs. et systemisk vigtigt institut, af Erhvervs- og Vækstministeriet. Hvilken betydning dette vil få ligger dog udenfor dette speciales område og vil ikke blive gennemgået yderligere¹⁰.

Størrelsesmæssigt andrager Sydbanks balance 152,7 mia. kr., hvilket målt herpå gør Sydbank til Danmarks 6. største finansvirksomhed. Her måler vi på balance for både realkredit- og pengeinstitutter og tager endvidere Nordeas danske forretning med i sammenligningen¹¹. Til sammenligning er Jyske Bank 5. størst med en balance på 258,1 mia. kr. og Spar Nord Bank er 7. størst med en balance på 79,1 mia. kr.¹².

Af Sydbanks balance er 68,1 mia. kr. som udlån og indlånet udgør på den anden side af balancen 65,6 mia. kr. Egenkapitalen var ultimo 2012 på 10,03 mia. kr.

Resultatet før skat androg i 2012 624 mio. kr. mod 301 mio. kr. året før (Jyske Bank 2012; 851 mio. kr. og Spar Nord Bank 2012; 290 mio. kr.). Pr. ultimo 2012 opgjordes Sydbanks solvensprocent til 15,9 % mod et individuelt behov på 8,9 % - således en overdækning på 7,0 %-point. Til sammenligning har Jyske Bank en overdækning på stort set det samme, nemlig 7,1 %-point (solvens 17,3 %, behov 10,2 %), mens Spar Nord Bank ligger lidt lavere med en overdækning på 5,5 %-point (solvens 15,5 %, behov 10,0 %).

2.2. De væsentligste rammer for pengeinstitutvirksomhed i Danmark

I de følgende afsnit vil de væsentligste lovgivningsmæssige rammer hvorunder de danske pengeinstitutter skal fungere, blive gennemgået i meget korte træk. Hensigten er således ikke en detaljeret gennemgang af de herunder nævnte områder, men derimod kortfattet at sætte rammen for de regler, hvorunder institutterne skal virke. I relation til Sydbank vil deres tal og forhold hertil som udgangspunkt ikke blive gennemgået herunder, men i stedet vil disse

¹⁰ www.evm.dk/~media/oem/pdf/2013/2013-publikationer/14-03-13-sifi-udvalgets-rapport/rapport-sifi-udvalget

¹¹ Det er dog vores opfattelse, at Sydbank normalt betragtes som Danmarks 4. største pengeinstitut, idet både BRF-Kredit og Nykredit normalt betragtes som primært værende realkreditselskaber. Tallene ovenfor afspejler dog bl.a. også den måde, hvorpå SIFI-udvalget har opsat kriterier for deres udpegelser af SIFI-institutter.

¹² Se hhv. Jyske Banks og Spar Nord Banks årsrapporter for 2012 på www.jyskebank.dk hhv. www.sparnord.dk.

inddrages under senere relevante afsnit i analysen. Under afsnit 2.2.7. vil Sydbanks vægtningsmetoder dog kort blive omtalt.

2.2.1. Solvens

Lov om Finansiell Virksomhed, herefter kaldet FiL, fastslår i § 124-126 nogle regler for, hvor solide danske pengeinstitutter skal være ift. kapital. FiL § 124 stk. 2 tilsiger, at basiskapitalen i pengeinstitutter som min. skal udgøre 8 % af de risikovægtede aktiver (og minimum EURO 5 mio.¹³). FiL § 124 stk. 4 fastslår dog, at pengeinstitutterne skal opgøre deres individuelle solvensbehov, som samtidigt ikke kan være mindre end kravet i stk. 2 (8 %), og FiL § 124 stk. 5 slår samtidigt fast, at Finanstilsynet kan fastsætte et højere solvensbehov end det i FiL § 124 stk. 4 opgjorte behov.

Finanstilsynet har i deres ”Vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov for kreditinstitutter” af 18/12 2012 beskrevet, hvordan institutterne skal beregne deres individuelle solvensbehov (”8+ metoden”). Heri beskrives bl.a. hvilke tillæg udover 8 %-kravet det enkelte institut eventuelt skal foretage. Denne vejledning vil dog ikke blive gennemgået nærmere i dette speciale.

Solvensbrøken ser således sådan ud:

$$\text{Min. 8 \%} = \frac{\text{Basiskapital}}{\text{Risikovægtede aktiver}}$$

Det vil sige, at for hver 100 kr. et institut låner ud/ påtager sig risiko for, skal det holde 8 kr. tilbage som ”buffer” til at kunne svare uforudsete tab¹⁴.

Formålet med at stille dette krav til soliditeten af pengeinstitutterne er, at beskytte indskyderne i det enkelte institut mod tab af deres penge og samtidigt at sikre tilliden til institutterne, således at den finansielle stabilitet fremmes¹⁵. Overholder et pengeinstitut ikke minimumskapitalkravet eller opfylder instituttet ikke det individuelle solvensbehov, kan

¹³ Der er dog undtagelser jf. FiL 124, stk. 3.

¹⁴ Jf. dog senere delafsnit 2.2.7. omkring risikovægtning af aktiverne

¹⁵ Danmarks Nationalbank, kvartalsoversigt, 3. kvartal 2009

Finanstilsynet fastsætte en frist for opfyldelse af kravet eller endnu mere drastisk, inddrage banklicensen¹⁶.

I de følgende afsnit gennemgås først basiskapitalen og herefter de risikovægtede aktiver.

2.2.2. Basiskapital

Basiskapitalen, tælleren i solvensbrøken, i pengeinstitutterne består, jf. FiL § 128 stk. 1, af ”*kernekapitalen tillagt den supplerende kapital med fradrag*”. Endvidere står der i FiL § 128 stk. 2 “*Finanstilsynet fastsætter regler for opgørelsen af basiskapitalen, herunder egentlig kernekapital, hybrid kernekapital og supplerende kapital*”. Disse regler er herefter nøje udspecificeret i “Bekendtgørelse om opgørelse af basiskapital” af 12/9 2012 (herefter BOB)

2.2.3. Kernekapital

Kernekapitalen består af to dele: egentlig kernekapital og hybrid kernekapital, jf. BOB § 3, stk.2. Kernekapitalen skal min. udgøre 50 % af den samlede basiskapital, da den supplerende kapital jf. afsnit 2.2.6. maks. må udgøre 50 % den samlede basiskapital.

2.2.4. Den egentlige kernekapital

I BOB § 4 opremses hvilke typer kapital som kan medregnes i den egentlige kernekapital, hvoraf langt de vigtigste er aktie-, garant- og andelskapital samt overførte overskud. Egentlig kernekapital kan således betragtes som ren egenkapital. Den egentlige kernekapital skal min. udgøre 50 % af den samlede kernekapital. Lidt pragmatisk kan man derfor sige at egenkapitalen i pengeinstitutterne min. skal udgøre 2 % af de risikovægtede aktiver.

2.2.5. Hybrid kernekapital

Hybrid kernekapital kan betragtes som en mellemtung mellem et lån og egenkapital, og er kendetegnet ved¹⁷:

- Forfalder tidligst 30 år efter udstedelse
- Långivers krav skal være efterstillet al anden gæld

¹⁶ Se FiL § 225 herom.

¹⁷ Se BOB § 13 og § 14 i deres fulde længde.

- Må ikke være dækket af sikkerheder som låntager har stillet
- Rentebetalingen på den hybride kernekapital bortfalder, hvis enten Finanstilsynet eller pengeinstituttet selv skønner det nødvendigt aht. pengeinstituttets sundhed.

Den hybride kernekapital må maks. udgøre 50 % af den samlede kernekapital, jf. BOB § 15 stk.1, og under visse forudsætninger kun hhv. 35 % og 15 % jf. BOB § 15 stk. 2 og stk. 3¹⁸.

2.2.6. Supplerende kapital

Da kernekapitalen, jf. tidligere, som min. skal udgøre 50 % af basiskapitalen, må den supplerende kapital max. udgøre 50 % af basiskapitalen¹⁹. Supplerende kapital kan bestå af flere ting²⁰, men den klart vigtigste heraf er dog ansvarlig lånekapital.

Den ansvarlige lånekapital kan på mange måder minde om den hybride kernekapital, da begge jo er lånt kapital. Den ansvarlige lånekapital adskiller sig dog væsentligt fra den hybride kernekapital på visse punkter:

- Forfaldsdatoen kan være aftalt til tidligere end 30 år efter låneoptagelsen
- Der kan også indgå en aftale om rentestigning i aftalen om den ansvarlige kapital
- Medregning af den ansvarlige kapital i den supplerende kapital aftrappes efterhånden som forfaldsdatoen for den ansvarlige kapital nærmer sig²¹. Se nedenstående tabel 2.1.

Tabel 2.1.

Tid til forfald af ansvarlig kapital	Reduktionsfaktor
Mellem 3 og 2 år	25 %
Mellem 2 og 1 år	50 %
Mindre end 1 år	75 %

Kilde: Egen tilvirkning efter BOB § 28 stk. 2.

¹⁸ Det skal her bemærkes at hybrid kernekapital optaget ifm. bankpakke II ikke er underlagt samme begrænsninger, jf. BOB § 15 stk. 6.

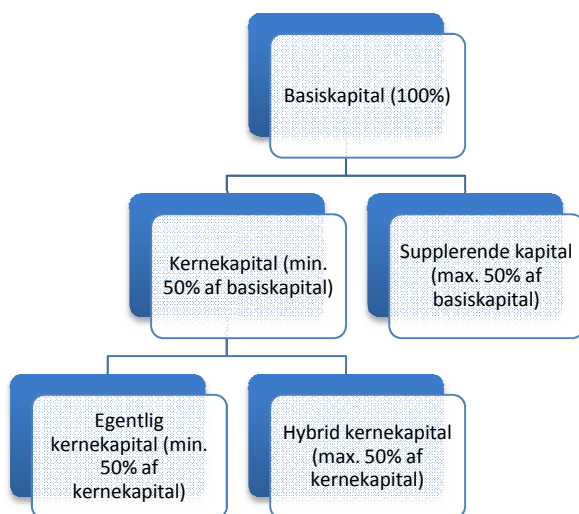
¹⁹ I øvrigt også jf. BOB § 28 stk. 1

²⁰ Se BOB § 27 for udtømmende liste herover.

²¹ Jf. BOB § 28 stk. 2.

Opsummeret kan basiskapitalen grafisk opstilles således:

Fig. 2.1.

Kilde: egen tilvirkning efter FiL og BOB-bestemmelserne jf. dette afsnits tekst.

2.2.7. De risikovægtede aktiver og risikotyper

Nævneren i solvensbrøken, nemlig de risikovægtede aktiver, opgøres efter reglerne i kapitaldækningsbekendtgørelsen. Bekendtgørelsens bestemmelser er temmelig omfattende, men helt overordnet beskriver denne bekendtgørelse, hvilke risici institutterne påtager sig og hvordan institutterne skal opgøre og vægte disse risici. Ved at pengeinstitutterne har mulighed for at kunne nedvægte deres aktiver i solvensbrøkens nævner, kan institutterne opnå højere solvens og/eller have flere aktiver pr. krone basiskapital, hvilket begge er ønskværdigt ift. indtjeningen og kapitalstyrken for det enkelte institut.

Helt overordnet kan man inddele institutternes risici i tre hovedrisikotyper.

Kreditrisiko:

- Dette er risikoen for at kunderne ikke betaler det lånte tilbage

Markedsrisiko:

- Risiko for tab på aktier, obligationer og valuta m.fl. En samlet betegnelse for valuta-, aktie- og renterisici

Operationel risiko:

- Systemfejl, menneskelige fejl, risici ved retssager o.lign.

Denne opdeling følger kapitaldækningsbekendtgørelsens opdeling²², men man kan naturligvis udspecificere risiciene endnu mere om man vil – dette vil dog føre for vidt for dette speciales omfang og hensigt^{23 24}.

Alle tre ovenstående risici kan opgøres efter forskellige metoder i kapitaldækningsbekendtgørelsen. I det følgende vil vi dog udelukkende forholde os til kreditrisikoen da dette er langt den væsentligste for de fleste institutter²⁵.

Et institut kan opgøre sin kreditrisiko efter tre forskellige metoder.

- Standardmetoden for kreditrisiko
- Den grundlæggende interne ratingbaserede metode for kreditrisiko
- Den avancerede interne ratingbaserede metode for kreditrisiko

Ved standardmetoden er vægtningen af forskellige typer udlån (med forskellige typer sikkerhedsstillelse) givet. Eksempler på vægtningen kan ses herunder i tabel 2.2.²⁶:

Tabel 2.2.

Udlån med pant i fast ejendom indenfor 80 % af ejendommens værdi	Udlån med pant i statsobligationer	Billån	Forbrugs- og andre blankolån	Konverteringsgarantier (off-balance)
35 %	10 %	75 %	75 %	50 %

Kilde: Egen tilvirkning efter Kapitaldækningsbekendtgørelsen

²² Se indholdsfortegnelsen til kapitaldækningsbekendtgørelsen, s. 13.

²³ Se Gup, Benton E. et al. (2005), "Commercial Banking", fig. 1-1, s. 11, for anden opstilling af et instituts risici.

²⁴ Der følger dog en kortfattet gennemgang af likviditetsrisici i senere afsnit 2.4.2 og 3.8.

²⁵ Jf. "Vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov for kreditinstitutter" af 18/12-2012.

²⁶ Tabellen giver blot eksempler på et udsnit af de vægtninger som kan foretages. Tabellen er udarbejdet med udgangspunkt i kapitaldækningsbekendtgørelsens bilag 3+4.

De interntbaserede metoder, som i øvrigt jf. kapitaldækningsbekendtgørelsen skal godkendes af Finanstilsynet, giver pengeinstitutterne mulighed for at vægte udlån/garantier mv. anderledes, således at det er instituttets egne estimater som er udgangspunktet for risikovægtningen.

I relation til dette speciale skal det her nævnes at Sydbank for private kunder bruger den avancerede interne ratingbaserede metode og for deres erhvervskunder den grundlæggende interne ratingbaserede metode. For nærmere gennemgang af Sydbank kreditrisiko henvises til deres kreditrapport 2012 udgivet sammen med Sydbank Årsrapport 2012.

2.3. Basel III og CRD IV

Lige siden den 6. sept. 2009 har Basel-komiteen arbejdet på et nyt sæt af reguleringer med det formål, at styrke det globale finansielle system via et øget eller tilpasset tilsyn med og risikostyring af den finansielle sektor²⁷. Den 17. dec. 2009 offentliggjorde Basel-komiteen for første gang høringsdokumentet ”*Strengthening the resilience of the banking sector*” som er det første udkast til det nye Basel III-regulativ²⁸.

Sidenhen er der foretaget justeringer til regulativet og det endelige udspil forelægger i skrivende stund endnu ikke. Implementeringen af elementerne i Basel III-regulativet sker i Europa med det såkaldte kapitalkravsdirektiv, herefter kaldet CRD IV. Så sent som den 7. jan. 2013 har Basel-komiteen offentliggjort en række lempelser i de fremtidige likviditetskrav ift. tidligere udmeldinger. Ændringerne vedrører denne gang det såkaldte *Liquidity Coverage Ratio (LCR)* og byder på en række lempelser ift., hvilke aktiver der tælles med som højkvalitetsaktiver i opgørelsen af likviditeten samt bl.a. også en længere implementeringsperiode og dermed mere tid for det enkelte finansielle institut til, at få tilpasset beholdningen af sine likvide aktiver. Dette er med til at udskyde implementeringen af CRD IV til medio 2013 eller måske endda først primo 2014²⁹.

²⁷ <http://www.bis.org/press/p090907.htm>

²⁸ <http://www.bis.org/publ/bcbs164.pdf> - Strengthening the resilience of the banking sector

²⁹ http://www.pwc.dk/da_DK/dk/nyt/finance/regnskab/assets/basel_iii-likviditetskrav.pdf

LCR defineres som:

$$\frac{\text{den samlede beholdning af højkvalitetsaktiver}}{\text{beregnete netto pengeudstrømning over de kommende 30 dage}} \geq 100 \%$$

og er dermed et kortsigtet likviditetsmål, som skal være med til at sikre, at det finansielle institut har en tilstrækkelig likviditet til at kunne modstå 30 på hinanden følgende dage med likviditetsstress.

I det foreløbige reglement fremstår det stadig som om, at danske realkreditobligationer ikke må medregnes som højkvalitetsaktiver i handelsbeholdningen på lige fod med fx statsobligationer, men i stedet kun må medregnes med op til 40 % af den samlede beholdning af likvide aktiver, samt med et *haircut* på 15 % i likviditetsopgørelsen. Dette arbejdes der stadig på fra dansk side at få ændret således at realkreditobligationer kan medregnes fuldt ud eller om ikke andet i større grad³⁰. I Sydbank årsrapport fremgår det, at der er en forventning om, at dansk realkredit vil blive tilgodeset³¹, men Sydbank giver i samme ombæring også udtryk for, at usikkerheden omkring de fremtidige regler er stor og at en effekt af disse derfor er svær at beregne på nuværende tidspunkt. Koncernen forsøger dog allerede på nuværende tidspunkt at tage højde for disse elementer i deres kapitalplanlægning og har ligeledes over en længere periode omlagt sin egenbeholdning af aktiver til aktivklasser, som forventes at kunne medregnes i den fremtidige opgørelse af LCR.

Udover LCR er der også tale om nye reguleringer af pengeinstitutternes funding, hvortil der skal tages udgangspunkt i en såkaldt *Net Stable Funding Ratio* (NSFR), m.h.p. at pengeinstitutterne skal have en tilstrækkelig funding af længerevarende karakter således, at finansieringen bliver mere stabil. Elementer af dette er allerede i dag indbygget i pejlemærket Funding-ratio i Finanstilsynets tilsynsdiamant.

Et andet centralt element i det nye Basel III-regulativ er kravet til kapitalsammensætningen. Der stilles fremadrettet større krav til pengeinstitutternes såvel egentlige kernekapital som den samlede kapital ligesom der stilles krav om en såkaldt kapitalbevaringsbuffer på 2,5 % samt

³⁰ http://www.pwc.dk/da_DK/dk/nyt/finance/regnskab/assets/basel_iii-likviditetskrav.pdf

³¹ Sydbanks Årsrapport 2012

en modcyklisk buffer på 0 – 2,5 % af de risikovægtede poster³². Sidstnævnte skal sikre, at bankerne polstrer sig yderligere i tider med højkonjunktur for modvirke den procykliske effekt der kan være ved, at de risikovægtede poster typisk falder i tider med højkonjunktur, hvor bl.a. værdien af aktiverne og dermed sikkerhederne stiger.

Hertil kommer desuden, at Sydbank, jf. tidligere, er blevet udpeget som et såkaldt systemisk vigtigt finansielt institut i Danmark (SIFI³³), hvilket også stiller strengere krav til den totale kapital, for netop at sikre et sundt og stabilt finansielt system i Danmark, hvor de banker som man vurderer, er ”to-big-to-fail”, skal polstre sig yderligere ift. de mindre aktører på markedet.

De øgede krav må alt andet lige påføre bankerne yderligere driftsomkostninger og den massive opbygning af kapital påvirker også aktionærerne i høj grad, da udbyttebetalingen af den investerede kapital må antages at blive begrænset som følge heraf. På den anden side kan der være en fordel for Sydbank i at blive udpeget som SIFI, da investorer og långivere muligvis vil anse banken for at være mere solid og derfor ikke vil forlange et lige så stort risikotillæg som tidligere for, at investere i eller låne penge ud til banken, hvormed Sydbanks fundingomkostninger kan vise sig at falde. Omfanget af omkostninger og en eventuel besparelse på fundingsiden er dog svære at kvantificere og er ligeledes forbundet med stor usikkerhed.

Det står dog klart for os, at det er nødvendigt for Sydbank med en solid indtjeningsbase således, at det er muligt for koncernen at opbygge en tilstrækkelig kapital m.v. iht. gældende og fremtidig lovgivning. Der er altså brug for et fortsat fokus på en positiv udvikling i både omkostninger og indtjening.

2.4. Finanstilsynets virke

Reguleringen og overvågningen af de danske pengeinstitutter foretages som alt overvejende hovedregel af Finanstilsynet. Særligt overholdelse af FiL er henlagt til Finanstilsynet, jf. FiL kapitel 21, herunder særligt § 344. FiL hjemler utallige steder Finanstilsynet ret til at udstede

³² <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>

³³ Systemically Important Financial Institution

bekendtgørelser i medfør heraf og reglerne i disse bekendtgørelser skal herefter overholdes af pengeinstitutterne. Et eksempel er BOB, hvori Finanstilsynet fastsætter de nærmere regler omkring basiskapitalopgørelsen. Det er altså Folketinget som vedtager love, mens Finanstilsynet udsteder bekendtgørelser iht. disse love.

Herudover udsteder Finanstilsynet også vejledninger til pengeinstitutterne i forlængelse af bekendtgørelserne, fx. ”Vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvens for kreditinstitutter”, hvori Finanstilsynet indskærper hvordan pengeinstitutterne bør opføre deres solvensbehov.

Målet for Finanstilsynets virke er flerstrengt, men helt overordnet handler det om at fremme den finansielle stabilitet og tillid til den finansielle sektor og derfor må § 344. Stk. 3 i FiL anses som værende central for tilsynets virke:

”Finanstilsynet skal tilrettelægge den sædvanlige tilsynsvirksomhed med henblik på at fremme den finansielle stabilitet og tilliden til de finansielle virksomheder og markeder. Finanstilsynet skal i sin tilsynsvirksomhed lægge vægt på holdbarheden af den enkelte finansielle virksomheds forretningsmodel. Tilrettelæggelsen af tilsynsvirksomheden skal ske ud fra et væsentlighedshensyn, hvor den tilsynsmæssige indsats står i forhold til de potentielle risici eller skadevirkninger. Finanstilsynet gennemgår hvert år solvensbehovet hos de penge- og realkreditinstitutter, der har en arbejdende kapital på mere end 250 mio. kr. Finanstilsynets direktion har ansvaret for tilsynsvirksomhedens tilrettelæggelse.”

Finanstilsynet skal altså gennem tilsyns- og besøgsaktiviteter i de finansielle virksomheder påse at love og bekendtgørelser udstedt iht. disse love overholdes, således at stabiliteten i sektoren fremmes.

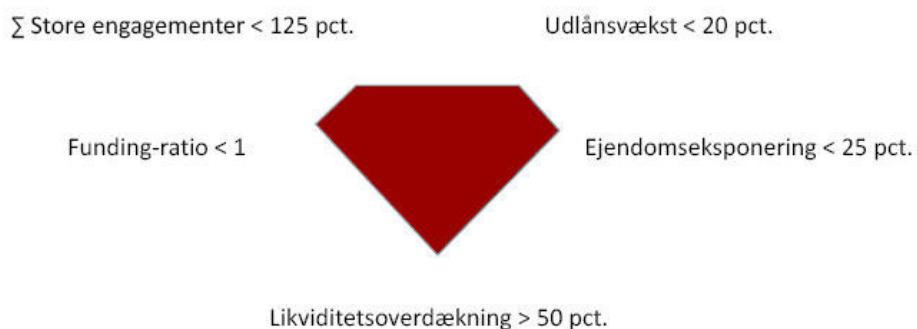
2.4.1. Finanstilsynets tilsynsdiamant

Finanstilsynet indførte tilsynsdiamanten for pengeinstitutter i Danmark d. 25. juni 2010 med det formål, at have et brugbart værktøj til at kunne identificere en potentiel risikabel udvikling i driften hos det enkelte pengeinstitut. Med tilsynsdiamanten har Finanstilsynet opstillet fem målepunkter, de såkaldte pejlemærker.

Fig. 2.2.

Den justerede *tilsynsdiamant* ser ud som følger:

Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

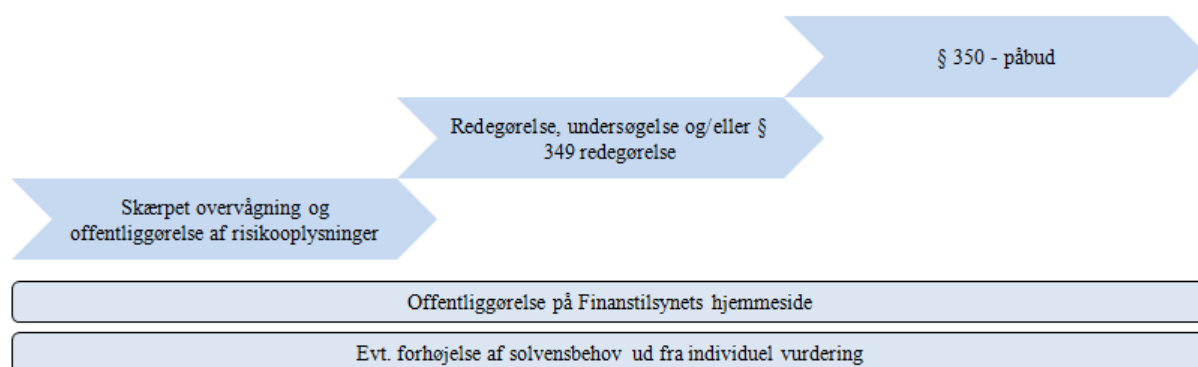
Kilde: Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, Gældende fra januar 2013, Finanstilsynet

Pejlemærkerne angiver grænseværdier for, hvad Finanstilsynet karakteriserer som værende pengeinstitutvirksomhed med forhøjet risiko. Værdierne er fastsat ud fra række fællestræk som har været kendetegnende for pengeinstitutter der har oplevet alvorlige problemer under den seneste finansielle krise i Danmark³⁴. Grænseværdierne er forsøgt fastsat så det fortsat er muligt for det enkelte pengeinstitut at drive en sund og profitabel virksomhed, men dog med et krav om at holde sig indenfor disse rammer fra og med ultimo 2012. Nogle af grænseværdierne har ændret sig lidt undervejs i forløbet siden den første introduktion i juni 2010 i takt med, at der er gjort nogle erfaringer med brugen og begrænsningerne i et setup som dette.

Ved overskridelse af et eller flere af pejlemærkerne indleder Finanstilsynet en dialog med pengeinstituttet og vælger eventuelt at foretage tilsynsreaktioner jf. den såkaldte tilsynsstige ud fra en vurdering af, hvor alvorlig situationen er.

³⁴ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, Gældende fra januar 2013, Finanstilsynet

Fig. 2.3.

Kilde: Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, Gældende fra januar 2013, Finanstilsynet

Finanstilsynet har tidligere oplyst, at når nye Basel/CRD-regler er besluttet, vil det blive vurderet, hvorvidt der er behov for at foretage ændringer i de fastsatte pejlemærkeværdier.³⁵

2.4.2. Likviditetsoverdækning

I det følgende beskrives det ene af tilsynsdiamantens pejlemærker omkring kravet til likviditetsoverdækning. Vi har udvalgt dette pejlemærke til en nærmere gennemgang, eftersom en afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner i Sydbank alt andet lige vil medføre, at en stor del af puljepensionerne og kontante kapitalpensionsindeståender i Sydbank vil skulle realiseres delvist for at kunne svare afgiften til staten på de 37,3 %.

Under den forudsætning, at Sydbank har valgt at placere puljeindlånet i tilsvarende aktiver i sin handelsbeholdning som kundens afkast jf. puljekontrakten er afhængig af, for netop at afdække Sydbanks risiko jf. tidligere afsnit om puljepensioner, vil Sydbank i et vist omfang blive ramt på likviditeten når de mange puljeindlånsmidler trækkes ud og tilsvarende puljeaktiver skal realiseres. Denne konklusion hviler på den antagelse, at Sydbank allerede i dag og fremadrettet medregner puljeaktiverne til deres likvide midler jf. FiL § 152, stk. 2.

Pejlemærket stiller som krav, at pengeinstituttets likviditetsoverdækning skal være større end 50 % ift. lovkravet jf. FiL § 152. Likviditetsoverdækningen opgøres som den overskydende likviditet efter opgørelse af lovens minimumskrav på:

³⁵ <http://www.finanstilsynet.dk/da/Temaer/Strategi-2011/~media/Nyhedscenter/2010/Tilsynsdiamanten.ashx>

- 1) 15 pct. af de gældsforpligtigelser, som uanset mulige udbetalingsforhold påhviler instituttet at betale på anfordring eller med kortere varsel end en måned, og
- 2) 10 pct. af pengeinstituttets samlede gælds- og garantiforpligtigelser fraregnet efterstillede kapitalindskud, der kan medregnes ved opgørelsen af basiskapitalen.

Sydbank har i deres Årsrapport 2012 opgjort deres pejlemærkeværdier til følgende:

Tabel 2.2. Tilsynsdiamantens pejlemærker

Koncernen	2012	2011
Summen af store engagementer < 125 pct.	22 pct.	26 pct.
Funding-ratio < 1	0,84	0,88
Ejendomseksponering < 25 pct.	12 pct.	11 pct.
Udlånsvækst < 20 pct.	-1 pct.	-6 pct.
Likviditetsoverdækning > 50 pct.	127 pct.	149 pct.

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Sydbank overholder pr. 31/12 2012 til fulde tilsynsdiamantens pejlemærker.

Til likviditeten kan Sydbank medregne følgende poster jf. FiL § 152, stk. 2.

- 1) Kassebeholdning
- 2) Fuldt ud sikre og likvide anfordringstilgodehavender hos kreditinstitutter og forsikringsselskaber
- 3) Beholdning af sikre, let sælgelige, ubelånte værdipapirer og kreditmidler

Under den forudsætning, at Sydbank i dag og fremover medregner dele af puljeaktiverne i handelsbeholdningen til deres likvide midler, jf. FiL § 152, stk. 2, punkt 3, vil et salg af puljeaktiverne, for at svare et fremtidigt udtræk af puljepassiverne, have en stor potentiel indvirkning på likviditetsopgørelsen.

For fx at honorere lovens krav til, at de likvide midler som minimum skal udgøre 10 % af pengeinstituttets samlede gælds- og garantiforpligtigelser fraregnet efterstillede kapitalindskud, der kan medregnes ved opgørelsen af basiskapitalen, er Sydbank forpligtet til, at holde likvide midler for 10 kr. for hver 100 kr. af deres samlede gælds- og

garantiforpligtigelser, svarende til en faktor 10. Det vil også sige, at når Sydbank skal realisere lige så mange puljeaktiver som der udbetales puljeindlånsmidler, og forudsat at disse aktiver medregnes til likviditeten, vil de faldende likvide midler ift. de samlede gælds- og garantiforpligtigelser kunne påvirke Sydbanks likviditetsopgørelse særligt hårdt og ikke mindst kravet omkring 50 % likviditetsoverdækning jf. tilsynsdiamanten.

Herunder er opstillet to scenarier på baggrund af tænkte tal, med det formål at synliggøre påvirkningen af likviditetsopgørelsen ved faldende puljeaktiver og dermed færre likvide midler.

Tabel 2.3.

Scenarie 1 – ”nuværende”

Likvide midler	kr. 1.000.000	
Garanti og gældsforpligtigelser	kr. 10.000.000	
Likviditeten udgør dermed	10, %	af samlede garanti- og gældsforpligtigelser

Kilde: Egen tilvirkning

Tabel 2.4.

Scenarie 2 – ”efter afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner”

Likvide midler	kr. 900.000	
Garanti og gældsforpligtigelser	kr. 9.900.000	
Likviditeten udgør dermed	9,09 %	af samlede garanti- og gældsforpligtigelser

Kilde: Egen tilvirkning

Et parallelt fald i puljeaktiverne og passiverne udløser altså et forholdsmæssigt større fald i opgørelsen af likviditeten. Det er dog vigtigt her at pointere, at puljeaktiverne er fordelt på mange værdipapirtyper, hvoraf mange ikke vil kunne tælle med til de likvide midler jf. § 152, stk. 2, punkt 3. Derfor vil de likvide midler ikke falde i forholdet 1:1 ved realisering af puljeaktiverne, men scenarierne er opstillet for at synliggøre den effekt som

afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne indirekte kan få på opgørelsen af Sydbank likviditet jf. minimumslovkravet på hhv. 10 og 15 % samt kravet om likviditetsoverdækning på 50 % jf. tilsynsdiamanten.

I senere afsnit 3.8. vil vi påvise den præcise påvirkning af reformen for Sydbanks likviditet.

2.5. Puljepension

Placering af kundernes opsparede pensionsmidler i såkaldte puljer, er et ofte anvendt alternativt til at have pengene stående kontant til en forholdsvis lav forrentning på en kapital- eller ratepensionskonto i banken. Med puljepension tilbydes bankkunderne en simpel investeringsform, hvor kunden ikke selv nødvendigvis skal bruge tid og ressourcer på at pleje sin formue, men hvor banken varetager administrationen og sørger for en aktiv pleje af pensionsmidlerne.

Når kunden indgår en skriftlig aftale med banken omkring tilmelding af pensionsopsparingskontoen til puljepension, skal kunden orienteres om, at det rettelig er banken som ejer puljeaktiverne, men at pensionsopsparingskontoen tilskrives et hhv. positivt eller negativt afkast ved kalenderårets udgang. Det positive eller negative afkaste er baseret på en beregning af værdiudviklingen i de bagvedliggende aktiver. Indestående på pensionsopsparingskontoen er omfattet af indskydergarantifonden og kunderne kan altså ikke gøre krav på at få puljeaktiverne udleveret i tilfælde af bankens konkurs el.lign..

Det er muligt for kunden selv at vælge sammensætningen af de forskellige puljer ligesom det er muligt at få Sydbank til at varetage den løbende sammensætning ud fra en såkaldt aftale om ”Bankvalg”. I begge tilfælde tager banken sig betalt ved en række indirekte og direkte omkostninger. Af indirekte omkostninger kan bl.a. nævnes kurtage ved de løbende handler i de forskellige puljer samt depotgebyr. Denne udgift hhv. tillægges eller fratrækkes det negative eller positive puljeafkast som tilskrives kontoen. Hertil kommer de direkte omkostninger i form af bankens administrationsgebyr, som er sammensat af til dels et grundgebyr for deltagelse i puljerne samt et puljegebyr der varierer i pris alt efter hvilken pulje man som kunde deltager i.

Ud fra kundens synspunkt er dette en let måde hvorpå pensionsmidlerne placeres i en pasningsløsning under hensyntagen til kundens tidshorisont og risikoprofil, med mulighed for at opnå et attraktivt afkast og samtidig en stor risikospredning uden at det kræver en høj grad

af involvering fra kunden selv. Alternativt kunne kunden vælge i stedet selv at købe investeringsbeviser i diverse investeringsforeninger eller endda selv står for at købe individuelle aktier og obligationer med udgangspunkt i en såvel aktiv som passiv investeringsstrategi.

Set ud fra bankens synspunkt er dette en god forretning i og med, at der er tale om en ikke-kapitalbelastende indtægtskilde. Banken tjener på at varetage administrationen af investeringssammensætningen mod betaling i form af grund- og puljegebyrerne ligesom det giver mulighed for at tilbyde kunden en løbende overvågning og aktiv pasning af puljemidlerne, dog uden at omkostninger bliver uforholdsmæssigt høje for den enkelte kunde i og med at de bagvedliggende puljeaktiver varetages for alle kunder under et.

Jf. bekendtgørelse om puljepension og andre skattebegunstigede opsparingsformer m.v. skal puljeaktiverne holdes adskilt fra bankens øvrige aktiver og registreres i et selvstændigt depot i Værdipapircentralen.

I Finanstilsynet afgørelse af 22. december 2004³⁶ indgår puljeaktiverne pr. 1. januar 2005 i bankens handelsbeholdning ved opgørelse af kapitalkravet jf. kapitaldækningsbekendtgørelsens. Eftersom at man anså puljeaktiverne som værende afdækket af indlånskontrakten med kunden, ville der ikke være et kapitalkrav til puljeaktiverne med mindre at banken havde påtaget sig en risiko som følge af en udækket position. Med puljeaftalen indgår kunden en aftale med banken om, hvilke underliggende aktiver der skal ligge til grund for kundens puljeafkast. Banken er dog ikke forpligtet til at investere i nøjagtig de samme værdipapirer som kundens afkast afhænger af, men eftersom at banken er forpligtet til at forrente kundens puljeindlån jf. puljeaftalen vil banken ofte vælge at afdække egne risici ved faktisk også at investere i tilsvarende værdipapirer.

I finanstilsynet afgørelse af 22. december 2004 fremgår det ligeledes, at grundet den tætte tilknytning mellem puljeaktiverne og puljeindlånskontrakten, ville banken ikke fremadrettet kunne medregne puljeaktiverne til de likvide midler jf. FiL § 152. Denne praksis ændredes

³⁶ <http://www.finanstilsynet.dk/da/Regler-og-praksis/Tilsynsreaktioner/Fordelt-paa-virksomhedsomraader/Tvaergaende/Lov-om-finansiel-virksomhed-152-221204.aspx>

der dog ved igen med Finanstilsynets fortolkning af 26. januar 2012³⁷, hvorefter at puljeaktiverne gerne må medregnes ved opgørelsen af de likvide midler såfremt de er omfattet af FiL § 152, stk. 2, og med baggrund i, at puljeaktiverne rettelig tilhører banken som dermed frit kan disponere over dem. Bankens likvide midler må dog ikke næsten udelukkende bestå af puljeaktiver, da dette vurderes som værende uforsvarligt ift., at banken ikke uden komplikationer kan realisere aktiverne for at indfri træk på banken, da dette i så fald vil medføre at banken evt. ikke kan leve op til kravene omkring forretning af puljeindlånet jf. kontrakten med kunderne.

Banken skal dog være særlig opmærksom på, at hvis puljeaktiverne medregnes til de likvide midler jf. FiL § 152, stk. 2, kan dette få konsekvenser for opgørelsen af bankens individuelle solvensbehov samt solvenskrav jf. kapitaldækningsreglerne. Så længe at banken ikke realiserer puljeaktiverne og de dermed fortsat svarer til puljepassiverne, vil de to poster udligne hinanden jf. kapitaldækningsbekendtgørelsens § 6, stk. 3 og 4 og dermed ikke øge bankens solvenskrav. Hvis banken derimod sælger puljeaktiverne vil der opstå et misforhold set ud fra, at banken stadig skal afregne et afkast til kunderne jf. puljeaftalen. Bankens risiko ved dette misforhold skal medregnes ved opgørelsen af solvenskravet.

For at banken kan medregne puljeaktiverne til de likvide midler, skal banken være klar til at realisere puljeaktiverne om nødvendigt. Det misforhold som dermed potentielt kan opstå mellem beholdningen af puljeaktiver og passiver medfører også en potentiel fremtidig markedsrisiko grundet den manglende afdækning, hvilket skal indregnes i bankens individuelle solvensbehov allerede på det tidspunkt banken vælger at medregne puljeaktiverne til de likvide midler.

2.6. Skattereformen 2012

Regeringen vedtog d. 13/9 2012 en skattereform som fik betydning for mange områder, herunder også pensionsområdet³⁸. Regeringen havde fremsat en overordnet vækstpakke ”Danmark i arbejde” d. 29/5 2012, hvor fremrykning af beskatningen på kapitalpensionsordninger i Danmark blev nævnt som en af finansieringskilderne³⁹.

³⁷ <http://www.finanstilsynet.dk/da/Regler-og-praksis/Tilsynsreaktioner/2012/FIL-152-medregning-ad-puljeaktiver-ved-opgørelsen-af-de-likvide-midler.aspx>

³⁸ www.ft.dk/Search.aspx?tab=3&btn=1&q=&samling=20111&udvalgsomraade=&dokumenttyper=af#result

³⁹ http://stm.dk/multimedia/danmark_i_arbejde_-_skattereform_web.pdf

Selve indholdet af reformen indebærer at man fra 1/1 2013 til 31/12 2013⁴⁰ kan omlægge sin kapitalpensionsordning til en ny ”Aldersopsparing”, en ny type pensionsopsparing med en skatterabat. Rabatten består i at man ved at lade sin ordning omdanne, betaler 37,3 % i afgift nu frem for 40 % ved udbetalingstidspunktet og dermed sparer 2,7 %-point i afgiftsbetaling, hvilket isoleret set er en god forretning for kunderne – se regneeksempel herunder i tabel 2.5. Der kan dog være gebyrer forbundet med omlægningen, som betyder at skatterabatten på små ordninger bliver ”spist” op – se senere beregning i dette afsnit. Ligeledes hersker der tilsyneladende tvivl omkring pensionsselskabernes ufordelte reserver og beskatning af disse. Dette vil dog ikke blive behandlet yderligere i dette speciale, jf. afgrænsningen.

Rabatten gælder ligeledes ordinære udbetalinger af kapitalpensionsordninger i 2013.

I tabel 2.5. herunder tages der udgangspunkt i at en kunde har 100.000 kr. stående på en kapitalpension. Forrentningen sættes til 5 % pa og perioden sættes til 5 år. Vi regner ikke PAL-skat med, da den er ens for både kapitalpensionsordninger og den nye aldersopsparing.

Tabel 2.5.

	Kapitalpensionsordning	Aldersopsparing
Startværdi, kr.	100.000	100.000
Forrentning p.a.	5,00 %	5,00 %
Periode	5 år	5 år
Værdi efter 5 år:	$(100.000 * 1,05^5) * (1 - 0,40) =$ kr. 76.577	$100.000 * (1 - 0,373) * 1,05^5 =$ kr. 80.023

Kilde: Egen tilvirkning

Det ses altså at kunden får 3.446 kr. (80.023 kr. – 76.577 kr.) mere i udbetalt pensionsopsparing⁴¹ - faktorerne orden er altså ligegyldig.

Sydbank har et gebyr på omdannelse af kapitalpensionsordning til aldersopsparing på 500 kr.⁴². Jf. ovenfor kan vi beregne ”break-even” for hvor stor en kapitalpensionsordning man som kunde minimum skal have for at skatterabatten på 2,7 %-point ikke ædes op af gebyret.

⁴⁰ Regeringen påtænker dog at forlænge denne ”rabatperiode” t.o.m. 2014, jf. Jyllands-Posten, *AP Pensions bokser med ny pension*, af 16/3 2013

⁴¹ PAL-skat ikke medregnet som også nævnt i teksten.

⁴² Se Sydbanks prisbog af 1/4 2013 på <http://www.sydbank.dk/inc/pdf/prisbog.pdf>

Jo større gebyr, jo større ordning skal man have for at kunne tjene på skattefordelen⁴³. For Sydbank beregnes break-even som følger:

$$\frac{500 \text{ kr.}}{0,027} = 18.518 \text{ kr.}$$

Altså skal man som kunde i Sydbank have en ordning med en minimumsværdi på 18.518 kr. for at det (skattemæssigt) kan betale sig at omlægge kapitalpensionen til aldersopsparing.

Samtidigt betyder reformen nu også et stop for skattebegunstigede indbetalinger på kapitalpensionsordningerne, således at man ikke længere kan indbetale på kapitalpensionsordninger med skattemæssigt fradrag, og reformen indfører også en lempeligere beskatning ift. udbetaling af eksisterende kapitalpensionsordninger i utide (dvs. før den tidligst mulige udbetalingsdato), hvor straf-afgiften nedsættes fra 60 % til 49,84 % i 2013⁴⁴.

Den nye aldersopsparing minder meget om kapitalpensionen, dog med følgende væsentlige forskelle:

- Intet skattemæssigt fradrag ved indbetalingen, men ej heller nogen afgiftsbetaling ved udbetalingen.
- Grænsen for indbetaling på ordningen er 27.600 kr. pr. år, hvor den på kapitalpensionsordninger var 46.000 kr.

Men ligesom ved kapitalpensionen beskattes afkastet af investeringerne på aldersopsparingen med PAL-skat, som pt. er 15,3 % p.a. og udbetalingen er som på kapitalpensionen en sumudbetaling.⁴⁵

Regeringen forventede ved udgangen af 2012 at reformen ville sende 5 mia. kr. i statskassen i fremrykkede afgiftsbetaling i 2013, men har senere erkendt at denne forventning nu mangedobles og forventer nu omkring 40 mia. kr. i stedet. Andre brancheaktører mener at selv dette er et lavt skøn og forventer således at provenuet af skattereformens element

⁴³ Skandia er den dyreste med 1.499 kr. i gebyr, Danica billigst med 300 kr. i gebyr, jf. www.finanswatch.dk, *Kæmpe forskel på kapitalpensionsgebyrer*, af 8/4 2013

⁴⁴ Se SKATs hjemmeside; <https://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2082562>

⁴⁵ http://finans.borsen.dk/artikel/1/253970/regeringen_otte-dobler_skatteskoen_til_40_mia_kr.html

omkring fremrykning af afgiftsbetalingen vil bibringe statskassen et langt større provenu⁴⁶. Læseren af dette speciale henvises til afsnit 3.1. og 3.10. for yderligere bemærkninger hertil.

Endeligt skal det bemærkes at flere aktører i finansverdenen har kritiseret regeringen for at vedtage denne reform forhastet, jf. tidligere bemærkninger omkring skattemæssige uafklaretheder i pensionselskaber, og for at gøre pensionsområdet endnu mere kompliceret for danskerne i al almindelighed⁴⁷.

3.0. ANDET HOVEDAFSNIT

3.1. Metodik og forudsætningsafsnit

I dette speciale har vi været nødsaget til at foretage forudsætninger for vores beregninger og for visse af vores data. Dette af to årsager:

- 1) Visse data har ej været mulige at fremskaffe og visse data forefindes ikke, og vi har derfor været nød til at forudsætte disse efter nærmere bestemte metoder, jf. herunder i dette afsnit.
- 2) I specialets og problemformuleringens natur ligger det at ingen endnu ved hvor mange som vælger at udnytte reformens skatterabat i 2013, da vi i skrivende stund er i foråret 2013. Derfor har vi været nødt til at forudsætte omdannelsesprocenten.

Det har ikke været muligt, hverken gennem analyse af Sydbanks regnskab, via Sydbanks hjemmeside eller via henvendelse til Sydbank, at få udspecificerede oplysninger omkring fordelingen af deres kunders samlede pensionskontoindestående på de forskellige pensionskontotyper, og ej heller har det været muligt, via samme kanaler, at få udspecificeret samme fordeling af Sydbankkunders puljeindestående⁴⁸.

Som følge af dette har vi foretaget en estimering af hvor stor en del af Sydbankkunders særlige indlån og puljeordninger⁴⁹ som relaterer sig til kapitalpensioner, da det jo netop er

⁴⁶ Se afsnit 3.10.

⁴⁷ http://finans.borsen.dk/artikel/1/249311/kapitalpension_giver_hovedbrud_i_pensionssektor.html og http://borsen.dk/nyheder/bolig_og_privatoekonomi/artikel/1/253209/ny_pensionsform_kan_skabe_kaos_-_og_koste_dyrt.html

⁴⁸ Se mail på bilag 1 (svar fra Sydbank på henvendelse vedr. dette)

⁴⁹ Se Sydbanks Årsrapport 2012 under balance for tal. Puljer udgør i alt 9.804 mio. kr. og særlige indlån 6.201 mio. kr. pr. 31/12 2012.

disse som er relevante ift. beregningerne i dette speciale. Denne estimering er foretaget som følger:

- a) Først fandt vi totaltal for pensionsformuen og særlige indlån i pengeinstitutter i Danmark for 2011 via Finanstilsynets ”Statistisk materiale 2011: Pengeinstitutter”⁵⁰. Ud fra disse tal beregnede vi hvor mange procent af puljeordningerne som vedrører kapitalpensionspuljeindeståender og hvor mange procent af det kontante indestående på alm. særlige indlån som vedrører kapitalpensionsindestående. Puljeindestående som hidrører kapitalpension udgjorde pr. 31/12 2011 51,29 % af det totale puljeindestående i pengeinstitutter i Danmark. Det kontante indestående som vedrører kapitalpensioner udgjorde pr. 31/12 2011 35,83 % af det totale kontante indestående på særlige indlån i pengeinstitutterne.
- b) Herefter tog vi disse procentfordelinger og overførte direkte til Sydbanks regnskab for deraf at kunne udlede hvor mange kroner som Sydbank har placeret i kapitalpensionskontantindeståender hhv. hvor mange kroner Sydbank har placeret i kapitalpensionspuljeindeståender. Pr. 31/12 2011 havde Sydbank 8.557 mio. kr. placeret i puljer, hvilket med procentfordelingen i **pkt. a)** svarer til at Sydbank havde 4.389 mio. kr. i puljeindestående vedr. kapitalpensioner. Ligeledes havde Sydbank pr. 31/12 2011 5.423 mio. kr. placeret i særlige indlån, hvilket med procentfordelingen i **pkt. a)** svarer til at Sydbank havde 1.942 mio. kr. kapitalpensionsindestående. I alt hidrørtes pr. 31/12 2011 således 6.331 mio. kr. af Sydbanks passiver kapitalpensionsordninger, enten som normalt kontant indestående eller som puljeindestående.

Det har ligeledes ej heller været muligt at fremskaffe data på Sydbanks kunders depotværdier, hverken totalt for total formue eller udspecificeret pr. depottype (herunder fx kapital- og ratepensionsdepoter). Til gengæld har vi i stedet kunnet beregne en fordelingsnøgle af den samlede kapitalpensionsformue i danske pengeinstitutter på hhv. kontant indestående (altså det som ligger på balancen hos pengeinstitutterne (kontantindestående + puljeindestående)) og

⁵⁰ Se bilag 2. Det bemærkes at tallene kun gælder for grp. 1-3 pengeinstitutter, men da disse udgør langt hovedparten af det danske pengeinstitutmarked målt på balancestørrelse, anses det som værende legitimt udelukkende at tage udgangspunkt heri. Samlet statistik kan hentes som excel-fil fra: <http://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Statistik-om-sektoren/2011/Pengeinstitutter-Statistisk-materiale-2011.aspx>

på depotværdien (off-balance ift. pengeinstitutterne). Jf. bilag 2 udgøres 47,45 % af den totale kapitalpensionsformue i danske pengeinstitutter således af depotværdier og 52,55 % står kontant (enten som pulje eller normalt kontantindestående).

Disse værdier har vi ført direkte over på Sydbank, således at vi antager at 6.331 mio. kr., jf. ovenfor **pkt. b**, udgør 52,55 % af den totale kapitalpensionsformue i Sydbank og at det dermed svarer til at 5.716 mio. kr. er værdien af Sydbanks kunders kapitalpensionsdepoter (47,45 %). Således har Sydbanks kunder i alt kapitalpensionsformue pr. 31/12 2011 på: 6.331 + 5.716 mio. kr. = 12.048 mio. kr. (afrundet).

Til forudsætningerne herover bemærkes det at vi ikke har kunnet få tal for 2012 endnu, da statistikken jf. Finanstilsynet først forventes færdig medio 2013⁵¹. Da vi ønsker at besvare problemstillingen ud fra så aktuelle data som muligt, har vi derfor korrigeret tallene herover ift. Sydbanks Årsrapport 2012 ved blot at gange samme procentsatser på tallene fra Sydbanks 2012-tal. Dette er naturligvis en meget forsimplet måde at gøre det på, da bl.a. udviklingen i fordelingen mellem kontant- og depotværdi meget vel kan have flyttet sig - således er fx OMX C20 indekset steget med 22,29 % fra ultimo 2011 til ultimo 2012⁵², ligesom 2012-regnskabet for Sydbank indeholder tilgang af Tønder Bank som vi ikke har rensat tallene for. Alligevel mener vi at det er tilnærmelsesvist en OK måde at korrigere tallene på, hvis vi antager at selve fordelingen mellem pensionskontotyper og fordelingen mellem kontantværdi/depotværdi generelt på sektorniveau ikke har ændret sig.

Vores beregninger i analysen vil derfor tage udgangs punkt i disse korrigerede balance- og depotværdital for Sydbank 2012.

Beregningerne og estimaterne ovenfor forudsætter dermed at Sydbanks fordeling er lig gennemsnittet af de danske pengeinstitutter, hvilket er en forsimplicering af virkeligheden. Vi anser dog dette som værende bedst mulige metode ift. dette speciales omgang og hensigt, og endvidere giver dette os muligheden for delvist at kunne perspektivere vores konklusioner over på sektoren som helhed.

Grunden til at vi har foretaget disse udspecificerede estimatberegninger er for at kunne beregne hvilken betydning det har for Sydbanks indtjening og dermed øvrige nøgletal. Denne betydning kan kun beregnes tilnærmelsesvist præcist hvis vi kender den totale

⁵¹ Mail fra Finanstilsynet som svar på vores henvendelse, se bilag 1.

⁵² <http://www.euroinvestor.dk/markeder/aktier/europa/danmark/omx-c20-cap/historik> . I denne stigning er ej korrigeret for udbyttebetaling m.v.

kapitalpensionsformue i Sydbank og fordelingen af denne mellem hhv. rent kontantindestående, puljeindestående og depotværdi på Sydbanks kapitalpensionsordninger, fordi der knytter sig forskellige indtjeningsmarginer til hvert af disse elementer.

For hvert enkelt element har vi foretaget nogle kvalificerede estimater for indtjeningen på disse. Endvidere har vi estimeret omdannelsesprocenten. Disse estimater vil kort blive begrundet herunder. Estimerne herunder er udgangspunktet for vores analyse, også kaldet hovedscenariet. For at illustrere betydningen af at ændre på nogle af forudsætninger/estimerne i hovedscenariet, vil vi i afsnittet omkring beregning af indtjeningspåvirkningen sammenligne med to alternative scenarier - disse kalder vi alternativscenarie 1 og 2, og de ændrede forudsætninger for disse to alternativer vil blive beskrevet efter hovedscenariet.

Endeligt skal det her bemærkes at vores indtjeningsberegninger er pro anno og med udgangspunkt i nuværende økonomiske situation, hvilket er en simplificering af virkeligheden som dog vurderes OK ift. til at vise konsekvenserne for Sydbank. Dette svarer jo til at konsekvenserne af indtjeningspåvirkningen var fuldt indfaset på første regnskabsdag i 2013 og at indtjeningsmarginerne er de samme i årene fremover, hvilket naturligvis ikke er korrekt. Dette gør dog ikke essensen af vore konklusioner forkerte.

Hovedscenariet:

Vedr. omdannelsesprocenten:

Udbetalingsprocenten har vi her fastsat til 90 %, idet skatterabatten synes at være så stor en fordel for de kunder som har kapitalpensioner i pengeinstitutter at det i sig selv burde få alle til at konvertere. Se afsnit 2.6. for beregningseksempel. Nogle pengeinstitutter beregner dog et gebyr for at konvertere kapitalpensionsordningerne til aldersopsparing, som gør at det for små ordninger ikke kan betale sig at konvertere.

Desuden må det antages at nogle kunder simpelthen ikke ”får taget sig sammen” til at få konverteret, nogle er måske slet ikke opmærksomme på muligheden og andre faktorer kan spille ind på omdannelsesprocenten.

Vi har forsøgt at indhente en udtalelse fra ”Forsikring & Pension” m.h.p. deres forventninger til omdannelsesprocent generelt, men de kan/ vil ikke give noget estimat⁵³

Regeringen regnede oprindelige med et skatteprovenu på 5 mia. kr. ifm. reformen, svarende til en udbetaling af ordninger for en værdi af brutto 13,4 mia. kr. ($5 \text{ mia. kr.} / 0,373 = 13,4 \text{ mia. kr.}$). Regeringen har dog siden opjusteret dette til minimum 40 mia. kr., svarende til ordninger for brutto 107,2 mia. kr. ($40 \text{ mia. kr.} / 0,373 = 107,2 \text{ mia. kr.}$). Dette svarer dog kun til at ca. 22,5 % af kapitalpensionsformuen omdannes til aldersopsparing⁵⁴.

Alligevel synes vi dog at 90 % er et fair estimat, da skatterabatten er en klar fordel for kunderne at tage imod generelt set. Endvidere giver det vores analyse pondus at sætte tingene på spidsen.

Vedr. forudsætninger for indtjening på kapitalpensionsaktiver placeret i depot:

Her har vi forudsat at 50 % af alle investeringer i depoterne er investeringer hvorpå Sydbank har en løbende provision, altså fx samarbejdende investeringsforeninger o.lign.. Det har ikke været muligt at finde data som har kunnet vise hvor stor en andel af Sydbank og/eller branchens depotværdier generelt som er investeret i aktiver hvor formidler (Sydbank her) modtager en løbende provision⁵⁵. Vi har kunnet finde tal for aktivfordelingen på de øvrige pensionsaktører (pensionsselskaber, ATP m.fl.), men det synes ikke validt at overføre disse fordelingsstal til hverken Sydbank eller pengeinstitutterne generelt, da vi må formode at pengeinstitutterne og Sydbank helt generelt har et større incitament til at sælge produkter hvorpå de modtager provision til deres kunder end de øvrige pensionsaktører. 50 % er derfor en ren forudsætning som ikke kan underbygges i tilstrækkelig grad, men som intuitivt synes rimelig.

Hernæst har vi forudsat at den løbende provision på disse andrager 0,50 % p.a. Dette med baggrund i provisionssatserne p.a. for Sydinvest, som må antages at være Sydbanks nærmeste

⁵³ Se bilag 1: Mail fra chefkonsulent Karen Leth (F/P) som svar på vores henvendelse.

⁵⁴ Hvis vi antager at der er 475 mia. kr. i alt i total kapitalpensionsformue i Danmark, jf. http://finans.borsen.dk/artikel/1/238600/skat_paa_pension_kan_booste_statskasse_med_175_mia.html . Dog findes der for nuværende ikke mulighed for at kvantificere kapitalpensionsformuen (totalt set) tilstrækkeligt præcist, jf. vores research via Forsikring & Pensions statistik. Se også Finansministerens svar på spørgsmål derom af 18/12 2012; <http://www.ft.dk/samling/20111/almdel/sau/spm/817/svar/900594/1148878/index.htm>

⁵⁵ Se bilag 1: Vi har ved at rette henvendelse til VP Securities forsøgt at indhente data for fordelingen af aktiver på privates kapitalpensionsordninger, jf. svar på vores henvendelse er dette ikke muligt. De kan kun levere generelle fordelingsstal totalt set og altså ikke udspecificeret på depottype.

samarbejdspartner på dette område, og da spændet for denne løbende provision, alt efter hvilken afdeling som er formidlet til kunden, går fra 0,25 % p.a. til 0,75 % p.a.⁵⁶, synes det rimeligt at specialets beregninger tager udgangspunkt i satsen herimellem, nemlig 0,50 % p.a.

Vedr. forudsætning for indtjening på kapitalpensionspuljeordninger

Her har vi forudsat, at Sydbanks indtjening, som et gns. for alle midler placeret i puljepensionsordningerne, andrager samlet set 1,00 % p.a. i administrationsgebyr. Administrationsgebyret, som består af et grundgebyr og et puljegebyr, er kundens direkte omkostning ved deltagelse i puljeinvesteringen. Grundgebyret er på 0,50 % p.a. for de første 300.000 kr. som kunden har placeret i puljer i Sydbank⁵⁷. Af beløb mellem 300.000 kr. og 500.000 kr. er grundgebyret 0,20 % p.a. og af beløb herover betales kun 0,05 % p.a.

Hertil kommer puljegebyret på 0,10 – 0,85 % p.a. alt afhængig af, hvilken pulje midlerne er investeret i. På baggrund af ovenstående satser, har vi valgt at tage udgangspunkt i en samlet administrationsprocent på 1,00 % p.a.

Kundens ÅOP er dog højere end dette, hvilket fremgår af omkostningsberegneren på Sydbanks hjemmeside. Se eventuelt bilag 3 for eksempel på 100.000 kr. placeret i Bankvalg, Middel aktieandel. Dette skyldes en række indirekte omkostninger som kunden også afregner overfor Sydbank. Disse er dog ikke nærmere udspecificeret i omkostningsberegneren. De indirekte omkostninger kan eksempelvis bestå af kurtage, kurstillæg eller fradrag samt øvrige omkostninger forbundet med fx danske investerings- og specialforeninger samt udenlandske fonde. Se eventuelt også bilag 3 for andet eksempel fra Danske Banks omkostningsberegner for deres puljer, hvor beløbene er nærmere udspecificeret. Det må derfor formodes at Sydbank har en indtjening som er højere end 1,00 % p.a. i gns. når alle direkte såvel som indirekte omkostninger medregnes.

Vedr. forudsætning for indtjening på kontant indestående på kapitalpensionsordninger.

På kontantindestående betaler Sydbank en rente til deres kunder. Ved konvertering af kapitalpensioner til aldersopsparing forsvinder nogle af disse indeståender jo til SKAT og

⁵⁶ Se fuldstændigt prospekt for Sydinvest på www.sydinvest.dk/materiale.aspx. Vi har valgt ikke at beregne en vægtet gennemsnitssats for den løbende provision, da dette alligevel ikke synes retvisende for privatkunder.

⁵⁷ Se www.sydbank.dk/privat/produkter/pensionogforsikring/investering/puljer/gebyrer

dermed slipper Sydbank for at betale rente af disse. Vi har forudsat at den gennemsnitlige indlånsrente i Sydbank er 0,64 %. Denne sats er fundet ved at dividere renteudgifter på indlån med indlån. Vi har således ikke taget hensyn til at der kan være udsving i indlånsmassen henover året, men udelukkende brugt tallene fra balancedagen og vi har heller ikke taget hensyn til at særlige indlån måske forrentes anderledes end normale anfordringsindlån⁵⁸. Sydbank ”tjener” altså på den måde 0,64 % af hver krone som flyttes fra balancen (passiv) og til SKAT. Det kalder vi **a**.

Imidlertid placerer Sydbank jo disse passiv-kroner i nogle aktiver som de tjener penge på. De særlige indlån fungerer dermed som en del af Sydbanks funding og dermed kan man sige at hver gang Sydbank må svare et passiv ifm. denne reform (skattebetalingen ifm. reformen er lig den sum som går af fra balancen) går de glip af den indtjening som passivets modsvarende aktiv genererede.

Dermed melder følgende spørgsmål sig; hvilke aktiver vil Sydbank realisere for at svare ”passiv-udbetalingen” ifm. skattebetalingen jf. denne reform og hvilken indtjening går Sydbank glip af på disse aktiver.

I vores analyse forudsætter vi at Sydbank vil realisere obligationer fra deres egen obligationsbeholdning, idet obligationer likvide (hurtigt omsættelige til kontanter). Vi har antaget at Sydbank tjener 1,90 % p.a. på disse obligationsaktiver. Dette kalder vi **b**. Procentsatsen på 1,90 % p.a. er fundet ved at dividere renteindtægter på obligationer med obligationsbeholdningen, hvilket igen naturligvis er en simplificering som dog anses som værende rimelig.

Dermed går Sydbank netto glip af: **b** minus **a** = **c**. Nettotabet **c** kan således opgøres i procent til: $1,90 \% - 0,64 \% = 1,26 \%$.

Ift. udbetalingen har vi forudsat at den forholdsmæssige realisering af passiver, for at kunne udbetale passiverne til SKAT, er ens henover passivtyperne. Dette kan man anfægte ved at påstå at Sydbanks dygtige medarbejdere i størst mulige omfang vil søge at realisere de midler som de tjener mindst på (fx almindelige aktier og obligationer hvorpå de ingen provision oppebærer), men da vi ikke har belæg for at antage dette, har vi valgt at realiseringen er ens.

⁵⁸ Dette er bedste forudsætning, da Sydbanks kvartals- hhv. halvårsregnskaber ikke giver tilstrækkeligt belæg for at beregne et præcist nok gennemsnitligt indestående henover året, og det fremgår ligeledes heller ikke af regnskaberne hvor meget rentebetaling som hidrører særlige indlån.

Alternativscenarie 1:

Eneste forskel ift. hovedscenariet er at vi her antager at omdannelsesprocenten kun er 45 % i stedet for 90 %. Dette scenarie er valgt for at estimere betydningen for Sydbank såfremt ovenstående bemærkninger omkring regeringens forventninger viser sig mere realistiske.

Alternativscenarie 2:

Eneste forskel ift. hovedscenariet er at vi her antager at Sydbank ikke vælger at sælge obligationer for at kunne svare passivudbetalingen ifm. konverteringen af kapitalpensionsordningerne, men derimod bruger af deres kontante indestående i Nationalbanken. Da renten på indestående i Nationalbanken stort set er 0,00 % ⁵⁹, så vil Sydbank faktisk isoleret set tjene penge på denne del da de således slipper for at betale indlånsrenten på den del som overføres til skattevæsenet.

3.2. Kapitalpensionsreformens påvirkning på Sydbanks indtjening

I dette afsnit beskrives præcist hvilken påvirkning reformen vil få for Sydbanks indtjening givet de forudsætninger for hovedscenariet som er angivet i metodik –og forudsætningsafsnit 3.1. Afsnittet vil derfor indeholde en hel del step-for-step udregninger og beskrivelser med de konkrete tal for Sydbank, for så til sidst at opsummere den samlede påvirkning på Sydbanks indtjening. Endelig vil påvirkningen af indtjeningen blive beskrevet, givet at det var alternativscenarie 1 hhv. alternativscenarie 2 som realiseredes i stedet.

Det skal her bemærkes at alle nedenstående tal fremgår af bilag 2, hvorfor der henvises dertil for en komplet oversigt over alle tal som nævnes i det følgende.

Jf. metodik– og forudsætningsafsnit 3.1. fandt vi først nogle tal for den totale pensionsformue i danske pengeinstitutter og fordelingen af denne pensionsformue på de forskellige typer pensionsordninger. Da Sydbank, og i øvrigt langt hovedparten af øvrige danske pengeinstitutter, i deres regnskaber ikke udspecificerer indestående på særlige indlån på de forskellige typer af særlige indlån, men derimod blot opgiver et totaltal for indestående på særlige indlån i deres balance, var første step at beregne hvor stor en andel

⁵⁹ Afhængig af indskudstype, se www.nationalbanken.dk

kapitalpensionsordninger (kontanter) udgør af de samlede særlige indlån i danske pengeinstitutter for derved at kunne føre denne andel over på Sydbank regnskabstal. Det totale indestående på særlige indlån i danske pengeinstitutter udgjorde pr. 31/12 2011 102.957.082 t.kr., og af disse var 36.900.000 t.kr. placeret kontant på kapitalpensionskonti, hvilket svarer til at 35,83 % af de særlige indlån på sektorniveau i Danmark var placeret på kapitalpensionskonti.

Da Sydbank pr. 31/12 2012 havde 6.201.000 t.kr. i alt på særlige indlån må det, jf. metodikken, betyde at Sydbank havde:

$$35,85 \% * \text{t.kr. } 6.201.000 = \underline{\text{t.kr. } 2.221.570}$$

placeret kontant på kapitalpensionskonti pr. ultimo 2012.

Ud fra Finanstilsynets branchetal kunne vi også finde tal for den totale formue som er placeret i puljeindeståender i danske pengeinstitutter og fordelingen af disse puljeindestående udspecificeret pr. puljetype. Det vil sige at vi kunne finde ud af hvor stor en andel af det samlede puljeindestående i danske pengeinstitutter som udgjordes af kapitalpensionspuljeindestående. Lige såvel som at Sydbank (og andre pengeinstitutter jf. ovenfor) ikke udspecificerer fordelingen af særlige indlån pr. kontotype, så udspecificerer de heller ikke fordelingen af puljeindestående på de forskellige puljetyper. Således anvendte vi også her de totale tal på sektorniveau i Danmark og førte denne fordeling over på Sydbanks regnskabstal.

I alt stod 106.631.564 t.kr. placeret på puljeordninger i Danmark pr. 31/12 2011 og af disse var 54.700.000 t.kr. vedr. kapitalpensionspuljeindestående, hvilket svarer til at 51,29 % af de samlede puljeindestående var placeret på kapitalpensionspuljer.

Pt. 31/12 2012 havde Sydbank i alt 9.804.000 t.kr. på puljeindestående, hvilket må betyde at Sydbank pr. ultimo 2012 har:

$$51,29 \% * 9.804.000 \text{ t.kr.} = \underline{5.028.627 \text{ t.kr.}}$$

placeret på kapitalpensionspuljeindestående

De ovenstående tal er således et udtryk for de totale kontante indestående som hidrører kapitalpensionsordninger fordelt på hhv. puljeindestående og ”rene” kontanter. Tallene ovenfor repræsenterer således den del af kapitalpensionsformuerne som er placeret på pengeinstitutternes balance og sidste step i beregningen af hvorledes den totale kapitalpensionsformue var placeret var derfor at finde ud af hvor stor en andel af formue som var placeret off-balance i kapitalpensionsdepoter.

Iflg. Finanstilsynets tal jf. bilag 2 udgjorde den totale kapitalpensionsformue pr. 31/12 2011 174.300.000 t.kr. hvoraf 82.700.000 t.kr. var placeret i kapitalpensionsdepoter, også jf. bilag 2, hvilket svarer til at 47,45 % af den totale kapitalpensionsformue i danske pengeinstitutter var placeret i kapitalpensionsdepoter. Dette må således betyde at resten, nemlig 52,55 % er placeret kontant – enten som puljeindestående eller ”rene” kontantindestående, hvilket derfor svarer til at 91.594.650 t.kr. står på disse to typer indestående.

Skal vi føres disse fordelingsdata over på Sydbanks regnskabstal, skal vi først finde de totale indestående vedr. kapitalpensionsordninger, dvs. både kontante indestående og puljeindestående, hvilket gøres ved at addere de to ovenforstående tal;

Kontant indestående på kapitalpensionskonti:	2.221.570 t.kr.
--	-----------------

Puljeindestående vedr. kapitalpensionsordninger:	5.028.627 t.kr.
--	-----------------

I alt kontant (on-balance) i Sydbank pr. 31/12 2012:	7.250.197 t.kr.
--	-----------------

Når Sydbank har 7.250.197 t.kr. stående on-balance, jf. metodikken hvor vi forudsætter at Sydbank (eller rettere Sydbanks kunder) har samme fordeling som gennemsnittet af de danske gruppe 1-3 pengeinstitutter, og at dette derfor svarer til 52,55 % jf. ovenforstående beregning, må det svarer til at Sydbanks kunder i alt har kapitalpensions formue for:

$$7.250.197 \text{ t.kr.} / 0,5255 = \underline{13.795.953 \text{ t.kr.}}$$

Af dette kan vi således udlede at depotværdier for kapitalpensionsordninger pr. 31/12 2012 i Sydbank må udgøre:

Total kapitalpensionsformue for Sydbanks kunder	13.795.953 t.kr.
- heraf kontantindestående på konti og puljeindeståender:	7.250.197 t.kr.
Depotværdi (13.795.953 – 7.250.197) =	<u>6.545.756 t.kr.</u>

Således er den totale kapitalpensionsformue for Sydbanks kunder nu udspecificeret på hhv. kontantindestående, puljeindestående– og depotværdi. Dermed har vi grundlaget for vores videre beregning af hvordan kapitalpensionsreformen kommer til at påvirke Sydbanks indtjening i 2013, hvilket vil ske herunder i det følgende underafsnit.

3.2.1. Beregning af indtjeningspåvirkningen for Sydbank

I metodik- og forudsætningsafsnit 3.1. har vi forudsat nogle indtjeningsestimater for Sydbank, fordelt netop på hhv. kontant kapitalpensionsindeståender, kapitalpensionspuljeindeståender og kapitalpensionsdepoter, og disse er valideret og forklaret netop i afsnit 3.1. I det følgende vil der blive foretaget en konkret beregning af indtjeningspåvirkningen hvor indtjeningsestimaterne vil blive sammenholdt med de netop beregnede kapitalpensionsværdier i det forrige afsnit, således at indtjeningspåvirkningen for hvert element udregnes. Beregningerne i det følgende tager udgangspunkt i hovedscenariet.

3.2.1.1. Beregning af indtjeningspåvirkning ift. depotværdierne

Jf. afsnit 3.1., har vi forudsat at 50 % af depotværdierne er placeret i værdipapirer som Sydbank tjener en løbende provision på og ligeledes er forudsat at Sydbank tjener 0,50 % p.a. på disse værdipapirer. Afgiftssatsen er som bekendt 37,3 % og omdannelsesprocenten er 90 %. Da Sydbanks kunder jf. ovenstående beregning i afsnit 3.1. har 6.545.756 t.kr. placeret som depotværdier på kapitalpensionsdepoter betyder dette at såfremt hovedscenariet realiseres vil Sydbank skulle realiserer depotværdier for 2.197.410 t.kr., beregnet som følger:

$$90 \% * 37,3 \% * 6.545.756 \text{ t.kr.} = 2.197.410 \text{ t.kr.}$$

Sydbank skal altså på 90 % af deres depoter afgive 37,3 % af værdien til SKAT og det er på denne del Sydbank nu ikke længere kan tjene penge.

Derfor kan bruttoindtjeningstabet beregnes som følger:

$$50 \% * 2.197.410 \text{ t.kr.} * 0,50 \% = \underline{5.493 \text{ t.kr.}} \text{ i mistet indtjening.}$$

3.2.1.2. Beregning af indtjeningspåvirkning ift. puljeindeståender

I afsnit 3.1. har vi forudsat at Sydbank har en bruttoindtjening på puljeindestående på 1,00 % p.a.. Kapitalpensionspuljeindeståender er jf. tidligere 5.028.627 t.kr. for Sydbank pr. ultimo 2012.

Sydbank skal også her på 90 % af kapitalpensionspuljeindeståenderne afgive 37,3 % til SKAT og mister derved indtjeningen på denne del som føres væk fra balancen, hvilket svarer til at Sydbank skal realiseres kapitalpensionspuljeindeståender for en værdi af:

$$90 \% * 37,3 \% * 5.028.627 \text{ t.kr.} = 1.688.110 \text{ t.kr.}$$

Derved kan bruttoindtjeningstabet beregnes som følger:

$$1,00 \% * 1.688.110 \text{ t.kr.} = \underline{16.881 \text{ t.kr.}} \text{ i mistet indtjening.}$$

3.2.1.3. Beregning af indtjeningspåvirkning ift. kontant kapitalpensionsindestående

Som det fremgår af afsnit 3.1. har vi forudsat at Sydbank både har en indtjening og en omkostning forbundet med kontante indeståender. Lidt simplificeret har vi forudsat at omkostningen er den rente som Sydbank gennemsnitligt betaler til deres kunder for at have indlånet stående⁶⁰. Også lidt simplificeret har vi forudsat at indtjeningen på indlånet baseres på hvilket aktiv indlånet modsvares af og her har vi, jf. netop afsnit 3.1., forudsat at denne indtjening på aktiverne er renteindtægten på obligationsbeholdningen. Før mere udførlig beskrivelse henvises derfor til afsnit 3.1.

⁶⁰ Eksempelvist er der jo også IT-omkostninger og adm.omkostninger forbundet med hver konto man har osv.

Ved at trække omkostningen fra indtjeningen får vi en nettoindtjeningssats, som vi skal bruge til at regne det præcist indtjeningstab/gevinst ud i kroner og øre for Sydbank.

Omkostningen er jf. metodikafsnit 3.1. = 0,64 % p.a.

Indtjeningen er jf. metodikafsnit 3.1. = 1,90 % p.a.

Nettoindtjeningssats (1,90 % - 0,64 %) = 1,26 % p.a.

Det vil sige at for hver 100 kr. Sydbank har stående kontant på kapitalpensionskonti tjener de 1,26 kr. pr. år⁶¹, og det er således en indtjening som Sydbank går glip af når nogle af kontanter skal sendes til SKAT ifm. kapitalpensionsreformen. Præcist hvor mange kontanter det drejer sig om at der skal realiseres, beregnes herunder.

Jf. ovenfor har vi beregnet at Sydbank pr. 31/12 2012 havde 2.221.570 t.kr. stående kontant på kapitalpensionskonti. Ligesom de øvrige beregninger herover forudsættes også at 90 % af disse omdannes til aldersopsparingen og at der af disse skal betale 37,3 % afgift af ordningerne til SKAT. Vi kan derfor beregne hvor mange kroner som skal føres væk fra Sydbanks balance:

$$90 \% * 37,3 \% * 2.221.570 \text{ t.kr.} = 745.781 \text{ t.kr.}$$

Af dette beløb 745.781 t.kr., går Sydbank glip af en årlig indtjening på 1,26 % jf. ovenstående beregning, og dermed kan vi endeligt beregne det præcise indtjeningstab ifm. realisering/betaling til SKAT af de kontante kapitalpensionsindeståender:

$$1,26 \% * 745.781 \text{ t.kr.} = \underline{9.397 \text{ t.kr.}} \text{ i mistet bruttoindtjening.}$$

3.2.1.4. Samlet indtjeningspåvirkning for Sydbank jf. hovedscenariet.

Samlet indtjeningstab for Sydbank givet vores metodik og jf. hovedscenariet kan nu findes ved at addere de tre beløb for hvert af elementerne:

⁶¹ Her er ikke taget højde for flere årlige rentetilskrivninger.

Indtjeningstab ved realisering af depotværdier	=	5.493 t.kr.
Indtjeningstab ved realisering af puljeindeståender	=	16.881 t.kr.
Indtjeningstab ved realisering af kontantindeståender	=	9.397 t.kr.
Samlet indtjeningstab for Sydbank som følge af reformen	=	<u>31.771 t.kr.</u>

Opsummeret betyder dette altså at Sydbank, givet de forudsætninger som er givet i metodikafsnittet og herover, vil tabe 31,77 mio. kr. Dette er naturligvis et bruttotab, i øvrigt også jf. metodikken, hvorfor det reelle tab må formodes at være lavere da visse omkostninger vil falde bort i takt med realiseringerne, hvorimod andre omkostninger ikke falder bort af sig selv. Hvorledes dette indtjeningstab bør imødegås, beskrives nærmere i tredje hovedafsnit.

I det følgende underafsnit vil ganske kortfattet blive forklaret hvorledes tallene ændrer sig, såfremt at det ikke er hovedscenariet som realiseres men derimod enten alternativscenarie 1 eller 2.

3.2.2. Effekt på indtjeningen ved alternativscenarie 1

Som også nævnt i afsnit 3.1.. vil ændringen i dette alternativscenarie udelukkende bestå i at vi forudsætter at kun 45 % af kunderne vælger at få omdannet deres kapitalpensionsordning til aldersopsparing. Dette for kortfattet at illustrere effekten på indtjeningen i Sydbank hvis virkeligheden viser sig at være tættere på regeringens bud end vores.

Således er eneste ændring i beregningerne ift. overstående afsnit 3.2.1., at vi ganger 45 % på i stedet for 90 %. Regnestykkerne vedr. indtjeningspåvirkningen af de tre respektive elementer kommer derfor til at se ud som følger herunder.

Beregning af indtjeningspåvirkning ift. depotværdierne i dette alternativscenarie 1

Kapitalpensionsdepotværdierne udgør 6.545.756 t.kr. jf. tidligere. Af disse bliver nu 45 % omdannet til aldersopsparinger og der skal naturligvis stadig svares 37,3 % i statsafgift. Derfor skal Sydbank nu realisere følgende depotværdier:

$$45 \% * 37,3 \% * 6.545.756 \text{ t.kr.} = 1.098.705 \text{ t.kr.}$$

Det betyder at Sydbank nu går glip af følgende indtjening, ud fra at vi holder alle andre forudsætninger lige ift. beregning i hovedscenariet:

$$50 \% * 1.098.705 \text{ t.kr.} * 0,50 \% = \underline{2.747 \text{ t.kr.}}$$

i mistet indtjening vedr. kapitalpensionsdepoter.

Beregning af indtjeningspåvirkning ift. puljeindeståender i dette alternativscenarie 1:

Kapitalpensionspuljeværdierne udgør 5.028.627 t.kr. jf. tidligere afsnit 3.2. Af disse bliver nu 45 % omdannet til aldersopsparinger og også her skal der naturligvis svares 37,3 % i statsafgift. Derfor bliver regnestykket for hvor mange kapitalpensionspuljeindeståender der skal realiseres for at kunne betale afgiften nu således:

$$45 \% * 37,3 \% * 5.028.627 \text{ t.kr.} = 844.055 \text{ t.kr.}$$

Da Sydbank jo jf. tidligere tjener 1,00 % p.a. på disse puljeindeståender, betyder det at Sydbank går glip af følgende indtjening:

$$1,00 \% * 844.055 \text{ t.kr.} = \underline{8.441 \text{ t.kr.}}$$

i mistet indtjening på kapitalpensionspuljeindeståender.

Beregning af indtjeningspåvirkning ift. kontant kapitalpensionsindestående i alternativscenarie 1:

De kontante indeståender på kapitalpensionskonti Sydbank udgør 2.221.570 t.kr. jf. tidligere 3.2. Heraf bliver nu 45 % omdannet til aldersopsparinger og igen er afgiften naturligvis den samme 37,3 %. Regnestykket i dette alternativscenarie 1 for hvor mange kontante indeståender som skal realiseres for at kunne svare afgiften bliver nu;

$$45 \% * 37,3 \% * 2.221.570 \text{ t.kr.} = 372.890 \text{ t.kr.}$$

Af disse går Sydbank glip af en årlig indtjening på 1,26 % p.a. jf. tidligere forudsætninger og udregninger, hvorfor den mistede indtjening for Sydbank på kontante kapitalpensionsindeståender derfor kan beregnes:

$$1,26 \% * 372.890 \text{ t.kr.} = \underline{4.698 \text{ t.kr.}}$$

i mistet indtjening på kontante kapitalpensionsindeståender.

Vi kan nu addere de tre indtjeningstab ovenfor og beregne det samlede indtjeningstab for Sydbank i alternativscenarie 1 herunder:

Indtjeningstab ifm. realisering af depotværdier	=	2.747 t.kr.
Indtjeningstab ifm. realisering af puljeindeståender	=	8.441 t.kr.
Indtjeningstab ifm. realisering af kontantindeståender	=	4.698 t.kr.
Samlet indtjeningstab for Sydbank som følge af reformen	=	<u>15.886 t.kr.</u>

Dette indtjeningstab svarer til nøjagtigt halvdelen af indtjeningstabet i hovedscenariet, hvilket også giver god mening da vi netop halvere omdannelsesprocenten men holder alle andre parametre lige ift. hovedscenariet.

3.2.3. Effekt på indtjeningen ved alternativscenarie 2

Som også nævnt i afsnit 3.1. er den eneste forskel ift. hovedscenariet at vi i dette alternativscenarie 2 antages at Sydbank ikke vælger at sælge obligationer for at kunne svare passivudbetalingen ifm. konverteringen af kapitalpensionsordningerne til aldersopsparing, men derimod bruger af deres kontante indestående i Nationalbanken. Da renten på indestående i Nationalbanken er 0,00 % pt.⁶², så vil Sydbank faktisk isoleret set tjene penge på denne del da de således slipper for at betale indlånsrenten på den del som overføres til skattevæsenet. Vi vælger således at bruge 0,00 % p.a. som sats i de følgende beregninger herunder, vel vidende at dette er en simplificering af virkeligheden.

Vi forudsætter stadigt en omdannelsesprocent på 90 % som i hovedscenariet. Beregninger af indtjeningspåvirkningen er således fuldstændigt identisk med de i hovedscenariet beregnede

⁶² Afhængig af indskudstype, se http://www.nationalbanken.dk/dndk/minfo.nsf/side/Officielle_Rentesatser .
Satserne er trukket pr. 6/4 2013 (satserne er sidst ændret pr. 25/1 2013 jf. Nationalbankens hjemmeside).

værdier for så vidt angår kapitalpensionspuljeindeståender og kapitalpensionsdepotværdier – disse kan derfor blot gentages:

Indtjeningstab ifm. realisering af depotværdier = 5.493 t.kr.

Indtjeningstab ifm. realisering af puljeindeståender = 16.881 t.kr.

Vi skal derfor udelukkende beregne ændringen i Sydbanks indtjening på de kontante kapitalpensionsindeståender ift. hovedscenariet.

I hovedscenariet antog vi at Sydbank tjente 1,90 % p.a. på de kontante kapitalpensionsindeståender, da vi forudsatte at disse midler var placeret i obligationer og at den gennemsnitlige rente på disse obligationer var 1,90 % p.a.

Nu antager vi imidlertid at Sydbank ikke tjener noget på at have indlån stående på balancen, da renten Sydbank kan opnå ved at placere disse i Nationalbanken er 0,00 % p.a. jf. afsnit 3.1. Vi antager derimod stadig at Sydbank skal betale deres kunder den samme indlånsrente som i hovedscenariet, nemlig 0,64 % p.a. Dette betyder faktisk at Sydbank netto tjener på at afhænde midler fra balancen videre til SKAT ifm. reformen – se herunder:

Omkostningen er = 0,64 % p.a.

Indtjeningen er = 0,00 % p.a.

Nettoindtjeningssats (0,00 % - 0,64 %) = -0,64 % p.a.

Det svarer til at Sydbank isoleret set kommer til at tjene på denne reform for så vidt angår kontante kapitalpensionsindeståender, da hver 100 kr. i indestående i dette scenarie ville give 64 øre i tab for Sydbank p.a. I kroner og øre betyder det følgende netto-gevinst for Sydbank ift. kontante kapitalpensionsindeståender:

Sydbank skal stadig realiseres det samme beløb, nemlig 745.781 t.kr. jf. afsnit 3.2., omdannelsesprocenten er stadig 90 % og skattesatsen naturligvis stadig 37,3 %, hvorfor Sydbanks gevinst for dette element kan beregnes således:

$$0,64 \% * 745.781 \text{ t.kr.} = \underline{4.773 \text{ t.kr.}}$$

i nettogevinst vedr. de kontante kapitalpensionsindeståender, såfremt Sydbank vælger at realisere noget af deres kontante indeståender i Nationalbanken.

Ifølge dette scenarie realiseres således 745.781 t.kr. af Sydbanks indeståender i Nationalbanken (pr. 31/12 2012) på 1.375.000 t.kr.⁶³, svarende til 54,18 %; man kan her diskutere om det er realistisk eller ej at Sydbank vælger at realisere så stor en del af sine ultralikvider, men beregninger i alternativscenarie 2 er medtaget for at vise at Sydbank med de nuværende indlånssatser og de nuværende folio/diskontosatser rent faktisk kan tjene på reformen for så vidt angår Sydbanks kontante indeståender som er placeret i Nationalbanken.

Den samlede indtjeningspåvirkning i dette alternativscenarie 2 kan nu opgøres:

Indtjeningstab ifm. realisering af depotværdier	=	5.493 t.kr.
Indtjeningstab ifm. realisering af puljeindeståender	=	16.881 t.kr.
Indtjeningstab ifm. realisering af kontantindeståender	=	- 4.773 t.kr.
Samlet indtjeningstab for Sydbank som følge af reformen	=	<u>17.602 t.kr.</u>

Altså står Sydbank til at miste 17,60 mio. kr. såfremt alternativscenariet 2 realiseres.

3.3. Opsummering ift. indtjeningspåvirkning

De ovenstående afsnit har vist hvorledes pensionsreformen påvirker Sydbanks indtjening givet vores forudsætninger. Ved hovedscenariet mister Sydbank således 31,77 mio. kr. og ved de to alternativscenarier 15,88 mio. kr. hhv. 17,60 mio. kr.

Ved hovedscenariet svarer det til 5,1 % af Sydbanks resultat før skat i 2012 (31,77 / 624 mio. kr.), og for de to alternativscenarier hhv. 2,5 % og 2,8 % af resultatet før skat i 2012.

Som et lille kuriosum kan nævnes at kombinerer man alternativscenarie 1 og 2, dvs. at vi forudsætter at udbetalingsprocenten er 45 % og at de kontante kapitalpensionsindestående realiseres via Sydbanks indestående i Nationalbanken, var indtjeningstabet blevet 8,8 mio. kr., svarende til et tab ift. 2012-resultatet før skat på 1,4 %.⁶⁴

I de følgende underafsnit vil indtjeningspåvirkningen i hovedscenariet, altså 31,77 mio. kr., blive brugt til udregning af udvalgte nøgletal for Sydbank.

⁶³ Jf. Sydbanks Årsrapport 2012 (balancen).

⁶⁴ Beregning ej udspecificeret.

3.4. Balance og indtjening pr. medarbejder

Sydbank beskæftiger pr. 31/12 2012 i alt 2.132 medarbejdere omregnet til fuldtidsstillinger.

En måde hvorpå man kan anskue hvor effektive medarbejderne og organisationen er, er ved at se på antallet af medarbejdere pr. balancemilliard. Ligeledes har vi opgjort hvor stort et resultat efter skat Sydbank generer ift. antallet af fuldtidsmedarbejdere.

Tabel 3.1.

Medarbejdere pr. balancemilliard og resultat efter skat pr. medarbejder

Koncernen	2012	2013
Balance (mio. kr.)	152.713	150.279
Resultat efter skat (mio. kr.)	467	444
Antal medarbejdere	2.132	2.132
Antal medarbejdere pr. balancemilliard	14	14
Resultat efter skat pr. medarbejder (t.kr.)	219	208

Som følge af afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne falder den samlede balance, jf. tidligere beskrivelse i afsnit 3.2.1.2. og 3.2.1.3, med 2.434 mio. kr. fra 152.713 mio. kr. pr. 31/12 2013 til en beregnet ny sum på 150.279 mio. kr.

Som det ses i tabel 3.1. får dette ikke nogen nævneværdig betydning for antallet af medarbejdere pr. balancemilliard. En reduktion i balancen på 2.434 mio. kr. betyder, at der er ekstra 0,23 mand ansat pr. balancemilliard, hvormed medarbejderne og koncernen alt andet lige kan siges at være mindre effektive. Opgjort i hele antal medarbejdere, er der dog ingen forskel fra 2012 til ny beregnet situation i 2013.

De mistede netto rente- og gebyrindtægter på 31.771 mio. kr. som følge af afgiftsberigtigelsen jf. beregningen i afsnit 3.2.1.4., giver sig udslag i et fald i det beregnede resultat efter skat for året 2013 på 23 mio. kr. ift. 2012. Hvis dette opgøres ift. antallet af medarbejdere, ses det ligeledes af tabel 3.1., at årets resultat efter skat falder 219 t.kr. til 208 t.kr. pr. medarbejder. Konsekvensen ved afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne giver sig altså udslag i et fald i resultat efter skat på 11 t.kr. pr. medarbejder. Dermed viser dette tal samme negative trend som udviklingen i tallet for antal medarbejdere pr. balancemilliard.

3.5. WACC - Weighted Average Cost of Capital.

WACC⁶⁵ er en formel for de gennemsnitlige kapitalomkostninger for virksomheder – i vores tilfælde Sydbank. WACC'en er altså et udtryk for den pris som Sydbank må betale for adgangen til deres kapital gennemsnitlig set, idet Sydbank naturligvis har flere fundingkilder for deres aktiviteter.

I dette afsnit vil der først grundigt blive redegjort for de enkelte dele af WACC-formlen, herunder vil vi komme med vores forudsætninger for beregning af WACC'en, og til sidst vil vi udregne Sydbanks WACC før og efter pensionsreformen som en del af det samlede analysebillede.

Formlen for WACC ses herunder:

$$\text{WACC} = k_d * (1-T) * L + k_e * (1-L), \text{ hvor:}$$

k_d = prisen på de rentebærende passiver

T = skattesatsen

L = aktiv/passiv-ratioen, dvs. (balance – egenkapital) / balance

k_e = prisen på egenkapital = $r_f + \beta * (k_m - r_f)$

Herunder vil blive redegjort for de enkelte faktorer i WACC'en, opsplittet på de to led i formelen.

Første led af WACC'en: $k_d * (1-T) * L$

Første led fortæller os noget omkring prisen på fremmedkapital for Sydbank (efter skat)⁶⁶.

Først faktor i dette første led af WACC'en er k_d . k_d er jf. ovenfor = renteudgifter divideret med rentebærende passiver. Renteudgifterne giver sig selv idet de oplyses i regnskabet for Sydbank, mens "rentebærende passiver" fortjener en forklaring herunder.

Rentebærende passiver udregnes således:

$$\text{Balancesum} - \text{Egenkapital} - \text{Indlån i puljeordninger}$$

⁶⁵ Gup, Benton E. et al (2005), Commercial Banking s. 279-280.

⁶⁶ WACC'en antager således noget simplificeret at alle passiver (egenkapital ikke medregnet!) er rentefølsomme og at alle passivers rentebetalinger er ens.

Egenkapitalen fratrækkes fordi prisen på denne udregnes separat i andet led af WACC-formlen og indlån i puljeordninger fratrækkes også idet de ikke opbærer nogen egentlig rentebetaling, men derimod opnår et afkast på svarende til de bagvedliggende aktiver som de er investeret i.

K_d for Sydbank kan derfor udregnes og dette gøres som følger:

$$K_d = \frac{841 \text{ mio. kr.}}{(152.713 \text{ mio. kr.} - 10.033 \text{ mio. kr.} - 9.804 \text{ t. kr.})} = 0,64$$

Anden faktor, $(1-T)$, er med i WACC'en fordi virksomheder har skattemæssigt fradrag for deres renteudgifter. Selskabsskatten i Danmark er 25 % pt., så ledet kommet i vores beregninger til at være $= (1-0,25) = 0,75$.

Tredje og sidste faktor, L , fortæller os noget om aktiv/passiv-ratioen. L er ratioen mellem aktiver og passiver, når vi har trukket egenkapitalen ud – og fortæller os dermed hvor mange af vores aktiver som er finansieret af rigtige passiver og dermed også residuallet; hvor mange af Sydbanks aktiver som er finansieret af deres egen egenkapital.

L udregnes som også nævnt ovenfor som; $L = (\text{balance} - \text{egenkapital}) / \text{balance}$. L bruges til at "vægte" betalingen for fremmedkapitalen ift. betalingen for egenkapitalen. L for Sydbank pr. ultimo 2012 kan udregnes som følger:

$$L = \frac{(152.713 \text{ mio. kr.} - 10.033 \text{ mio. kr.})}{152.713 \text{ mio. kr.}} = 0,9343$$

Andet led af WACC'en: $k_e \cdot (1-L)$.

Andet led fortæller os om den teoretiske pris for egenkapitalen for Sydbank.

Første faktor, k_e , er det samme som *Capital Asset Pricing Modellen (CAPM)*, som er en model som forsøger at fortælle os hvad ejernes (Sydbanks aktionærers) afkastkrav er,

og modellen for ejernes afkastkrav, k_e , er⁶⁷:

$$k_e = r_f + \beta * (k_m - r_f) ,$$

hvor r_f er den ”risikofrie” rente, β er betaværdien for Sydbank og k_m er det forventede afkast ved investering i markedsporteføljen.

Herunder vil nu blive redegjort for de værdier/konstanter i k_e som vi har lagt til grund for vores beregning af Sydbanks WACC.

Den risikofrie rente r_f

R_f er et udtryk for den risikofrie rente⁶⁸, og kan fastsættes på et utal af måder, men i praksis anvender mange analytikere og lærebøger den 10-årige statsobligationsrente som et estimat for den risikofrie rente, da investeringer i denne type papir både anses som værende sikker og relativt likvid. Dette har vi også valgt og vi har herudover valgt at bruge den gennemsnitlige effektive rente for 10-årige danske statsobligationer for de sidste 10 år⁶⁹, for på den måde at udjævne udsving i den effektive rente. Vi kunne naturligvis også have taget den effektive rente på den sidst udstedte 10-årige danske statsobligation, men dette ville dermed have været et øjebliksbillede som efter vores mening ikke er det mest retvisende ift. at udregne k_e mest troværdigt. Vi kunne også have taget en længere periode end 10 år, netop for at udjævne konjunkturudsving endnu mere, men 10 års gns. betragtes som værende det korrekte at anvende her. Rentesatsen for r_f sætter vi derfor til = 3,51 %⁷⁰.

For Sydbank kunne man yderligere vælge mellem dansk 10-årig statsobligation eller et andet højt-rated lands statsobligationer (fx Tyskland), men da Sydbank er en dansk virksomhed med primært danske ejere har vi valgt danske statsobligationer.

⁶⁷ Der henvises til anden litteratur for yderligere redegørelse af CAPM, da redegørelse for denne model ligger udenfor dette speciales omfang. Se fx Christensen, Michael et al. (2009) ”Aktieinvestering – teori og praktisk anvendelse”.

⁶⁸ Man kan her diskutere om der findes en risikofri rente.

⁶⁹ Perioden dec. 2002 – nov. 2012.

⁷⁰ Den gennemsnitlige rente på 10-årige danske statsobligationer dec. 2002 – nov. 2012. Data er fundet via udtræk Danmarks Statistik (www.dst.dk).

Beta (β)

Beta er en konstant i k_e som angiver den selskabsspecifikke systematiske risiko⁷¹ for en virksomhed, her den specifikke systematiske risiko for Sydbank, målt op imod et markedsindeks. En beta-værdi på 1 vil således betyde at Sydbank hverken er mere eller mindre risikofyldt end det indeks som de bliver målt op imod. Derimod ville en $\beta > 1$ betyde at Sydbank var mere risikofyldt end indekset, og tilsvarende ville en $\beta < 1$ betyde at Sydbank var mindre risikofyldt.

Betaværdien kan findes ud fra den historiske standardafvigelse mellem Sydbankaktiens afkast og markedets afkast. Det vil dog føre for vidt for dette speciale og dets hensigt at beregne beta for Sydbank, hvorfor vi har valgt at anvende en allerede udregnet værdi, nemlig en $\beta = 1,08$ ⁷². Vi har vurderet at denne betaværdi er tilstrækkeligt retvisende.

Således har Sydbank en systematisk risiko som er en smule over markedets risiko. Her kan man naturligvis diskutere om en historisk betaværdi også er en retvisende udtryk for den systematiske risiko på en aktie set i et fremadrettet perspektiv, men denne diskussion falder udenfor dette speciales omfang.

K_m ; markedsafkastet.

K_m er et udtryk for det forventede markedsafkast for investeringer, og dermed bliver ledet ($k_m - r_f$) lig afkastforventningen på aktier, herunder Sydbank. Det er altså den merpræmie som investorerne kræver for at investere i aktier frem for i ”risikofrie” danske 10-årige statsobligationer. Hvilken merpræmie som investorerne kræver for at investere i aktier er der flere bud på. PWC siger 4,5 %⁷³ og Koller et. al⁷⁴. siger mellem 4,5 og 5,5 %. Hvad det reelle afkastkrav er, er utroligt svært at sige, men det vil føre for vidt for dette speciale omfang og hensigt at analysere og diskutere dette nærmere, hvorfor vi ud fra ovenstående to kilder har

⁷¹ Den systematiske risiko er den risiko som ikke kan bortdiversificeres. Se Christensen, Michael et al (2009) ”Aktieinvestering – teori og praktisk anvendelse” s. 66 og 117.

⁷² Se www.proinvestor.com/aktier/Sydbank/SYDB.CO . Vi har forgæves forsøgt at få Proinvestor.dk til at oplyse hvilket indeks de måler Sydbank op imod. Værdien anses dog som værende retvisende. (værdien er udtrykt pr. 15/3 2013)

⁷³ http://www.pwc.dk/da_DK/dk/vaerdiansaettelse/assets/prisfastsaettelse-paa-aktiemarkedet.pdf.

⁷⁴ Koller, Tim et al (2010) ”Valuation”.

valgt at fastsætte ($k_m - r_f$) til 5,0 %. Da r_f , jf. ovenfor, er = 3,51 %, betyder dette at $k_m = (5,0 \% + 3,51 \%) = 8,51 \% \text{ p.a.}$

K_e for Sydbank kan således udregnes til:

$$K_e = 3,51 + 1,08 * (8,51 - 3,51)$$

$\Leftrightarrow$

$$K_e = 3,51 + 1,08 * (5,0) = 8,91 \%,$$

som er det teoretiske afkastkrav for egenkapitalen i Sydbank.

Anden faktor (1-L) er residualet af L ovenfor og bruges til at vægte betalingen/prisen for egenkapitalen ift. betalingen/prisen for fremmedkapitalen. For Sydbank er (1-L) derfor = $(1 - 0,9343) = 0,0656$.

3.5.1. Udregning af WACC for Sydbank – før og efter pensionsreformen

Vi har ovenfor beregnet og fastsat værdierne i WACC'en, på nær k_{d2} som er k_d efter pensionsreformen. Denne k_{d2} er dog udregnet og adskiller sig kun på decimalerne fra k_d . Den præcise k_{d2} er dog medtaget i beregningerne herunder, men er afrundet af læsemæssige hensyn til samme værdi 0,64 %.

Dermed kan WACC'en udregnes – først Sydbanks WACC pr. 31/12 2012 jf. regnskabet:

$$\text{WACC (2012)} = 0,64 \% * (1 - 0,25) * 0,9343 + 8,91 \% * (1 - 0,9343)$$

$\Leftrightarrow$

$$\text{WACC (2012)} = 0,64 \% * 0,75 * 0,9343 + 8,91 \% * 0,0656 = \underline{1,029 \%}.$$

Dermed er den marginale pris for Sydbanks funding 1,029 % p.a.

Pensionsreformen har nogle indtjeningsmæssige påvirkninger på Sydbank, jf. afsnit 3.2.1.4., og dermed får det også betydning for Sydbanks WACC. Betydningen beregnes og kommenteres herunder.

I beregningen af Sydbanks WACC efter pensionsreformen, $WACC_2$ har vi antaget både at Sydbanks rentebetaling på indlån bliver mindre, da der jo flyttes en del indlånskroner væk fra deres balance jf. afsnit 3.2.1.2 og 3.1.2.3., og netop derfor har vi trukket denne rentebetaling fra i renteudgifterne i k_d , og vi har indregnet effekten af resultatet efter skat i den ”nye balance”, for at kunne beregne $WACC_2$ så præcist som muligt⁷⁵. Ligeledes har vi trukket den nye sum puljeordninger fra for at kunne beregne k_d så præcist som muligt og vi har genberegnet L, her som L_2 :

$$L_2 = \frac{(150.279 \text{ mio. kr.} - 10.482 \text{ mio. kr.})}{150.279 \text{ mio. kr.}} = 0,9302$$

Det ses dermed at pensionsreformen betyder at Sydbanks egenkapitalandel af de samlede passiver stiger.

Vi kan nu udregne $WACC_2$:

$$WACC_2 = 0,64 \% * (1-0,25) * 0,9302 + 8,91 \% * (1-0,9302)$$

⇔

$$WACC_2 = 0,64 \% * 0,75 * 0,9302 + 8,91 \% * 0,0698 = \underline{1,065 \%}$$

Grunden til at WACC'en stiger efter reformen er at prisen for egenkapital er noget højere (8,91 %) end prisen for fremmedkapital (0,64 %), jf. ovenfor, og når så egenkapitalen efter reformen udgør en større del af passivside af balancen (som jo er den vi regner på) end før reformen, betyder det at Sydbanks WACC stiger alt andet lige.

3.6. Return on equity og Return on assets

I det følgende beskrives nøgletallene *rate of return on equity* og *rate of return on assets*, herefter kaldet hhv. ROE og ROA, samt hvad disse nøgletal udtrykker og hvorledes Sydbanks ROE og ROA påvirkes af afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne jf. tidligere konsekvensberegninger.

⁷⁵ Se bilag 2 for oversigt over effekt på regnskab og balance (i hovedtræk)

ROE beregnes på følgende vis:

$$\frac{\text{Net income}}{\text{Total equity capital}} * 100 \Leftrightarrow \frac{\text{Resultat efter skat}}{\text{Egenkapital}} * 100$$

ROE er jf. ovennævnte brøk et udtryk for egenkapitalens forrentning. Ud fra tanken om at banken skal tjene sine aktionærer bedst muligt og skabe det størst mulige afkast til disse, er dette tal og udviklingen heraf særdeles vigtig. Hvis Sydbank ikke er i stand til at opretholde en tilpas høj ROE, er der risiko for at de kan have svært ved at tiltrække kapital fra aktionærerne, da disse i stedet vil foretrække andre investeringsobjekter hvor forventningen til forrentning af den investerede kapital er højere.

Tabel 3.2. - ROE

Koncernen (mio. kr.)	2012	2013 uændret	2013 inkl. afgiftsberigtigelse
Resultat efter skat	467	467	444
Egenkapital	10.033	10.493	10.470
ROE	4,65 %	4,45 %	4,24 %

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Som det ses af tabel 3.2. vil afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne, og det deraf forventede lavere resultat efter skat, påvirke Sydbanks ROE i negativ retning. Selv uden den indregnede konsekvens af afgiftsberigtigelsen falder ROE fra 4,65 % i 2012 til 4,45 % i 2013 såfremt Sydbank er i stand til at oppebære samme resultat efter skat. Dette skyldes at egenkapitalen vokser med årets resultat efter skat og udbytte og dermed øger nævnere i brøken og altså forringer ROE, eftersom årets resultat efter skat er forholdsmæssigt mindre en den nye højere egenkapital.

Når konsekvensen af afgiftsberigtigelsen indregnes fuldt ud i 2013 tallene ses det, at både resultatet efter skat og tilvæksten i egenkapitalen reduceres med 23 mio.kr. Eftersom de 23 mio.kr. udgør en forholdsmæssig større andel af året resultat efter skat end det udgør af egenkapitalen, reduceres ROE derfor i endnu højere grad. Der er altså tale om et yderligere fald i ROE på 0,21 %-point som følge af afgiftsberigtigelsen. Faldet ses isoleret set ikke som et problem for Sydbank, men det er et klart skridt i den forkerte retning i et marked, hvor

udlånsvæksten er negativ for Sydbanks vedkommende, konkurrencen om de gode kunder er hård og bankerne er præget af stadig høje nedskrivninger, øgede omkostninger ifm. bankpakker og øvrig regulering som alt sammen presser bankerne på deres indtjening og dermed også aktionærene på deres afkast.

Et andet nøgletal som vi har valgt at beregne ift. at vurdere konsekvensen ved afgiftsberigtigelsen, er Sydbanks ROA.

ROA udtrykker Sydbanks evne til at udnytte og opnå en indtjening af den kapital som er investeret i bankens aktiver og svarer dermed til afkastningsgraden. ROA kan beregnes som følger:

$$\frac{\text{Net income}}{\text{Total assets}} * 100 \Leftrightarrow \frac{\text{Resultat efter skat}}{\text{Aktiver}} * 100$$

Ved sammenligning af ROA mellem et pengeinstitut og andre typer virksomheder, vil pengeinstitutts ROA som hovedregel synes lille grundet et pengeinstituts forholdsmæssige store balance.

Tabel 3.3. - ROA

Koncernen (mio. kr.)	2012	2013 uændret	2013 inkl. afgiftsberigtigelse
Resultat efter skat	467	467	444
Aktiver	152.713	152.713	150.279
ROA	0,31 %	0,31 %	0,30 %

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

De beregnede værdier i tabel 3.3. viser, at foruden afgiftsberigtigelsen ville Sydbank alt andet lige ikke opleve en ændret ROA forudsat at banken for året 2013 fortsætter med at opnå det samme resultat efter skat som for året 2012 og samtidig holder de samme aktiver. Til sammenligning har vi beregnet en værdi for ROA for 2013, hvor den mistede indtægt som følge af afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne påvirker året resultat efter skat med 23 mio.

kr. i negativ retning ligesom aktiverne reduceres med 2.434 mio. kr. for at svare trækket på kontant indestående på kapitalpensioner samt puljepassiver jf. afsnit 3.1.

Resultatet af dette er, at Sydbanks profitabilitet er faldende, hvilket kommer til udtryk i et fald i ROA på 0,01 %-point fra 0,31 % til 0,30 %. Resultat efter skat falder altså forholdsmæssigt mere end aktiverne, hvilket ligesom ved ROE er et skridt i den forkerte retning. Isoleret set, at der dog tale om en meget begrænset påvirkning, som vi vurderer ikke giver Sydbank nævneværdige udfordringer.

3.7. ICGR nu og efterfølgende

Internal Capital Generation Rate, herefter kaldet ICGR, er et ofte anvendt mål for, med hvilken procentsats pengeinstituttets aktiver kan vokse i en situation, hvor den stadig fastholder den samme solvens og givet at risikovægningsmixet beholdes.

Formlen for ICGR er som følger:

$$\frac{1}{\text{Capital Ratio}} \times \text{Return on assets} \times \text{Earnings retention ratio}$$

$$\Leftrightarrow \frac{1}{\text{Egenkapital/Aktiver}} \times \frac{\text{Resultat efter skat}}{\text{Aktiver}} \times \frac{\text{Resultat efter skat} - \text{Udbytte}}{\text{Resultat efter skat}}$$

Med udgangspunkt i Sydbanks regnskabstal fra årsrapporten 2012, kan følgende ICGR udregnes for Sydbanks vedkommende pr. statusdagen d. 31/12 2012.

$$\frac{1}{10.033/152.713} \times \frac{467}{152.713} \times \frac{467 - 7}{467} = 4,58 \%$$

Sydbank udbetaler ikke udbytte til sine aktionærer for regnskabsåret 2012, men udbetaler alene 7 mio. kr. til Sydbank Fonden, som vi har valgt at medregne som en udbyttebetaling i beregningen af Sydbanks ICGR jf. formelen ovenfor.

Med udgangspunkt i et resultat efter skat på 467 mio. kr., kan Sydbank altså vækste sine aktiver med 4,58 %, svarende til 6.994 mio. kr. og stadig holde den samme solvensprocent

givet at vægtningsmixet i de risikovægtede poster bibeholdes samt at den øvrige kapitalsammensætning er uændret.

Forudsat at afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner fremadrettet forårsager, at Sydbanks resultat efter skat mindskes fra 467 mio. kr. til 444 mio. kr. som følge af lavere *Nettorenteindtægter* og *Gebyrer og provisionsindtægter*, svarende til et fald i årets resultat efter skat på 23 mio. kr.⁷⁶, vil ICGR pr. 31/12 2013 i stedet kunne beregnes til:

$$\frac{1}{10.470/150.279} \times \frac{444}{150.279} \times \frac{444 - 7}{444} = 4,18 \%$$

I beregningen af ICGR ovenfor er der taget højde for, at Sydbank opnår et lavere resultat efter skat fremadrettet som kan overføres som overskud til egenkapitalen for året 2013. Den nye egenkapital er fremkommet ved at adderede egenkapitalen pr. 31/12 2012 med året resultat efter skat for 2013. Egenkapital for 2013 er derefter alene korrigeret for udbytte 7 mio. kr. til Sydbank Fonden, og altså ikke reguleret med fx opskrivningshenlæggelser eller køb og salg af egne aktier. Den nye ICGR pr. 31/12 2013 efter afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner viser dermed, at Sydbank kun kan vækste sine aktiver med 4,18 %.

Ift. den nuværende ICGR på 4,58 % for 31/12 2012 og dermed i året forinden den beregnede afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner, er der altså tale om et fald i ICGR fra 2012 til 2013 på 0,40 %-point, svarende til aktiver for 601 mio. kr. ud fra en beregnet balance på 150.279 mio. kr. 31/12 2013.

Alt andet lige vil Sydbanks vækstmuligheder, ud fra et ønske om at holde den samme solvens jf. tidligere beskrivelse ovenfor, blive svækket grundet et lavere resultat efter skat som følge af lavere indtægter forbundet med afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner. Det vurderes dog, at den faldende ICGR ikke alene set vil medføre væsentlige udfordringer for Sydbanks fremtidige vækstmuligheder, solvensopgørelse eller drift i øvrigt.

⁷⁶ Se Bilag 2 – Sydbanks regnskabstal

3.8. Likviditetsmæssig påvirkning af reformen for Sydbank

Jf. afsnit 2.4.2. har det en likviditetsmæssig påvirkning for et pengeinstitut, når likvide aktiver skal sælges for at svare passiverne ifm. pensionsreformen. Vi vil i dette afsnit beregne den præcise påvirkning af reformen ift. Sydbanks likviditet, dog under nogle nærmere givne forudsætninger hvortil der knytter sig usikkerheder pga. manglende datagrundlag.

Beregningen herunder hviler derfor i nogen grad på antagelser og forudsætninger, da vi ikke har kunnet udlede tilstrækkeligt præcise data fra Sydbanks regnskab og/eller hjemmeside. Disse forudsætninger vil blive forklaret nærmere undervejs i dette afsnit. Endeligt skal det bemærkes at vi kun har beregnet overdækningen ift. 10 pct.-kravet og ikke også 15 pct.-kravet.

Sydbank har en fornuftig likviditet på 22,7 % jf. deres årsrapport 2012. For at kunne udregne den likviditetsmæssige påvirkning af pensionsreformen for netop Sydbank, kræver dette at vi kan få oplyst hvor mange kroner i aktiver som tæller med i likviditeten og hvor mange kroner i passiver som skal regnes med i likviditetsopgørelsen, da vi jo netop skal inddrage ændringen i kroner på både passiv og aktivsiden for at kunne beregne ændringen i likviditeten, jf. tidligere afsnit 2.4.2. omkring likviditetsoverdækning.

Det har imidlertid ikke været muligt at få oplyst hverken summen af aktiver som tæller med i likviditetsopgørelsen og følgelig heraf ej heller en udspecificeret opgørelse over disse aktiver, hverken i Sydbanks årsrapport 2012 eller via andre kilder. Imidlertid har Sydbank i deres årsrapport 2012 på side 14 opstillet en graf over deres likviditetsberedskab, også pr. 31/12 2012:

Fig. 3.1.

Kilde: Sydbanks Årsrapport 2012, s. 14.

Af denne figur 3.1. fremgår det at Sydbanks likvide aktiver, som kan medregnes i likviditeten, pr. 31/12 2012 udgør ca. 31 mia. kr. Dette er således vores udgangspunkt i de følgende beregninger.

Vi kan nu beregne hvor mange passiver som Sydbank kan skal tælle med i likviditetsopgørelsens 10 pct.-krav. Dette gøres som følger:

$$31.000 \text{ mio. kr.} / 22,7 \% = 136.566 \text{ mio. kr. (afrundet)}$$

– se opstilling herunder i tabel 3.4.:

Tabel 3.4. - Nuværende likviditet Sydbank

Likvide midler	mio. kr.	31.000
Garanti og gældsforpligtigelser	mio. kr.	136.564
Likviditeten udgør dermed	22,70 %	af samlede garanti- og gældsforpligtigelser

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Via vores beregninger i afsnit 2.4.2., kan vi nu beregne hvilken påvirkning pensionsreformen har på Sydbanks likviditet, givet at det er vores hovedscenarie som realiseres.

Forinden beregningen foretages er det dog vigtigt at gøre opmærksom på at beregningen hviler på den simplificerede antagelse, at alle aktiverne som realiseres ifm. at der skal betales passiver ud, tæller fuldt ud med (100 %) i det likvide beredskab. Dette er naturligvis en kraftig simplificering, som også anført i tidligere afsnit 2.4.2., og vi har således ikke taget hensyn til eventuelle haircuts i beregningerne, men denne antagelse er lavet for at synliggøre den effekt som afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne kan få på opgørelsen af Sydbanks likviditet jf. minimumslovkravet på 10 % samt kravet om likviditetsoverdækning på 50 % jf. tilsynsdiamanten.

Jf. afsnit 3.1.2.4. om beregningen af indtjeningspåvirkningen, viste vi hvor mange puljeindeståender hhv. kontante kapitalpensionsindeståender som skulle realiseres ifm. reformen (hovedscenariet):

Realisering af puljeaktiver ift. udbetaling af puljepassiver:	1.688 mio. kr. (afrundet)
Realisering af obligationer ift. udbetaling af kontante passiver:	746 mio. kr. (afrundet)
I alt realiseres aktiver for (1.688 mio. kr. + 746 mio. kr.):	<u>2.434 mio. kr.</u> (afrundet)

Det vil sige at fra både de likvide midler (tæller i likviditetsbrøken) og garanti- og gældsforpligtelser (nævner i likviditetsbrøken) skal fratrækkes 2.434 mio. kr. for derved at kunne påvise hvilken betydning dette har for solvensen. Dette beregnes på samme måde som ovenfor og i øvrigt jf. tidligere afsnit 2.4.2.:

Likvide midler efter reform:	$31.000 - 2.434 \text{ mio. kr.} = 28.566 \text{ mio. kr.}$
Gælds- og garantiforpligtelser efter reform:	$136.566 - 2.434 \text{ mio. kr.} = 134.130 \text{ mio. kr.}$

Tabel 3.5.

Likviditet Sydbank efter afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner

Likvide midler	mio. kr. 28.566	
Garanti og gældsforpligtelser	mio. kr. 134.130	
Likviditeten udgør dermed	21,30 %	af samlede garanti- og gældsforpligtelser

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Dermed kan det konstateres, at Sydbanks likviditet, jf. hovedscenariets beregninger og de i dette afsnit ovenfor nævnte simplificerede forudsætninger, falder fra 22,70 % til 21,30 %. Konklusion er altså, at ganske vist falder Sydbanks likviditet med 1,40 %-point, men da overdækningen stadig synes pæn (nu en overdækning på 113 % ift. 10 pct.-kravet mod før 127 %), vurderes dette ikke at have nogen reel betydning for Sydbanks likviditetsmæssige stilling⁷⁷, om end Sydbank løbende i 2013 bør tage højde for dette i deres likviditetsstyring.

⁷⁷ Sydbank nævner da heller ikke noget om forventet likviditetspåvirkning af pensionsreformen i deres årsrapport 2012 under forventninger til fremtiden og/eller hændelser truffet efter regnskabsårets afslutning.

3.9. Reformens påvirkning af Sydbanks solvens og basiskapital

Skattereformen og den deraf følgende afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner, sætter også sine spor i opgørelsen af Sydbanks basiskapital og dermed også i solvensopgørelsen.

Jf. Sydbanks Årsrapport 2012, er de risikovægtede poster, basiskapital og solvensprocent opgjort som følger af tabel 3.6.:

Tabel 3.6. - Solvens

Koncernen (mio. kr.)	2012	2011
Risikovægtede poster		
- Heraf	71.170	70.659
Kreditrisiko	53.906	52.303
Markedsrisiko	8.877	10.288
Operationel risiko	8.387	8.068
Egentlig kernekapital	9.854	9.476
Kernekapital	11.080	10.706
Basiskapital	11.305	11.392
Solvensprocent	15,88	16,12

Kilde: Egen tilvirkning

Solvensprocenten beregnes som beskrevet i tidligere afsnit 2.2. ud fra følgende solvensbrøk:

$$\frac{\text{Basiskapital}}{\text{Risikovægtede aktiver}}$$

Basiskapitalen består jf. afsnit 2.2.2. af kernekapital samt supplerende kapital fratrasket visse fradrag. Førstnævnte kernekapital kan igen opdeles i egentlig kernekapital og hybrid kernekapital. Den egentlige kernekapital består af bl.a. af overførte overskud.

Som beregnet i afsnit 3.1.2.4., falder Sydbanks fremtidige overskud som følge af lavere indtægter efter afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne. Det lavere resultat efter skat betyder altså, at Sydbank fremadrettet vil kunne overføre et lavere overskud til egenkapitalen, end hvis afgiftsberigtigelsen ikke havde fundet sted.

Af tabel 3.7. nedenfor ses det, hvorledes et lavere fremtidigt overskud efter skat påvirker den fremtidige solvensudvikling, forudsat at alle øvrige parametre er uændrede. Basiskapitalen udgjorde pr. 31/12 2012 11.305 mio. kr. Hertil tillægges basiskapitalen i nedenstående

Scenarie 1 et overførte overskud efter udbytte på 460 mio. kr. for året 2013, svarende til det samme overskud efter skat og udbytte til Sydbank Fonden for året 2012.

Tabel 3.7.

Scenarie 1 – Solvensprocent 2013 uden afgiftsberigtigelse

Koncernen	2013
Risikovægtede poster (mia. kr.)	71,2
Basiskapital	11.765
Solvensprocent	16,52

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Beregningen i ovenstående tabel 3.7., viser en udvikling i solvensprocenten fra 15,88 pr. 31/12 2012 til 16,52 pr. 31/12 2013, altså et stigning på 0,64 %-point, forudsat at alle andre parametre er uændrede og at der ikke tages hensyn til en ændring i de risikovægtede poster.

I *Scenarie 2* tillægges basiskapitalen pr. 31/12 2012 ikke et overskud på 460 mio. kr. efter skat og udbytte, men i stedet kun 437 mio. kr. svarende til det nye beregnede overskud efter skat og udbytte for et nyt år 2013, hvor det forudsættes, at effekten af afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner var fuldt ud indfaset i dette års regnskabstal.

Tabel 3.8.

Scenarie 2 – Solvensprocent 2013 inkl. afgiftsberigtigelse

Koncernen	2013
Risikovægtede poster (mia. kr.)	71,2
Basiskapital	11.742
Solvensprocent	16,49

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Sydbanks Årsrapport 2012

Den negative udvikling i årets resultat efter skat og udbytter medfører altså, at der kan overføres et mindre overskud til Sydbanks egenkapital fremadrettet, end hvis afgiftsberigtigelsen ikke var gennemført. Af tabel 3.8. ses det, at den nye solvensprocent kan opgøres til 16,49 %, hvormed der er tale om en mindre positiv udvikling i solvensprocenten på 0,03 %-point ift. *Scenarie 1*.

Den mindre positive udvikling i opbygningen af egenkapitalen bidrager altså mindre positivt til Sydbanks solvensudvikling og efterlader potentielt færre muligheder for at udlodde udbytte til bankens aktionærer fremadrettet, forudsat at man ønsker at holde fast i den samme opbygning af egenkapital og solvens som hidtil.

I ovennævnte beregninger er en potentiel ændring i de risikovægtede poster ikke indregnet, for netop at synliggøre effekten af en ændring i basiskapitalen isoleret set ved opgørelse af solvensprocenten. Sydbanks solvensbehov er dog defineret ud fra en samlet opgørelse af kreditrisikoen, markedsrisikoen og den operationelle risiko.

Som nævnt i afsnit 2.5. omkring puljepension, skal der jf. kapitaldækningsreglerne tages højde for, at medregning af puljeaktiver til Sydbanks likviditet medfører et tillæg til bankens markedsrisiko. Når puljeaktiverne realiseres for at svare trækket på puljeindlånet, vil det alt andet lige også reducere tillægget til markedsrisikoen ved opgørelsen af solvensbehovet. Dette skal ses ud fra, at den samlede sum af puljeaktiver og puljepasser reduceres.

Ved medregning af puljeaktiver til de likvide midler, skal Sydbank som nævnt i afsnit 2.5. være klar til at realisere puljeaktiverne for at svare et træk på bankens passiver. Dermed opstår risikoen for, at det afkast banken har forpligtiget sig til at levere i puljeafkast ud fra udviklingen i de underlæggende investeringer jf. puljekontrakten, kan stå i et misforhold til det afkast banken faktisk opnår på de tilbageværende puljeaktiver. Denne risiko tillægges en vægt ved opgørelsen af markedsrisikoen.

Eftersom at den samlede sum af puljeaktiver og puljepasser efter afgiftsberigtigelsen er reduceret, vil et misforhold i afkastet jf. ovenfor ikke kunne være forholdsmæssigt lige så stort som tidligere. Derfor konkluderes det, at tillægget til markedsrisikoen reduceres, medfølgende et lavere krav til Sydbanks solvensbehov. Det er dog ikke muligt at foretage en retvisende beregning af dette, da vægtningen af markedsrisikoen ikke defineres nærmere.

Alt i alt er det dermed uklart, hvorvidt afgiftsberigtigelsen af kapitalpensionerne vil få en negativ eller positiv påvirkning på Sydbanks solvensbehov.

3.10.Perspektivering – kapitalforvaltere, omkostninger m.v.

Det er ikke kun Sydbank som oplever konsekvenser forbundet med den forestående afgiftsberigtigelse af kapitalpensionerne som er afledt af statens nyligt vedtagne skattereform. For de danske pengeinstitutters vedkommende er konsekvensen dog kun rettet mod en mindre del af den samlede pengeinstitutforretning. Men for især pensionsselskaber og kapitalforvaltere kan konsekvensen vise sig at være betydelig større, da disse vil kunne opleve en væsentlig slankning af forretningsomfanget og dermed et potentielt større indtjeningstab på, hvad der er et af deres primære forretningsområder.

Der findes ikke noget præcist tal for, hvor mange midler danskerne i alt har placeret på deres kapitalpensioner i såvel pengeinstitutter som pensionsselskaber. Skatteministeriet anslår selv 350 mia. kr. alt imens Nordea Markets og Forsikring & Pension anslår at tallet lægger tættere på hhv. 475 mia. kr.⁷⁸ og 450 mia. kr.⁷⁹ I alle tilfælde er der tale om et potentielt meget stort beløb som skal afgiftsberigtiges. Alt afhængig af, hvor mange danskere som vælger at gøre brug af denne konvertering til aldersopsparing i løbet af 2013, vil det sende et stort provenu direkte i den danske statskasse. Fremrykningen af afgiftsberigtigelsen kan vise sig at få nogle samfundsøkonomiske konsekvenser bl.a. ift. statens budgetter, grundet de manglende indtægter fra de løbende afgiftsberigtigelser af kapitalpensioner i fremtiden. Vi har valgt i dette speciale at afgrænse os fra dette område, hvorfor vi alene her kort nævner denne problematik.

Hvor mange kapitalpensionsmidler som alt i alt ender med at blive afgiftsberigtiget kan være svært at spå om. Det vil vise sig hvor mange kunder som finder muligheden interessant og hvor mange, der rent faktisk også ender med at få gjort noget ved det. En anden faktor som spiller ind er desuden problematikken omkring, at nogle pensionsselskaber stadig er bundet op på enkelte ældre policer til deres kunder med høje garanterede renter eller ydelsesgarantier. Hvis kunderne ønsker at konvertere kapitalpensionen til aldersopsparing kan de blive tvunget til at træde ud af de gamle policer, hvilket kan vise sig ikke at være fordelagtigt for kunden, da kunden i så fald udtræder af rente/ydelsesgarantien.

⁷⁸http://finans.borsen.dk/artikel/1/238600/skat_paa_pension_kan_booste_statskasse_med_175_mia.html

⁷⁹http://finans.borsen.dk/artikel/1/253934/pensionsfinte_sender_over_60_mia_i_statskassen.html

Uanset om det bliver 350 mia. kr. eller 475 mia. kr. som afgiftsberigtiges, vil der blive tale om, at ikke kun *kunderne* i pengeinstitutterne og pensionsselskaberne, men også pengeinstitutterne og pensionsselskaberne *selv*, jf. tidligere argumentation i dette speciale, skal realisere en stor mængde aktiver i form af bl.a. danske realkreditobligationer, og danske aktier samt puljemidler og investeringsforeninger. Når så mange aktiver sælges på en gang, kan det få den utilsigtede virkning, at salgspriserne herpå kan blive presset ned.

Pengeinstitutter og pensionsselskaber er dermed nødsaget til at realisere aktiver på et ugunstigt tidspunkt⁸⁰. De eventuelle tab går i første omgang ud over indtjeningen i pengeinstitutterne og pensionsselskaberne, men regningen kan på sigt vise sig at blive sendt videre til kunderne ift. en ændret prissætning overfor disse. Disse lavere salgspriser kan naturligvis også ramme kunderne direkte på deres egne depotværdier.

Hos kapitalforvalteren Sydinvest kan det tænkes, at en af konsekvenserne ved ovennævnte storudsalg af aktiver kan blive, at den samlede sum af investerede midler i investeringsforeningerne reduceres. Kunderne afregner i dag administrationsomkostninger til Sydinvest, hvilke dækker over en lang række bagvedliggende udgifter. I takt med at summen af de samlede investerede og forvaltede midler falder, reduceres alt andet lige også Sydinvests indtjening via den totale sum af opkrævede administrationsomkostninger.

Eftersom en del af Sydinvest udgifter må formodes at være faste og dermed i udgangspunktet uafhængige af summen af de forvaltede midler, vil der efter afgiftsberigtigelsen og det deraf følgende salg af aktiver, være færre forvaltede midler at fordele de samme udgifter ud på. Spørgsmålet er så, om dette vil udmønte sig i en målbar effekt ift., at kunderne dermed kan forvente en stigende administrationsomkostningsprocent over de kommende år som følge af, at Sydinvest ønsker at oppebære det samme indtjeningsniveau dog på baggrund af et mindre forretningsomfang.

Man kan ud fra samme argumentation forestille sig, at et tilsvarende billede vil tegne sig hos pengeinstitutterne ift. deres puljeordninger og prisen for kundernes deltagelse i disse.

Der foregår allerede i dag en diskussion om, hvorvidt en aktiv investering i investeringsforeninger eller puljer for den sags skyld, slår afkastet på en passiv investering når alle omkostninger indregnes i kundens samlede afkast. Måske det kan tænkes, at øgede

⁸⁰ Børsen Finans, *Pensionskunder kan rammes af storudsalg*, af 13. marts 2013

administrationsomkostninger på de aktive pasningsløsninger, vil få kunderne til at vælge andre og billigere alternativer for placering, hvormed en ”ond spiral” er sat i gang ift. en udhulning af forretningsomfanget hos forvaltere af investeringsforeninger især. En yderligere diskussion af dette emne falder ligeledes uden for omfanget af dette speciale, men vi finder dog emnet interessant og meget relevant, hvorfor vores tanker i hovedtræk er medtaget ovenfor.

4.0. TREDJE HOVEDAFSNIT

4.1. Sydbanks organisation – opbygning

Sydbanks organisation minder givetvist rent opbygningsmæssigt om mange andre pengeinstitutter. Banken er opbygget med et hovedkontor med nogle fælles funktioner for hele banken og et filialnet hvorfra der serviceres kunder og laves forretninger (detaildelen).

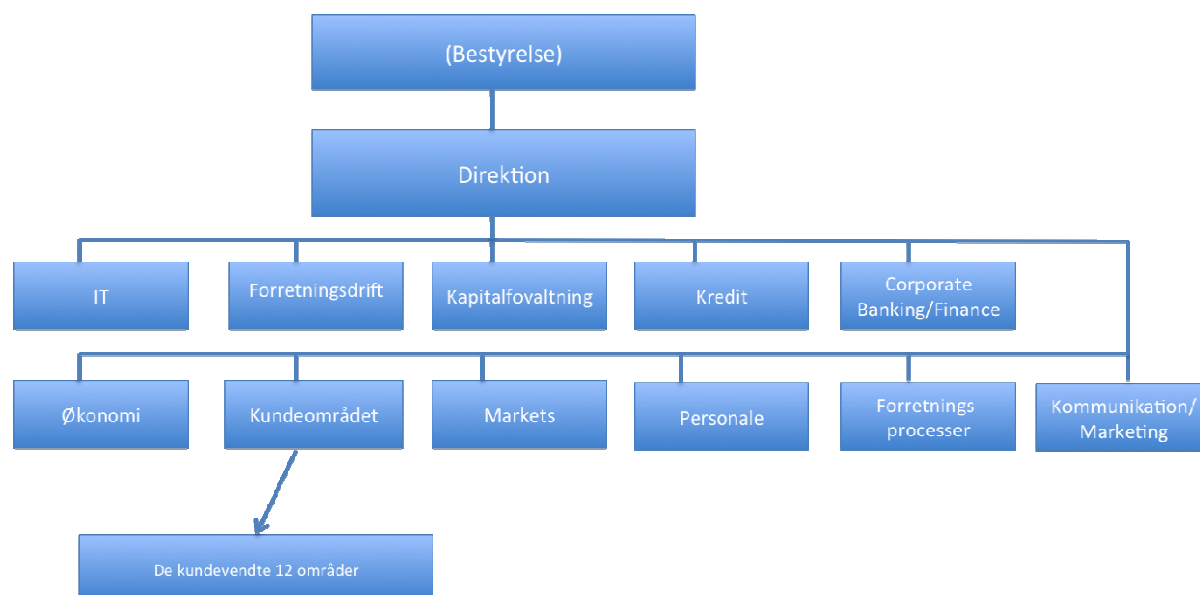
I det følgende vil vi opstille et organisationsdiagram over Sydbank ud fra de oplysninger vi har kunnet finde, idet et *egentligt* formelt diagram ikke forefindes offentligt tilgængelig.

Organisationsdiagrammet er derfor opstillet på baggrund af de informationer vi der er tilgængelige via Sydbanks hjemmeside og deres årsrapport. Herunder opstilles organisationsdiagrammet, hvorefter det kommenteres ift. teorien omkring organisationsstruktur– og form. Det er således ikke vores hensigt at bevæge os dybere ind i en organisationsanalyse og inddrage elementer som organisationskultur– og normer eller at analysere beslutningsprocesser eller strategiske elementer i Sydbank som sådan, da dette falder udenfor specialets hensigt.

Efter dette underafsnit følger herefter et afsnit hvor indtjeningspåvirkningen jf. afsnit 3.1.2.4. inddrages ift. mulige organisatoriske konsekvenser og endeligt følger sidste underafsnit, hvor vi vil søge at inddrage nogle egentligt ledelsesmæssige perspektiver ift. reformens betydning for Sydbank.

Sydbanks organisation kan opstilles som følger herunder i figur 4.1.:

Figur 4.1. Sydbanks organisation

Kilde: Egen tilvirkning efter informationer fundet på www.sydbank.dk og Sydbanks årsrapport 2012.

Kundeområdet er endvidere opdelt i 12 geografiske områder med hver deres regionsdirektør⁸¹, og områdehovedkontorerne + filialnettet kan ses som helhed herunder i figur 4.2.

Fig. 4.2. Sydbanks filialnet

Kilde: <http://www.sydbank.dk/privat/kontakt/afdelinger/privat>

⁸¹ Jf. Sydbanks Årsrapport s. 112

Som det ses af figur 4.1. er Sydbanks organisationsstruktur opbygget som en funktionsorganisation hvor de forskellige ansvarsområder er opdelt på fagområder, fx kredit og IT hver for sig osv. Modsat funktionsorganisationens findes produktorganisationen, hvor opdelingen sker pr. produkt og hvor man så centralt har en række stabsfunktioner (fx HR, PR m.v.)⁸². Til sammenligning kan som eksempel på en produktorganisation nævnes eksempelvis en *bankkoncern som helhed* (fx Nykredit-koncernen) eller en egentligt virksomhed som Mærsk.

Fordelen ved en funktionsorganisation er først og fremmest at de faglige eksperter samles og derved udvikles – endvidere kan man tale om at der blandt personalet internt i afdelingen naturligvis er en vis form for (faglig) homogenitet⁸³. Ulemperne er til gengæld at der er fare for at der udvikles en distance afdelingerne imellem⁸⁴ og måske ligefrem suboptimering af den enkelte afdeling på bekostning af Sydbanks samlede mål.

Det forholder sig naturligvis sjældent sådan, at en organisationsstruktur enten er 100 % funktionsorganisation eller produktorganisation, da disse to typer er stiliserede yderpunkter.

Sydbank har et lille præg af produktorganisationen, da man kan opfatte hhv.

”Kundeområdet”, ”Kapitalforvaltning” og ”Corporate Banking/ Finance” i ovenstående figur 4.1. som produktenhederne og de øvrige afdelinger i figur 4.1. som understøttende enheder for organisationen.

Når vi skal definere hvilken organisationsform Sydbank har, kan flere modeller anvendes. Vi har valgt at anvende Henry Mintzbergs fem organisationstyper, som fremgår af Bakka, Jørgen F. et al (2010) s. 93-95. Iflg. teorien heri burde en bank, og dermed også Sydbank, være at betragte som et maskinbureaukrati^{85 86}. Dette fordi en bank både er præget af formalisering og specialisering, men også fordi der er høj grad af planlægning og standardisering⁸⁷.

Jf. ovenstående bemærkninger omkring organisationsstrukturen, så er det vores opfattelse at der ej heller mht. organisationsformen kan sondres 100 % mellem de enkelte typer

⁸² Bakka, Jørgen F. et al (2010) ”Organisationsteori”, s. 57-59

⁸³ Bakka, Jørgen F. et al (2010) ”Organisationsteori”, s. 57.

⁸⁴ Bakka, Jørgen F. et al (2010) ”Organisationsteori”, s. 57-59.

⁸⁵ Se Bakka, Jørgen F. et al (2010) ”Organisationsteori” fig. 3-4, s. 94, hvoraf det fremgår at ”bank” er placeret under maskinbureaukrati.

⁸⁶ De øvrige former gennemgås ikke her, men læseren henvises i stedet til litteraturen.

⁸⁷ ”Organisationsteori”, s. 94.

organisationsformer, hvorfor det også må antages at en virksomhed som Sydbank har elementer fra de øvrige organisationsformer i sig. Herudover mener vi endvidere at det kan diskuteres hvorvidt at Sydbank overhovedet har overvægt på maskinbureaukrati pt., da denne organisationsform i matricen er placeret i ”enkel omverden – stabil omverden” på akserne, jf. figur 3-4 på s 94 i ”Organisationsteori”, og at Sydbank pt., lige så vel som alle andre pengeinstitutter, i højere grad befinder sig i en kompleks omverden – og dermed reelt nærmer sig et fagbureaukrati⁸⁸.

4.2. Organisatoriske konsekvenser ift. reformens indtjeningspåvirkning

Jf. afsnit 3.2.1.4., medfører reformen (givet vores hovedscenarie realiseres) et indtjeningstab på 31,77 mio. kr. før skat.

Da langt de fleste variable omkostninger er indregnet i dette tab, idet prisen på indlån er modregnet og indlånet (kontant + pulje) er råvaren, kan pengene kun indhentes to steder. Enten via; 1) forhøjede indtægter eller 2) på besparelser på de faste omkostninger.

Skulle Sydbank udelukkende sparere på de faste omkostninger (lønninger o.lign.), jf. pkt. 2) ovenfor, svarer dette til at de skulle afskedigede 49 medarbejdere. Dette udregnes som følger:

Rene lønmæssige personaleudgifter divideret med antallet af medarbejdere = udgift pr. medarbejder⁸⁹ →

$$1.389 \text{ t.kr.} / 2.132 = 652 \text{ t.kr. i gns. pr. medarbejder.}$$

Her efter tager vi denne udgift pr. medarbejder og dividerer op i indtjeningstabet →

$$31.770 \text{ t.kr.} / 652 \text{ t.kr.} = 49 \text{ medarbejdere (afrundet).}$$

Da indtjeningstabet svarer til et tab på 5,1 % ift. 2012-resultatet før skat, synes ovenstående beregning at være for voldsom og vi mener derfor, at Sydbanks ledelse i stedet kan imødegå indtjeningstabet vi normale løbende besparelser, naturlig afgang og løbende interne

⁸⁸ Et fagbureaukrati er i højere grad også decentraliseret – hvilket Sydbank på deres hjemmeside giver udtryk for at de også er. Se <http://www.sydbank.dk/omsydbank/job/vaerdiogidegrundlag/banktyper>

⁸⁹ Vi har ingen forudsætninger for at opdele IT-, husleje-, og øvrige omkostninger ud pr. medarbejder. Gør vi alligevel dette, bliver reduktion, jf. beregningen ovenfor, ”kun” en reduktion på ca. 35 personer.

omrokeringer i de enkelte berørte afdelinger og endeligt via løbende højere indtjening. Dette synes rimeligt og sandsynligt med baggrund i:

- At Sydbank end ikke nævner pensionsreformen og/eller konsekvenser heraf i deres årsrapport 2012 og dermed må det indirekte betyde at Sydbank selv ikke forventer de store ændringer, hverken økonomisk eller personalemæssigt/ organisatorisk. Dermed synes der heller ikke at være belæg for større organisatoriske omvæltninger pga. denne reform.
- Sydbank skriver på side 22 i deres årsrapport 2012 at de forventer en mindre reduktion i medarbejderstaben, uden at udspecificere præcist hvordan. Denne gennemføres sandsynligvis via løbende tilpasninger så som naturlig afgang og mindre afdelingsmæssige omstruktureringer o.lign., og dermed kan noget af ovenstående indtjeningstab forventes indhentet delvist via disse.
- Herudover må det antages at Sydbank ikke er helt tilfredse med den nuværende indtjening, se afsnit om ROE og ROA, hvorfor det anses som værende sandsynligt at Sydbank vil forsøge at indhente noget af indtjeningstabet via løbende højere indtjeningskraft i årene fremover. Samtidigt synes det ikke sandsynligt med de nuværende konjunkturer at indhente tabet via fx en enkeltstående aktivitet / indførelse af nyt produkt.
- Herudover synes arbejdsmængden ikke at falde proportionalt med indtjeningen. Det kunne endda antages at der måske ligefrem var flere ordninger at administrere efterfølgende, da nogle kunder måske ikke ville opgøre deres kapitalpensionsordning, på grund af for lille ordning ift. gebyr jf. tidligere, men derimod oveni ville have en aldersopsparing.

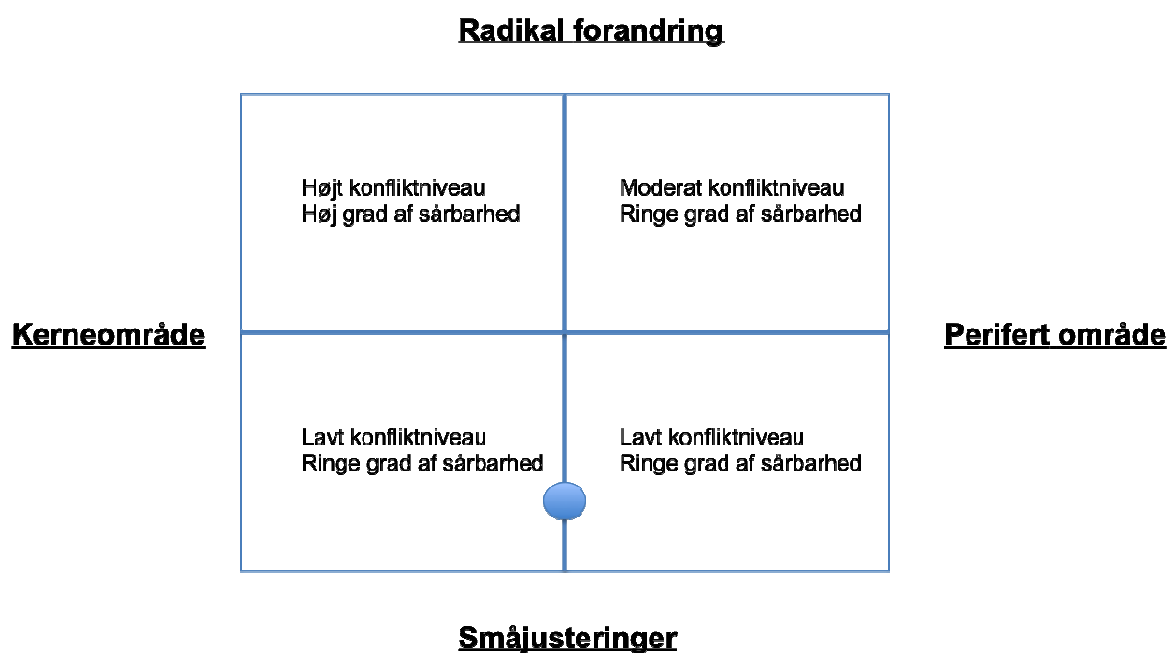
Ovenstående beregning og ovenstående bemærkninger/bulletpoints tager udgangspunkt i det fremtidigt forventede løbende indtjeningstab ifm. reformen. Ift. beregning af indtjening/omkostninger ifm. omdannelser og implementering i 2013 henvises til afsnit 4.4.3.

Således anser vi ikke reformen som værende noget som får umiddelbare og voldsomme konsekvenser for Sydbanks organisering. Snarere er det ledelsesmæssige udfordringer ift. bl.a. motivation, prioritering og forandringer mv. som Sydbanks (berørte) ledere står overfor, hvilket behandles i det følgende afsnit.

4.3. Ledelsesmæssige udfordringer som følge af reformen

Iflg. forrige afsnit 4.2. er det vores vurdering af der ikke sker store organisatoriske ændringer som følge af reformen, men snarere løbende mindre tilpasninger på lavere niveauer i organisationen. Nedenstående figur illustrerer hvorledes forandringsniveauet i Sydbank vil være, markeret med den blå cirkel.

Figur 4.3.

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Bakka, Jørgen F. (2010) "Organisationsteori", fig. 11-6, s. 329.

Figur 4.3. ovenfor illustrerer at forandringsniveauet efter vor opfattelse vil ligge på et relativt lavt niveau. I vores optik ligger de ledelsesmæssige udfordringer på det rent operationelle niveau⁹⁰ og ude i de enkelte berørte underafdelinger – fx markets– og pensionsafdelingerne – da det er her de eventuelle efterfølgende løbende tilpasninger sker.

⁹⁰ Der findes tre niveauer af ledelse, jf. Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori" s. 238 og s. 289 (fig. 10-4 heri), nemlig øverst "Strategisk Niveau", dernæst "Taktisk Niveau" og nederst "Operationelt Niveau".

Naturligvis vil der være større implementeringsmæssige udfordringer også i et ledelsesmæssig perspektiv, men dette vil ikke blive genstand for yderligere behandling her i dette afsnit⁹¹.

Dette afsnit behandler de nuværende og generelle ledelsesmæssige udfordringer og perspektiver på operationelt niveau i Sydbank ift. reformen.

I vores optik vil der skulle tages hensyn til følgende ledelsesmæssige hensyn pga. reformen og som følge heraf:

- Kommunikative hensyn.

Dels er det vigtigt at informationer omkring selve reformen bliver kommunikeret ud til de relevante medarbejdere i passende omfang, men især i det efterfølgende arbejde i en tilpasningsproces er det vigtigt at lederne i Sydbank formår at kommunikere mål og vejen mod målene tydeligt for at skabe klarhed for medarbejdere og kollegaer over reformens betydninger. I en kommunikationsproces er det derfor vigtigt at lederne gør sig klart hvem de kommunikerer med og til, og hvordan de gør det⁹².

- Personalemæssige hensyn.

Det er vigtigt at de berørte ledere i Sydbank formår at imødegå de frustrationer som måtte opstå pga. de løbende tilpasninger, både tilpasninger på den afdelingsmæssige struktur men også ift. at nogle medarbejdere måske vil skulle have nye/andre opgaver, på en hensigtsmæssig måde. Det er således helt naturligt at forandringer, store som små, medfører en vis grad af modstand hos nogle af interessenterne i organisationen⁹³ og dette bør ledelsen imødegå med forståelse/accept, hvilket fx kan gøres via en håndteringsmodel eller bidrags/belønningsmodel, hvor Sydbanks ledere gennem disse imødegår frustrationer og modstand ved at lytte, informere og involvere⁹⁴.

Naturligvis vil reformens betydning og deraf ledelsesvalg spille ind på alle niveauer, men overvægten er klar på det operationelle niveau.

⁹¹ Dette vil ganske kortfattet være omfattet i afsnit 4.4.2.

⁹² Mht. kommunikationsforløb, perception af kommunikation o.lign.; se Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori" s. 192-194, hvor dette gennemgås.

⁹³ Se fig. 11-7b og 11-8 på hhv. side 332 og side 333 i Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori", samt Mikkelsen, Hans et al (2011) "Grundbog i Projektledelse" s. 80.

⁹⁴ For nærmere gennemgang af disse to modeller henvises til Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori" s. 334-335.

- Prioriteringsmæssige hensyn.

Det er i vores optik, jf. analyseafsnittene og med ovenstående bemærkninger taget i betragtning, vigtigt at Sydbanks ledere både er gode *leaders* og gode *managers*, jf. teorien omkring ledertyper⁹⁵. Altså at lederne formår både at tage faglige hensyn, uden at suboptimere på afdelingsniveau jf. tidligere, og at kunne se forandringerne fra personalets vinkel. Da vi jf. tidligere afsnit ikke forventer de store umiddelbare organisatoriske ændringer som følge af reformen, men at der derimod i en periode er øget arbejdspress, er det herudover vigtigt at lederne formår at opstille klare guidelines for prioriteringer i afdelingen, samt formår at give projektmedarbejdere tid og plads til at deltage i projektet omkring implementeringen af reformen.

At Sydbank ledere bør iagttage egentligt forandringsledelse⁹⁶ er nok for meget at postulere. Den ledelsesmæssige udfordring består snarere i at kunne kommunikere opgaven og målet klart ud, og at kunne klargøre og optimere den enkelte afdeling til opgaven og tiden fremover.

4.4. Implementering af Aldersopsparing m.v. i Sydbank

På baggrund af regeringens vedtagne skattereform, introduceres i 2013 det nye produkt *Aldersopsparing* og i samme ombæring ændres de gældende regler omkring kapitalpensioner ganske væsentligt. For Sydbanks vedkommende medfører dette også ændringer på en lang række områder, bl.a. i forhold opbygning af IT systemer til håndtering af det nye produkt samt tilpasninger af det eksisterende system således at det understøtter ændringerne vedrørende kapitalpensioner. Der skal oprettes nye forretningsgange, personale skal uddannes og kunder informeres. De ændrede skatteregler afføder altså en lang række ændringer hos Sydbank, og for den sags skyld også de øvrige danske pengeinstitutter og pensions- og forsikringsselskaber. Herunder søges det beskrevet, hvorledes disse ændringer vil kunne implementeres i Sydbank, ligesom vi kort kommer ind på, hvilke overvejelser de eventuelt burde have gjort sig i de indledende faser samt hvilke overvejelser de bør gøre sig fremadrettet.

⁹⁵ Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori" s. 214-217.

⁹⁶ Eksempeltvist via Kotters 8-punkt forandringsproces, se Mikkelsen, Hans et al (2011) "Grundbog i Projektledelse" s. 92 (eller tilsvarende i Bakka, Jørgen F. et al (2010) "Organisationsteori" s. 326).

4.4.1. Projekt og projektorganisation

Sydbank bør fra det tidspunkt, hvor de bliver bekendt med realiteterne i den nye skattereform, træffe en beslutning om, hvorledes de nye lovændringer og de deraf medfølgende tiltag, ønskes gennemført af basisorganisationen som et led i den løbende daglige drift, eller hvorvidt disse nye tiltag har karakter af at være af et så betydeligt omfang og kompleksitet, at tiltagene ønskes gennemført som et projekt med en dertilhørende projektorganisation.

Et projekt kan fx kendetegnes ved at være en opgave som udføres én gang, og at projektet dermed anses for at være afsluttet når denne opgave er udført⁹⁷. Valg af projektformen til løsning af opgaven kan bl.a. være at foretrække i følgende tilfælde:

- Til opgaver, hvor der ikke i dag findes en procedure til løsning af denne eller hvor der ikke eksisterer en organisation til at varetage løsningen af opgaven
- Til opgaver som kræver en tydelig organisation og ledelse, der kan fungere som samlingspunkt for de involverede
- Til komplekse opgaver som kan have udsigt til et resultat af væsentlig omfang og betydning
- En opgave med flersidig interesse, hvor flere afdelinger og grupper alle er afhængige af opgavens løsning, ligesom det måske kræver en flerfaglig indsats fra forskellige personer med forskellige faglige egenskaber til at kunne løse opgaven

Efter vores vurdering, er indførelsen af den nye Aldersopsparing samt ændrede regler for kapitalpensioner en så omfattende opgave på tværs af flere afdelinger i Sydbanks organisation, at det vil skabe større værdi at etablere en projektorganisation til at varetage opgaven frem for at det er den sædvanlige driftsorganisation som står for dette.

En synlig projektorganisation med egen selvstændige projektledelse bør derfor etableres. Denne vil skulle have muligheden for at inddrage nødvendige interne såvel som eksterne parter og eksperter samt være bemandet, og dermed besidde evnen og kompetencen på tværs af de berørte afdelinger, til at løse opgaven⁹⁸. Projektorganisationen har altså de rette beføjelser, kan trække på viden og ressourcer i basisorganisationen og har ligeledes ansvaret for at den endelige løsning udfærdiges, implementeres og skaber den forventede nytteværdi.

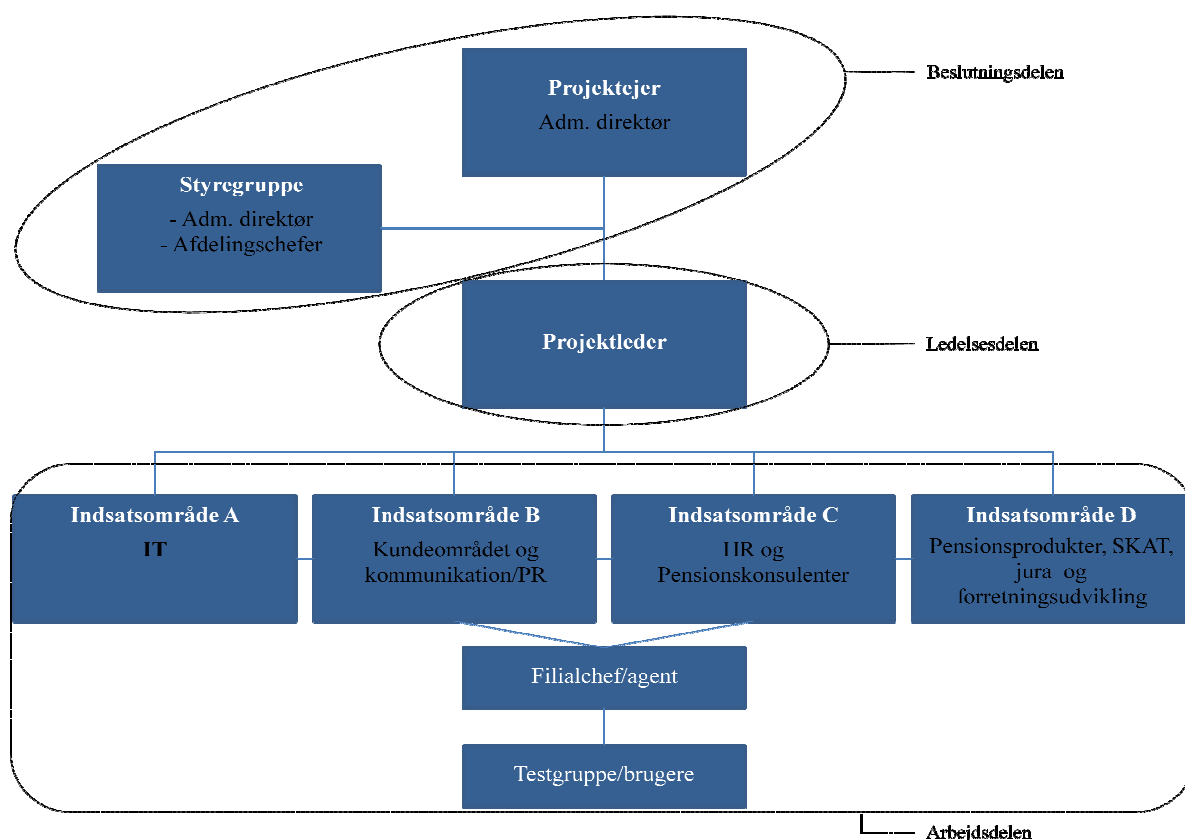
⁹⁷ Mikkelsen, Hans og Riis, Jens Ove, "Grundbog i Projektledelse" (2011), s. 12

⁹⁸ Mikkelsen, Hans et al. (2011) "Grundbog i Projektledelse", s. 23

Projektet omkring aldersopsparringen m.v. vil have karakter af et tværorganisatorisk projekt, og vil skulle trække på bidrag fra bl.a. pensionsafdelingen, jura og skatteafdelingen, IT afdelingen, forretningsudvikling, back-office medarbejderne, markedsafdelingen, kommunikationsafdelingen, pensionskonsulenterne, rådgivere og andet personale i filialerne samt ved telefonerne, ligesom de respektive ledere vil blive involveret på forskellig vis. I arbejdet med nogle typer projekter vil der kunne spores interesse modsætninger mellem de involverede interessenter. Dette projekt er affødt af en lovændring, hvoraf målet for projektet er defineret og skabt af Sydbank-organisationens fælles behov for tilpasning til den nye lovgivning. Det vurderes derfor, at der ikke vil være nogen nævneværdige interessekonflikter som der skal tages hensyn til når projektet skal defineres ej heller ved sammensætningen af projektorganisationen.

Da vi ikke har et indgående kendskab til Sydbanks interne driftsorganisation, har vi på baggrund af egne antagelser samt egen erfaring fra vores arbejde i andre pengeinstitutter udfærdiget vores forslag til, hvordan en projektorganisation for nærværende projekt i Sydbank, vil kunne se ud.

Figur 4.4. Projektorganisation i Sydbank

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Mikkelsen, Hans et al. (2011), figur 3.01

Det er vigtigt for projektets fuldførelse, at den tilstrækkelige beslutningsmyndighed er til stede i projektororganisationen, hvorfor projektejer skal være bemyndiget til at træffe de nødvendige beslutninger. Det er dog ikke ensbetydende med, at det nødvendigvis er bankens øverste ledelse i form af fx Karen Frøsig som skal være projektejer på projektet, men eventuelt en leder herunder som har ansvaret for dette område af koncernen. Beslutningsdelen jf. figur 4.4. består derudover af en styregruppe. I denne sidder projektejeren sammen med chefer eller andre ansvarlige fra de involverede afdelinger i driftsorganisationen. Da projektet er tværorganisatorisk og berører mange afdelinger, er bred enighed samt fælles front fra styregruppen essentielt for at sikre et succesfuldt projektforsløb.

Under ledelsesdelen finder vi projektlederen, som har det overordnede ansvar for, at projektet gennemføres på aftalt tid indenfor de aftalte ressourcerammer samt opfylder de opstillede krav til nytteværdien. Succeskriteriet for projektlederen ift. gennemførelse af projektet kan fx være:

”Leveret produkt med aftalte specifikationer og kvalitet, til aftalt termin og indenfor budgettet”⁹⁹”

Ofte vil man vælge at ansætte en ekstern projektleder til at stå for at lede projektet, men det antages her, at til et internt projekt som dette, vil man kunne gøre brug af en intern person fra et af basisorganisationens forretningsområder til at varetage denne rolle. Ved udvælgelsen af denne person skal der være fokus på både de faglige egenskaber såvel som de personlige kompetencer indenfor de berørte fagområder og ikke mindst kompetencen til at lede og styre.

I den nederste del af figur 4.4. ses selve arbejdsdelen, som bl.a. er opdelt i fire indsatsområder:

- Selve IT delen for sig som varetager udviklingen af de nye systemer og brugerflader
- Kundeafdelingen som lægger strategien for det daglige arbejde og definerer den overordnede målsætning for forretningsområdet og herunder filialerne samt kommunikationsafdelingen eller PR afdelingen, som står for både den interne

⁹⁹ Mikkelsen, Hans et al. (2011) ”Grundbog i Projektledelse” s. 25

kommunikation til medarbejderne ift. de nye produkter og tiltag ligesom de sørger for den eksterne kommunikation til bankens kunder, til medier osv.

- HR og pensionskonsulenterne kan eventuelt have en fælles rolle i at sørge for, at alle berørte medarbejdere bliver klædt på ift. faglige udfordringer samt uddannelse af rådgivere i filialerne. HR har ligeledes den rolle, at de også skal have fokus på det personalemæssige aspekt og kan blive involveret i eventuelle personalemæssige rokeringer eller prioriteringer i tilfælde af en uligevægt i arbejdsfordelingen og/eller bemanningen i basisorganisationen både under og efter projektet
- I sidste indsatsområde er samlet en gruppe af forskellige personer fra diverse afdelinger som besidder kompetencen til at løse udfordringen med udfærdigelsen af produktet i overensstemmelse med lovgivningen, samt udfærdige interne forretningsgange m.v.

En anden meget vigtig rolle er, at sørge for, at hele projektet og herunder det som er blevet besluttet af ledelsen samt det arbejde som er udført af grupperne under de forskellige indsatsområder, bliver forankret i basisorganisationen. Dette kræver ledelse både under forberedelserne til projektet, under selve implementeringen samt i den efterfølgende fase hvor opfølgning, fokus og vedholdenhed kan være nødvendig for at opnå den tilsigtede nyttevirkning¹⁰⁰. Denne rolle varetages i vores opstillede projektorganisation af filialcheferne eller af en, af denne udvalgt, agent, som kan være en souschef eller anden medarbejder fra afdelingen. Filialchefen eller agenten skal muligvis forinden undervises og klædes fagligt på til denne opgave. Dermed kan denne person også hjælpe med sparring og daglig hjælp og opfølgning i den enkelte afdeling.

For at opnå den tilsigtede nyttevirkning af projektet, er det ligeledes vigtigt at inddrage brugerne, som i dette tilfælde primært er medarbejderne i pensionsafdelingen, back-office, pensionskonsulenterne og rådgiverne. Nogle af disse kan med fordel inddrages i projektorganisationen ved at indgå i en testgruppe m.h.p. at prøvekøre systemer og nye forretningsgange og på den måde påpege fejl og uhensigtsmæssigheder bl.a. systemer og forretningsgange således at disse kan udbedres inden den endelige implementering.

¹⁰⁰ Mikkelsen, Hans et al. (2011), "Grundbog i Projektledelse" s. 120

Alle ovennævnte roller er vigtige og er i forskellig grad nødvendige for et succesfuldt projekt samt en succesfuld implementering heraf. Projektlederen har som tidligere nævnt det overordnede ansvar for, at alt forløber som planlagt, ligesom han eller hun også er medansvarlig for at ambitionsniveauet bliver afstemt med de øvrige interessenter. Projektet kan undervejs ændre sig i både tid, omkostning og forventninger til udbyttet. Projektleder skal derfor formå at udvise tilstrækkelig ledelse og rettidig omhu for at kunne håndtere de risici og udfordringer som kan opstå undervejs i sådan et projekt.

4.4.2. Projektforløb

I det følgende beskrives det kronologiske projektforløb sådan som vi forestiller os forløbet kan have set ud og fremadrettet vil se ud i Sydbank. Der er ikke tale om en detaljeret og analytisk gennemgang indeholdende en konkret beskrivelse af de mange delopgaver samt en decideret projektplan, men nærmere en holistisk¹⁰¹ tilgang til projektet for at give et overblik over nogle af de mange elementer i et projekt som dette.

29.05.2012 Regeringen fremsætter forslag om en overordnet vækstpakke kaldet ”Danmark i arbejde” indeholdende forslaget om introduktion af Aldersopsparringen og dermed fjernelsen af fradrag for indbetaling på kapitalpensioner fra og med 1/1 2013, ligesom det bliver muligt at konvertere sin kapitalpension til en aldersopsparring. Heri ligger et incitament til omlægningen i form af en skattemæssig rabat på afgiften på 2,7 %.

- I den periode som følger fra at regeringen fremsætter forslaget til at noget bliver lovmæssigt vedtaget, kan Sydbank alene begynde at forberede eventuelle senere tiltag og analysere, hvilken konsekvens en sådan skattereform vil få for banken. Men det er endnu for tidligt at iværksætte for mange tiltag, da disse er forbundet med omkostninger og regeringsforslaget kan ende med at blive afvist eller ændret inden endelig vedtagelse, hvormed de foreløbige analyser og indledende forberedelser ikke er brugbare. Banken indgår muligvis i dialogen med staten via diverse brancheorganisationer omkring de mulige fremtidige ændringer i lovgivningen og effekten heraf.

¹⁰¹ Mikkelsen, Hans et al. (2011), s 41.

13.09.2012 Regeringen vedtager skattereformen som en del af den fremsatte vækstpakke.

- Nu kan det egentlige projektarbejde påbegyndes og de nærmere delprojekter defineres og planlægges. Sydbank har formentlig erfaring med denne type projekter fra tidligere opgaver, og kan derfor trække på denne erfaring og finde hjælp i data fra tidligere projekter. Der udfærdiges eventuelt en usikkerhedsanalyse for at udpege konkrete elementer af projektet som man bør forholde sig nærmere til og som kræver særlig fokus. Det juridiske skal klarlægges således at fundamentet for de fremadrettede ændringer er på plads. Hvad er den interne strategi og hvad er de nærmere forventede omkostninger for projektet. Udvikling af systemer og forretningsgange sættes i gang hurtigst muligt. Rollerne skal fordeles ift. hvem der gør hvad og er egnet til hvilke opgaver jf. projektorganisationen samt hvordan er bemandingen i de berørte afdelinger ift. det forventede kommende arbejdspress.

Der skal ydermere lægges en strategi for, hvorledes kunderne skal orienteres om lovændringen og deres fremadrettede muligheder for pensionsopsparing. Det må forventes, at nogle kunder allerede på dette tidspunkt kontakter Sydbank for at høre, hvad reformen får af betydning for netop deres situation, hvorfor Sydbank og dets ansatte skal være klædt på til at hjælpe kunderne med deres forespørgsler. Derudover skal der foretages beregninger af, hvordan konverteringen fra kapitalpension til aldersopsparing skal prissættes således, at dette kan dække nogle, hvis ikke alle omkostningerne ved projektet og de ressourcer Sydbank skal bruge på udvikling og fremadrettet betjening og servicering ifm. reformen.

01.01.2013 Fra denne dato gives ikke længere fradrag for indbetalinger til kapitalpensionsordninger.

- Herefter er der mange praktiske opgaver som skal effektueres bl.a. ift., at de løbende indbetalinger nu ikke skal overføres til kapitalpensionskontoen, da kunderne ikke længere får fradrag herfor, men enten skal gå på fejlkonto eller

overføres til en anden af kundens konti indtil nærmere aftale er truffet med kunden omkring placering af disse overførsler og fremtidige indbetalinger.

Udviklingen af systemerne pågår stadig i de første måneder af året og der foretages løbende fremdriftsopfølgning for at sikre, de enkelte opgaver løses indenfor de fastsatte tidsrammer ift. projektplanen (fx en milepælsplan), i en tilfredsstillende kvalitet og indenfor budgettet. Der skal lægges en plan for, hvordan efterspørgslen fra kunderne håndteres indtil systemet er på plads og oprettelse/omlægning til aldersopsparing systemmæssigt er muligt. Det må formodes, at efterspørgslen ikke kun fra kunder men og fra rådgivere vil øge arbejdsmængden i pensionsafdelingen. Dette skal være et fokusområde for projektlederen i samarbejde med eventuelt HR afdelingen og lederen af pensionsafdelingen.

31.12.2013 Projektet skal være afsluttet senest ved skatteårets udløb.

- Dermed er der sat en naturlig tidsramme for dette projekt, da alt skal være på plads i tilpas god tid til, at alle kunders forespørgsler kan imødekommes på tilfredsstillende vis.

01.01.2014 - Der kan nu evalueres på projektet. Implementeringen er nu overstået, men der kan fortsat være en del opfølgning som fremadrettet varetages af driftsorganisationen. Der skal i perioden herefter ligeledes ske vedligeholdelse af systemer og viden som en del af den løbende daglige drift. Måske har Sydbank en databank, hvori de værdifulde resultater og viden fra projektet kan arkiveres til fremtidig inspiration for nye projekter. I driftsorganisationen resterer herefter en opgave i at indrette organisationen til den nye situation, hvor arbejdspresset alt andet lige igen er mere stabilt. Hvad skal der så ske med de personer og ressourcer som frigives efter endt projekt? – måske medfører de frigivne ressourcer mulighed for at gå i gang med andre projekter, omfordele opgaver, effektivisere og rationalisere m.h.p. at nedbringe Sydbanks omkostninger fremadrettet.

4.4.3. Projektomkostninger og indtjening ved gebyrer

På grund af regeringens fremsatte vækstpakke og de deraf ændrede pensionsregler, må Sydbank afholde en lang række udgifter herved til systemudvikling, ændring af forretningsgange og ekstra ressourcer i form af bemanning m.v. jf. tidligere projektbeskrivelse.

Dette projekt er en uforudset udgift for Sydbank, som derfor er interesseret i at få denne udgift dækket på anden vis, da udgiften alternativt ville medføre et mindre driftsoverskud end hvad Sydbank og dets aktionærer selv havde en forventning om forinden.

Når en af Sydbanks kunder derfor vælger at afgiftsberigtige sin kapitalpension og konvertere den til en aldersopsparing, beregner Sydbank et gebyr på 500 kr. for denne ydelse. I det følgende vil vi derfor forsøge at anslå, hvor stort et provenu omlægningen af kapitalpensionerne medfører til dækning af Sydbanks omkostninger jf. ovenfor.

Sydbank havde pr. 31/12 2012 i alt 426.500 kunder, hvor af 389.500 var privatkunder¹⁰². Vi forudsætter at alle kunder under 21 år ikke har en kapitalpension, ligesom en stor del af den ældre befolkning på 70 år og opefter enten ikke har en kapitalpension eller allerede har fået den udbetalt inden 2013.

Ud fra alderssammensætningen i den danske befolkning, er 63 % mellem 21 – 69 år¹⁰³. Hvis vi forudsætter, at alderssammensætningen blandt Sydbanks kunder alt andet lige er tilsvarende, er også 63 % af Sydbanks kunder i alderen 21 – 69 år, hvilket svarer til 245.385 kunder.

Vi forudsætter dernæst, at 1/3 af disse har en kapitalpensionsopsparing placeret i Sydbank. De øvrige har ingen kapitalpensionsopsparing i banken – enten fordi de fx ikke har sparet op til pension, fordi de i stedet sparer op via arbejdsgiver eller fordi deres pensionsopsparing i banken er en ratepension i stedet af skatte- eller behovsmæssige årsager. Dermed anslår vi, at ca. 81.795 af Sydbanks kunder har en kapitalpension i banken. Den totale kapitalpensionsformue i Sydbank er jf. beregninger i bilag 2 på 13.795.952 t.kr. Dette giver en gennemsnitlig kapitalpensionsformue pr. kunde på 168.665 kr.

¹⁰² Sydbanks Årsrapport 2012, s. 20.

¹⁰³ Se bilag 4 hvor tal fra Danmarks statistik er behandlet

Vi forudsætter deslige, at hver kunde kun har én kapitalpension pr. person. Nogen kan dog have flere fx hvis de både har en privat og en arbejdsgiveradministreret ordning.

Som i tidligere beregninger i dette speciale tager vi udgangspunkt i, at 90 % af disse kunder vælger at konvertere deres kapitalpension til en aldersopsparing. Dette svarer til 73.616 kunder ud af 81.795. For hver ordning beregner Sydbank et ekspeditionsgebyr på 500 kr., hvilket for 73.616 ordninger beløber sig til hele 36.808.000 kr. som en ekstraordinær indtægt til finansiering af projektet og implementeringsomkostningerne herved.

Det er os uvist hvorvidt 36.808.000 kr. dækker hele eller kun dele af Sydbanks udgift ifm. implementeringen af denne reform, eller hvorvidt det måske endda overstiger implementeringsomkostninger og bidrager positivt til årets resultat for 2013. Vi formoder dog, at Sydbank har fastsat gebyret på 500 kr. ud fra en nærmere beregning af, at dette var et passende niveau set ift. implementeringsomkostningerne¹⁰⁴.

5.0. Konklusion

Regeringen vedtog d. 13/09 2012 en skattereform som indeholdte en ændring af pensionsreglerne for kapitalpensioner i Danmark. Ændringen består i, at man fra 1/1 2013 ikke længere kan opnå fradrag for sine indbetalinger på kapitalpensionsordninger. Men den væsentligste ændring består i muligheden for at fremrykke beskatningen af kapitalpensionsordninger mod, at kunden kun skal svare en afgift på 37,3 % frem for de 40 % kunden oprindeligt var stillet i udsigt. Dette får naturligvis indvirkning på de finansielle virksomheders drift m.v., hvilket var baggrunden for at vi fandt dette emne aktuelt og interessant at behandle.

Specialet indledtes med et overordnet afsnit omkring de væsentligste rammer for pengeinstitutvirksomhed i Danmark, herunder solvensregler, krav til kapitalsammensætning og risikovægtning m.m.. Dette første afsnit af specialet er medtaget for, at sætte rammen for de regler hvorunder institutterne skal virke. Dette med en hensigt om at give læseren et overordnet indblik heri samt en baggrundsviden til brug for de senere mere analyserende afsnit. Herudover præsenterede vi kort Sydbank som pengeinstitut samt oplysninger om status for virksomheden.

¹⁰⁴ Børsen af 17/4 2013 ”*Branchedirektør: Pensionsfinte er reelt regnskabssminke*”.

Andet hovedafsnit af specialet indledtes med en mere dybdegående gennemgang af vores metodik og forudsætninger. Via vores arbejde med specialet blev det klart, at offentliggjort datamateriale til brug for besvarelse af vores problemformulering har ikke været tilstrækkeligt, hvorfor vores behandling af emnet og besvarelsen af problemformuleringen i høj grad hviler på nærmere definerede forudsætninger og antagelser, som vi har forsøgt at underbygge med datamateriale fra tidligere år, ved analyse af Sydbanks regnskab og branchens tal generelt og ikke mindst underbyggede tal fra egne beregninger og antagelser.

Ligeledes har vi projiceret de indsamlede branchedata over på Sydbank under den forudsætning, at Sydbank på de i opgaven berørte områder svarer til gennemsnittet af alle danske pengeinstitutter. Validiteten heraf kan selvfølgelig anfægtes, men resultaterne benyttes ikke som et klart facit, men danner nærmere baggrund for at påvise en tendens i udviklingen af Sydbanks drift. Analysen har haft til hensigt at vise et før-og-efter-billede af Sydbank ift. konsekvenserne af denne reform og de forudsætninger vi har opstillet igennem specialet.

Vores økonomiske analyse af reformens betydninger for Sydbank viste, at Sydbanks indtjening givet vores forudsætninger bliver påvirket negativt med 31,77 mio. kr. før skat i 2013. Dette svarer til 5,1 % af årets resultat før skat for året 2012. Ud fra dette indtjeningstab kunne vi beregne den nærmere påvirkning af en række udvalgte nøgletal for Sydbank m.h.p., at give et helhedsbillede af reformens påvirkning af Sydbank.

Gennemgående viste disse nøgletalsberegninger, at reformen ikke havde væsentlige indvirkninger på disse. WACC stiger fra 1,029 % til 1,065 %, ROE og ROA som hhv. falder med 0,21 og 0,01 %-point samt ICGR der falder fra 4,58 % til 4,18 %. Der er således tale om påvirkning på decimalerne.

Balancen falder med 2.434 mio. kr. som følge af salg af aktiver til at svare træk på indlån og puljepassiver, men ud af en samlet balance på 152.731 mio. kr. pr. 31/12 2012, betyder dette ikke noget nævneværdigt for bl.a. nøgletallet medarbejder pr. balancemilliard. Effektiviteten er dermed i store træk uændret.

Reformen indvirker også på Sydbanks likviditet. Vores analyse viser, at likviditeten faldt fra 22,7 % til 21,3 %, hvilket dog overordnet må betragtes som en mindre konsekvens.

Analysen viser desuden, at Sydbanks solvens og basiskapital stiger på trods af reformens indtjeningspåvirkning, men analysen viser også at stigningstakten er langsommere end hvis skattereformen ikke var gennemført. Også her er der dog tale om marginale påvirkninger.

Tredje hovedafsnit tager udgangspunkt i en praktisk tilgang til organisations- og ledelsesteoridelen, hvor vi har forsøgt at overføre konsekvenserne af den økonomiske analyse til dette afsnit for, at belyse konkrete organisatoriske konsekvenser som reformen kan medføre for Sydbanks vedkommende samt hvilke ledelsesmæssige udfordringer Sydbank kan komme ud for ifm. implementeringen af de nye regler for kapitalpensioner og aldersopsparinger.

Vores analyse i dette tredje hovedafsnit viser, at der ikke ville være nogle større overordnede konsekvenser for Sydbank som organisation, men at man på det afdelingsmæssige og operationelle plan må foretage løbende tilpasninger ift. reformens konsekvenser. Dette kan eventuelt komme til udtryk ved medarbejderreduktioner, primært ved naturlig afgang, samt afdelingsmæssige omstruktureringer og omrokeringer. Arbejdsmængden synes ikke at falde proportionalt med indtjeningen, hvorfor udfordringerne nærmere er af ledelsesmæssig karakter på afdelingsniveau ift. at takle forandringer og at foretage de nødvendige prioriteringer. Dernæst behandles implementeringen af aldersopsparing m.v. som et projekt med dertilhørende projektorganisation, da vi konkluderer, at dette giver den største nytteværdi for Sydbank. I den kronologiske projektbeskrivelse drøftes de opmærksomhedspunkter og eventuelle udfordringer vi finder relevante og mener, at Sydbanks ledelse skal tage hånd om undervejs i forløbet. I dette afsnit har vi ligeledes foretaget beregninger af Sydbanks indtjening på baggrund af den pris som kunderne betaler for konverteringer af sin kapitalpension. Projektomkostningerne er for os ukendte, men vi har anslået, at indtægterne ved omdannelserne, givet vores forudsætninger, udgør 36,8 mio. kr. og dækker dermed en forventeligt stor andel af implementeringsomkostningerne.

Dermed kan vi konkludere, at Sydbank, som Danmarks 6. største bank, bliver berørt af afgiftsberigtigelsen af kapitalpensioner som følge af skattereformen, men ikke i en grad som vi finder væsentlig ift. Sydbanks øvrige drift og forretningsomfang. Det er således vores konklusion, at indtjeningspåvirkningen er negativ, men i så lille en grad, at det ikke medfører større konsekvenser for Sydbank, hverken økonomisk eller organisatorisk.

Litteraturliste

Bøger

Bakka, Jørgen F. & Fivelsdal, Egil. (2010, 5. udgave).

Organisationsteori – Struktur, kultur, processer

Forlag: Handelshøjskolens Forlag. ISBN: 9788762903456

Baldvinsson, Cato., Bender, Torben., Busck-Nielsen, Kim & Rasmussen, Flemming N. (2011, 6. udgave).

Dansk Bankvæsen

Forlag: Karnov Group. ISBN: 9788761931054

(Brugt som baggrund/ supplerende litteratur)

Christensen, Michael & Pedersen, Frank. (2009, 3. udgave).

Aktieinvestering – Teori og praktisk anvendelse.

Forlag: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. ISBN: 9788757420692

Gup, Benton E. & Kolari, James W. (2005, 3. udgave).

Commercial Banking – The Management of Risk.

Forlag: John Wiley & Sons, Inc. ISBN: 9780471469490

Koller, Tim., Goedhart, Marc. Wessels, David & McKinsey & Company. (2010, 5. udgave).

Valuation – Measuring and Managing the Value of Companies

Forlag: John Wiley & Sons, Inc. ISBN: 9780470424704

Mikkelsen, Hans & Riis, Jens O. (2011, 10. udgave).

Grundbog i Projektledelse

Forlag: PRODEVO ApS. ISBN: 9788789477268

Regnskaber og lignende

Sydbanks Årsrapport 2012

Sydbanks Kreditrapport 2012

Spar Nords Årsrapport 2012

Jyske Banks Årsrapport 2012

Love og bekendtgørelser, samt vejledninger fra Finanstilsynet

Bekendtgørelse om kapitaldækning (Kapitaldækningsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse om opgørelse af basiskapital (BOB)

Bekendtgørelse om puljepension og andre skattebegünstigede opsparingsformer m.v.

Lov om finansiell virksomhed (FiL)

Vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov for kreditinstitutter

Vejledning om Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

Hjemmesider - herunder specifikke links

Bank of International Settlements hjemmeside (*www.bis.org*)

www.bis.org/press/p090907.htm

www.bis.org/publ/bcbs164.pdf

www.bis.org/publ/bcbs189.pdf

Danmark Statistiks hjemmeside (*www.dst.dk*)

Erhvervs- og Vækstministeriets hjemmeside (*www.evm.dk*)

www.evm.dk/~media/oem/pdf/2013/2013-publikationer/14-03-13-sifi-udvalgets-rapport/rapport-sifi-udvalget.ashx

Euroinvestors hjemmeside (*www.euroinvestor.dk*)

www.euroinvestor.dk/markeder/aktier/europa/danmark/omx-c20-cap/historik

Finanstilsynets hjemmeside (*www.finanstilsynet.dk*)

www.finanstilsynet.dk/da/Temaer/Strategi-2011/~media/Nyhedscenter/2010/Tilsynsdiamanten.ashx

www.finanstilsynet.dk/da/Regler-og-praksis/Tilsynsreaktioner/Fordelt-paa-virksomhedsomraader/Tvaergaende/Lov-om-finansiel-virksomhed-152-221204.aspx

www.finanstilsynet.dk/da/Regler-og-praksis/Tilsynsreaktioner/2012/FIL-152-medregning-ad-puljeaktiver-ved-opgoerelsen-af-de-likvide-midler.aspx

www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Statistik-om-sektoren/2011/Pengeinstitutter-Statistisk-materiale-2011.aspx

Folketingets hjemmeside (*www.ft.dk*)

www.ft.dk/Search.aspx?tab=3&btn=1&q=&samling=20111&udvalgsomraade=&dokumenttyper=af#result

www.ft.dk/samling/20111/almdel/sau/spm/817/svar/900594/1148878/index.htm

Nationalbankens hjemmeside (*www.nationalbanken.dk*)

www.nationalbanken.dk/dndk/minfo.nsf/side/Officielle_Rentesatser

Proinvestors hjemmeside (*www.proinvestor.dk*)

www.proinvestor.com/aktier/Sydbank/SYDB.CO

PwC's hjemmeside (*www.pwc.dk*)

www.pwc.dk/da_DK/dk/nyt/finance/regnskab/assets/basel_iii-likviditetskrav.pdf

www.pwc.dk/da/vaerdiansaettelse/assets/prisfastsaettelse-paa-aktiemarkedet.pdf

SKATs hjemmeside (*www.skat.dk*)

www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2082562

Statsministeriets hjemmeside (*www.stm.dk*)

http://stm.dk/multimedia/danmark_i_arbejde_-_skattereform_web.pdf

Sydbanks hjemmeside (*www.sydbank.dk*)

www.sydbank.dk/omsydbank/investor/service/fakta/

www.sydbank.dk/omsydbank/job/historie

www.sydbank.dk/inc/pdf/omsydbank/vurderinger/redegoerelse_dec2012.pdf

www.sydbank.dk/inc/pdf/prisbog.pdf

www.sydbank.dk/privat/produkter/pensionogforsikring/investering/puljer/gebyrer

www.sydbank.dk/omsydbank/job/vaerdiogidegrundlag/banktyper

Mediehjemmesider

FinansWatch (www.finanswatch.dk)

Kæmpe forskel på kapitalpensionsgebyrer, af 8. april 2013:

http://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Forsikring___Pension/article5308211.ece?1366474210084

Børsen (www.borsen.dk)

http://finans.borsen.dk/artikel/1/253970/regeringen_otte-dobler_skatteskoen_til_40_mia_kr.html

http://finans.borsen.dk/artikel/1/249311/kapitalpension_giver_hovedbrud_i_pensionssektor.html

http://borsen.dk/nyheder/bolig_og_privatoekonomi/artikel/1/253209/ny_pensionsform_kan_skabe_kaos_-_og_koste_dyrt.html

http://finans.borsen.dk/artikel/1/238600/skat_paa_pension_kan_booste_statskasse_med_175_mia.html

http://finans.borsen.dk/artikel/1/253961/pensionskunder_kan_rammes_af_storudsalg.html

http://finans.borsen.dk/artikel/1/255917/branchedirektoer_pensionsfinte_er_reelt_regnskabsminke.html

Artikler - fysisk format

Jyllands-Posten, "Skatte-kaos om ny pension", af 16. marts 2013

Jyllands-Posten, "AP Pension bokser med ny pension", af 30. marts 2013

Anden litteratur

Fuldstændigt prospekt, Investeringsforeningen Sydinvest, februar 2013

Danmarks Nationalbank, kvartalsoversigt, 3. kvartal 2009

Bilag 1

From: JIS@FTNET.DK
To: jacobcarstensen86@hotmail.com
Subject: Tal
Date: Thu, 14 Mar 2013 09:47:46 +0000

Hej Jacob,

Som du kan se på offentliggørelsesdatoen af tallene for 2011, skal vi hen til juni eller juli førend vi ligger klar med tallene for 2012. Vi får fortsat tal ind fra sektoren of har derfor ikke noget helhedsbillede før til den tid, beklager.

Med venlig hilsen

Jon Fink Isaksen

Webmedarbejder
Sekretariatet

Århusgade 110, 2100 København Ø

Tlf.: +45 33 55 82 82 / Fax: +45 33 55 82 00

Direkte tlf.: +45 33 55 82 98

mailto: jis@ftnet.dk

www.finanstilsynet.dk

From: klj@forsikringogpension.dk
To: jacobcarstensen86@hotmail.com
Subject: VS: Oplysning fra Jer
Date: Mon, 18 Mar 2013 12:10:43 +0000

Hej Jacob

Vi kan desværre ikke give dig et estimat. På nuværende tidspunkt ved vi ikke om der er medlemsvirksomheder (og givet fald hvilke), der slet ikke vil tilbyde konvertering eller hvilke vilkår medlemsvirksomhederne vælger at tilbyde det. Vi har heller ikke et bud på hvor mange kunder, der tager i mod tilbuddet, når de får det.

Jeg går ud fra, at du er opmærksom på, at der i børsen i sidste uge refereredes til en internetbaseret undersøgelse af emnet. Børsen havde i den forbindelse et estimat. Dette må nok anses for at være det bedste tilgængelige i øjeblikket.

Vær opmærksom på, at der er en forlængelse af rabatperioden på tegnebrættet i forbindelse med vækstpakken. Dvs. at selskaberne ikke nødvendigvis behøver at have konverteret alle over på aldersforsikring i 2013 for at give deres kunder glæde af rabatten på afgiften.

Mvh

Karen Leth Jensen
Chefkonsulent
Dir. 41 91 90 74
klj@forsikringogpension.dk

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 41 91 91 91
Fax. 41 91 91 92
www.forsikringogpension.dk

Fra: Jacob Carstensen [<mailto:jacobcarstensen86@hotmail.com>]
Sendt: 15. marts 2013 12:43
Til: Forsikring & Pension
Emne: Oplysning fra Jer

Hej!

Gennem den sidste tid har flere interessenter, her iblandt Forsikring & Pension, udtalt sig om deres forventninger til hvor mange som ventes at benytte sig af muligheden for at få udbetalt deres kapitalpension i 2013 (omdannelse til aldersopsparing).

Gennem pressen har I udtalt at der er ca. 450-475 mia. kr i total kapitalpensionsformue i Danmark.

Til brug for mit speciale på HD-FR på Aalborg Universitet har jeg brug for et estimat over hvor stor en %-del som forventes at ville benytte sig af denne mulighed i 2013. Mit spørgsmål er derfor hvilke forventninger I har til dette?

Jeg håber på at I kan give mig et estimat (naturligvis uforpligtende for Jer).

Mvh. Jacob Carstensen, HD-FR på Aalborg Universitet.

From: kc@vp.dk
To: jacobcarstensen86@hotmail.com
Subject: RE: Tal for investeringsforeningsbeviser
Date: Fri, 22 Mar 2013 11:25:33 +0000

Hej Jacob,

Vi har søgt i alle kroge og laver desværre ikke det tal du efterspørger.

Det betyder, at vi skal foretage en specialkørsel for at trække det ud, og jeg vil alligevel ikke kunne identificere kapitalpensionsdepoter, fra øvrige skattebegunstigede opsparingsordninger. Det vil sige, at jeg kan ikke levere det, du efterspørger.

God weekend

Venlig hilsen / Kind regards

Kjeld Christensen
Senior Product Manager
CSD Service

VP SECURITIES A/S
Weidekampsgade 14 - P.O. Box 4040
DK-2300 Copenhagen S

	Direct: +45 4358 8764
Phone: +45 4358 8888	Mobile: +45 2969 2822
Fax : +45 4371 2003	
Web : www.vp.dk	E-Mail: kc@vp.dk

From: Jacob Carstensen [mailto:jacobcarstensen86@hotmail.com]
Sent: Thursday, March 14, 2013 2:27 PM
To: Kjeld Christensen
Subject: Tal for investeringsforeningsbeviser

Hej Keld.

Som sagt pr. tlf. håber jeg at du kan hjælpe mig med følgende tal, til brug for mit speciale;

Kan du finde summen af investeringsforeningsbeviser for privatpersoner som ligger i pensionsdepoter (gerne udspecificeret på kapitalpensionsdepot hvis du kan)? Gerne både 2011 og 2012-tal.

pft.

Jacob Carstensen, HD_FR Aalborg Universitet.

Hej Dan

Tak for din henvendelse.

Jeg må desværre skuffe dig, og meddele at de oplysninger du ønsker, er af en karakter som vi ønsker at holde internt i banken - også selvom opgaven gøres fortrolig.

Venlig hilsen

Steffen Ussing

afdelingschef

Direkte tlf.: +45 74 37 41 03, Mobil: +45 513 14 413

Telefax: +45 74 37 35 35

steffen.ussing@sydbank.dk

Investering

Peberlyk 4, DK-6200 Aabenraa

CVR-nr. DK 12626509. Aabenraa

sydbank.dk

Mailto: ragnaroemer@sydbank.dk

Hej Ragna,

Som nævnt i telefonen er vi i øjeblikket i gang med at skrive afsluttende speciale på HD i Finansiell Rådgivning.

Vi har valgt emnet afgiftsberigtigelse af kapitalpensioner og den effekt det evt. vil få på Sydbank ift. ændrede kapital-, likviditets- og indtjeningsforhold.

Til vores behandling af emnet, har vi brug for så mange af følgende tal som muligt og håber derfor på jeres hjælp.

> Total volumen på pensionsordninger i Sydbank

> Total volumen fordelt på Kapitalpensioner

- Heraf placeret kontant

- Heraf placeret i pulje

- Heraf placeret i kapitalpensionsdepot

-- Heraf placeret i Investeringsforeninger

-- Heraf placeret i Sydinvest

Hvis I kun ønsker at udlevere tallene med forbehold for at opgaven gøres fortrolig, er dette også en mulighed.

På forhånd mange tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

Dan Callesen
Jacob Carstensen

Aalborg Universitet Aarhus

Vejleder:

Christian Farø
Senior Institutional Sales Manager
Sydbank

Bilag 2

Forudsætninger for beregninger vedr. kapitalpensioner mv.

Særlige indlånsformer - pengeinstitutter - grp. 1-3 2011

Estimerede værdier ud fra branchetal

Total

Indberettes kun af pengeinstitutter gr. 1-3 og 6. Supplerende oplysninger vedrørende særlige indlånsformer.

Branchetal 2011

Sydbank 2011

Sydbank 2012

1.000 kr.

PASSIVER

Indlån: Særlige indlånsformer

1. Indeksonti	8.127.997		
2. Kapitalpensionsonti	91.578.415	6.331.864	7.250.197
2.1 Heraf puljeordninger	54.693.017	4.389.021	5.028.627
2.2 Heraf kontante indskud	36.885.396	1.942.844	2.221.570
3. Børneopsparingsonti	13.095.131		
3.1 Heraf puljeordninger	2.411.641		
3.2 Heraf kontante indskud	10.683.489		
4. Selvpensioneringsonti	1.931.264		
4.1 Heraf puljeordninger	1.088.768		
4.2 Heraf kontante indskud	842.494		
5. Investeringsfondskonti	1.268		
6. Etableringsonti	773.957		
7. Boligopsparingskontrakter	376.779		
7.1 Heraf puljeordninger	0		
7.2 Heraf kontante indskud	376.779		
8. Ratepensionsonti	87.162.726		
8.1 Heraf puljeordninger	48.438.138		
8.2 Heraf kontante indskud	38.724.588		
9. Uddannelsesopsparing	98.063		
10. Gevinstopsparenskonti	6.413.474		
11. Konjunkturudligningsonti	29.577		
I alt på særlige indlånsformer	209.588.643	13.980.000	16.005.000
Depoter etableret i forbindelse med særlige indlånsformer (kursværdi)			
Kapitalpensionsdepoter	82.689.399		
Ratepensionsdepoter	126.733.064		
Selvpensionsdepoter	632.264		
Børneopsparingsdepoter	1.464.192		
Sum pensionsdepoter	210.054.727		
Total pensionsformue i DK PI	398.900.000		
Heraf kapitalpensionsordninger	174.300.000		
- af disse udgør puljer	54.700.000		
- af disse udgør kontanter	36.900.000		
- af disse udgør depoter (kursværdi)	82.700.000		

* - De indrammede tal ovenfor er originale data fra Finanstilsynet

I alt kontant andel

91.594.650

		<u>Sydbank 2011</u>	<u>Sydbank 2012</u>
Depotværdi i procent af total kapitalpensionsformue	47,45%		
Kontantværdi (kontant + puljer) i procent af total kapitalpensionsformue	52,55%		
Kapitalpensionsandel ift. totalpensionsformue	43,70%		
Sum puljeordninger	106.631.564	8.557.000	9.804.000
Sum kontanter	102.957.082	5.423.000	6.201.000
Andel af kontant indestående på puljer vedr. kapitalpension i procent af samlede puljer	51,29%		
Kontant indestående på kapitalpensioner i procent af totale pensionskontanter	35,83%		
Total kapitalpensionsformue i Sydbank alt inkl.		12.048.515	13.795.953
Andel af denne kapitalpensionsformue i depoter (kustværdi anslået)		5.716.650	6.545.756

Forudsætninger for indtjening på depoter

Samlet kapitalpensionsformue i depoter i Sydbank		5.716.650,40	6.545.756,06
Samlet forholdsmæssige realisering		1.919.079,54	2.197.410,31
Værdipapirer som Sydbank har løbende indtjening på	50,00%	2.858.325,20	3.272.878,03
Øvrige værdipapirer (uden egentlig indtjening for Sydbank)	50,00%	2.858.325,20	3.272.878,03
Formidlingsprovision fra investeringsforeninger	0,50%	14.291,63	16.364,39
Tabt ved realisering	0,50%	4.797,70	5.493,53

Forudsætninger for indtjening på puljer

Samlet forholdsmæssige realisering		1.473.394,26	1.688.110,01
Administrationsprocent	1,00%	43.890,21	50.286,27
Tabt adm.provision ved realisering	1,00%	14.733,94	16.881,10

Forudsætninger for indtjening på kontanter

Samlet forholdsmæssige realisering		652.212,58	745.780,97
Mistet indtjening (Renteindtjening på obligationer/ balance for obligationer (2012))	1,90%		14.169,84
Tjent indlånsrente (Renteudgifter på indlån/ indlån (2012))	0,64%		4.773,00
"Nettotab"	1,26%	8.217,88	9.396,84

Samlet indtjeningstab			31.771,47
------------------------------	--	--	------------------

Forudsætninger for omdannelse

Omdannelsesprocent	90,00%
Skattebeløb ved udbetaling jf. skattereform 2012	37,30%

Sydbank regnskabstal (Koncernniveau) mio. kr.

Resultatopgørelse mio. kr.	2012	2011	2013
Renteindtægter	3.949	4.363	3.935
Renteudgifter	841	1.235	836
Nettorenteindtægter	3.108	3.128	3.099
Udbytte af aktier	23	28	23
Gebyrer og provisionsindtægter	1.443	1.304	1.421
Afgivne gebyrer og privosionsudgifter	213	219	213
Netto rente- og gebyrindtægter	4.361	4.241	4.329
Kursreguleringer	558	- 26	558
Andre driftsindtægter	14	48	14
Udgifter til personale og administration	2.379	2.463	2.379
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	108	122	108
Andre driftsudgifter	84	102	84
Nedskrivninger på udlån mv.	1.748	1.198	1.748
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	10	- 77	10
Resultat før skat	624	301	592
Skat	157	113	148
Årets resultat	467	188	444
Årets udlånsvækst	-3,0	-8,7	
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	127,4	148,7	
Summen af store engagementer	21,6	26,3	
Årets nedskrivningsprocent	2,0	1,5	
Udlån	74.245	76.505	
Egenkapital	10.033	9.595	10.470 *
Basiskapital efter fradrag	11.305	11.392	
Aktiver i alt	152.713	153.441	150.279
Passiver i alt	152.713	153.441	150.279
Udbytte	7	7	7

*Egenkapital 2013 alene korrigeret for udbytte kr. 7 mio. til Sydbank Fonden, og altså ikke reguleret med fx opskrivningshenlæggelser eller køb og salg af egne aktier.

Note 11 - Udgifter til personale og administration

Lønninger og vederlag - direktion, bestyrelse og repræsentantskab	17	23	17
Personaleudgifter	1.389	1.504	1.389
Lønninger	1.154	1.249	1.154
Pensioner	125	139	125
Udgifter til social sikring	17	17	17
Lønsumafgift	93	99	93
Øvrige administrationsudgifter	973	936	973
It	564	537	564
Husleje m.v.	156	165	156
Markedsføring og repræsentation	83	85	83
Øvrige omkostninger	170	149	170
I alt	2.379	2.463	2.379
Antal heltidsmedarbejdere, ultimo	2.132	2.152	2.132
Antal medarbejdere pr. balancemilliard (afrundet)	13,96	14	14,19
Resultat efter skat pr. medarbejder (t.kr.)	219,04	87	208,34
Mistet "nette rente- og gebyrindtægter" i forhold til personaleudgifter opgjort i antal medarbejdere			48,77

Bilag 3

Omkostningsberegner – Puljepension i Sydbank

Beregn omkostningerne for Sydbanks puljeordning

Indtast, hvor meget du overvejer at investere og i hvilke puljer, og se, hvor meget vi forventer, dine årlige omkostninger bliver.

1

Hvor meget vil du investere? ?

Engangsbetrag

100.000

Kr.

Månedligt beløb

0

Kr.

Mindst én af de to valgmuligheder skal udfyldes, for at du kan foretage en beregning.

2

Hvordan vil du fordele dine investeringer? ?

Bankvalg

Puljer

☐ Lav aktieandel

☒ Middel aktieandel

☐ Høj aktieandel

Lang obligationspulje 40%	Virksomhedsobligationspulje 10%
Højrenteobligationspulje 15%	Indeksobligationspulje 5%
Global aktiepulje 20%	Europæisk aktiepulje 5%
BRIK aktiepulje 5%	

Dine forventede omkostninger bliver:

1,44 %

AOP ?

1.507,94 kr.

AOK ?

Omkostningsberegner – Puljeinvestering i Danske Bank

Prøv omkostningsberegner

Specifikationer

Her kan du se, hvad du betaler for, at Danske Bank administrerer og plejer din opsparing. Ud over administrations- og handelsomkostninger betales der også nogle øvrige omkostninger. Andel i kontantpuljen er gebyrfri.

Administrationsomkostninger
Administrationsomkostningerne består af et grund- og et puljegebyr, som minimum er 100 kr. Grundgebyret afhænger af aftalens størrelse, og puljegebyret afhænger af, hvilke puljer du deltager i.

Handelsomkostninger
Handelsomkostningerne består af kurstage og kurstillæg/fradrag i forhold til de opnåede markedsomkostninger samt skatter og afgifter på handelstransaktioner.

Øvrige omkostninger
Omkostninger forbundet med danske investerings- og specialforeninger samt udenlandske fonde.

OK

Oplysninger

Produkt

Ratepension

☐

Aldersopsparing

☐

Selvension

☐

Børneopsparing

☐

Kapitalpension

☒

Dine oplysninger

Alder

Alder ved udbetaling

Beholdning 1. januar 2013

Aktieandel

Ingen

☐

Lav

☐

Middel

☒

Høj

☐

Selvvalg

☐

Selvvalg (angiv fordeling i %)

Kontant

Korte danske obligationer

Danske obligationer

Indeksobligationer

Danske aktier

Udenlandske aktier

Udenlandske obligationer

Udenlandske højrenteobligationer

Beregn

Resultat

Omkostninger

ÅOP - Årlige omkostninger i procent

ÅOK - Årlige omkostninger i kroner

Specifikationer

Administrationsomkostninger

Handelsomkostninger

Øvrige omkostninger

Bilag 4

Folketal 1. januar efter alder og tid

2013					
0 år	58.246				
1 år	59.718				
2 år	64.422				
3 år	64.006				
4 år	66.564				
5 år	65.643				
6 år	66.634				
7 år	65.676				
8 år	65.801				
9 år	65.766				
10 år	65.167				
11 år	66.273				
12 år	68.228				
13 år	67.549				
14 år	67.903				
15 år	69.593				
16 år	70.278				
17 år	72.834				
18 år	73.491				
19 år	72.028				
20 år	73.946	Under 21 år	1.409.766	Svarer til	25 %
21 år	72.131				
22 år	72.597				
23 år	71.337				
24 år	69.614				
25 år	67.004				
26 år	66.454				
27 år	64.870				
28 år	62.604				
29 år	61.290				
30 år	62.653				
31 år	62.371				
32 år	66.222				
33 år	67.399				
34 år	69.418				
35 år	69.096				
36 år	71.821				
37 år	77.798				
38 år	76.621				
39 år	76.635				
40 år	79.921				
41 år	79.047				
42 år	75.865				
43 år	75.538				
44 år	78.172				
45 år	83.608	Alle mellem 21 - 69 år	3.545.096	Svarer til	63 %
46 år	89.637				
47 år	86.726				
48 år	84.632				
49 år	82.748				
50 år	78.091				
51 år	75.819				
52 år	75.605				
53 år	72.384				
54 år	72.471				
55 år	71.700				
56 år	71.965				

57 år	70.706				
58 år	69.060				
59 år	69.950				
60 år	68.260				
61 år	66.782				
62 år	68.413				
63 år	67.546				
64 år	70.480				
65 år	74.300				
66 år	75.896				
67 år	72.355				
68 år	67.844				
69 år	61.640				
70 år	57.084	Over 69 år	647.766	Svarer til	12 %
71 år	49.923				
72 år	47.730				
73 år	44.338				
74 år	42.919				
75 år	40.170				
76 år	37.319				
77 år	34.311				
78 år	31.991				
79 år	29.298				
80 år	27.301				
81 år	25.324				
82 år	23.525				
83 år	21.673				
84 år	20.347				
85 år	18.030				
86 år	16.691				
87 år	14.804				
88 år	13.140				
89 år	11.216				
90 år	9.051				
91 år	8.130				
92 år	6.740				
93 år	4.552				
94 år	3.596				
95 år	2.616				
96 år	2.001				
97 år	1.354				
98 år	982				
99 år	601				
100 år	462				
101 år	245				
102 år	133				
103 år	79				
104 år	55				
105 år	12				
106 år	14				
107 år	4				
108 år	3				
109 år	2				
110 år	-				
	5.602.628				100 %

Kilde: Danmarks statistik - www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1366